

กรอบความคิดและบทสรุปของเอกสาร

เรื่อง การตรวจราชการ: กลไกพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศ

1. กรอบความคิด

1.1. การตรวจราชการในปัจจุบัน ได้รับการยอมรับว่าเป็นเครื่องมือการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เพราะสามารถช่วยเชื่อมประสานนโยบายและแผนจากระดับบริหาร ไปสู่การปฏิบัติของหน่วยปฏิบัติการในพื้นที่ทุก เขตในภูมิภาค ตลอดจนช่วยนิเทศควบคุมคุณภาพและเร่งรัดปริมาณงานให้บรรลุเป้าหมาย

1.2. ปัจจัยสำคัญของการตรวจราชการที่มีประสิทธิภาพ คือผู้ตรวจราชการที่ได้รับการคัดเลือกและเตรียมตัวมาเป็นอย่างดี มีความรู้ ความสามารถในระบบงานและการบริหาร และมีความเข้าใจอย่างชัดเจนในวัตถุประสงค์และกระบวนการตรวจราชการ เพื่อพัฒนางานและองค์กรไปสู่ความเป็นเลิศในการปฏิบัติภารกิจบำบัดทุกข์บำรุงสุขและแก้ปัญหาให้ประชาชน ไม่ใช่ตั้งใครก็ได้มาทำหน้าที่ผู้ตรวจราชการ ซึ่งจะสร้างความผิดพลาดเสียหายให้แก่งานราชการมากกว่าจะเป็นผลดี

2. บทสรุป

เอกสารฉบับนี้ได้รวบรวมและประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบการตรวจราชการ และนำระเบียบที่สำคัญในการตรวจราชการมาเสนอในลักษณะของการวิเคราะห์ให้เห็นวัตถุประสงค์ ภารกิจ อำนาจและบทบาทหน้าที่ที่พึงประสงค์ของการตรวจราชการ ซึ่งผู้ตรวจราชการควรยึดเป็นหลักปฏิบัติ พร้อมด้วยการเสนอแนวทางและความคาดหวังของราชการที่จะเสริมสร้างประสิทธิภาพของการตรวจราชการ เพื่อให้การตรวจราชการเป็นกลไกที่สามารถนำองค์กรไปสู่ความเป็นเลิศในการให้บริการและคุ้มครองประชาชนให้ชีวิตมีความมั่นคงต่อไป

บทที่หนึ่ง

บทนำ: การตรวจราชการเพื่อการบริหารราชการ

1. หลักการและเหตุผลของการตรวจราชการ

นิยามของการบริหารที่กระชับและสรุปสั้นที่สุดน่าจะได้แก่คำกล่าวที่ว่าการบริหารคือ การทำให้งานบรรลุผลสำเร็จการให้นิยามที่กระชับสั้นและเรียบง่าย เช่นนี้คงจะเหมาะกับการ งานที่กระชับและเรียบง่ายตรงไปตรงมาแต่ถ้าการงานหรือ ระบบงานมีความซับซ้อนของ ความรับผิดชอบในเชิงนโยบายสาธารณะมีโครงสร้าง เครือข่ายกว้างขวาง ครอบคลุมกลุ่ม ประชากรขนาดใหญ่ เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ ตัวแปรและปัจจัยที่ต้องมีการพิจารณาตัดสินใจและนำมาใช้ประโยชน์ในการทำงานในสภาพที่จำกัดด้วยระเบียบกฎหมายหรืออำนาจหน้าที่ที่จัดสรรแยกส่วนแบ่งปันกันไปปฏิบัติตามภารกิจที่แตกต่างกระจายกันออกไปอย่างเช่น ระบบบริหารราชการของกระทรวงทบวงกรมต่างๆของประเทศไทยการปฏิบัติที่จะทำให้งาน บรรลุผลสำเร็จ คงไม่ง่ายอย่างที่คิด อย่างที่กล่าวไว้ในนิยามที่พูดกัน

การบริหารราชการแผ่นดินอาจพิจารณาในภาพรวมว่าเป็นระบบการบริหาร งาน ขนาดใหญ่มีมา ประกอบด้วยระบบย่อยจำนวนหลายระบบของการดำเนินงานอยู่ ภายในระบบใหญ่ เช่นระบบการกำหนดนโยบาย การวางแผน การจัดองค์การ การเจ้าหน้าที่ การมอบหมายสั่งงาน การประสานงาน การรายงานการติดตามและ ประเมินผล เป็นต้น ประกอบกับการบริหารราชการแผ่นดินมีขอบเขตภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบที่จะต้อง สนองตอบดูแลแก้ไขปัญหาให้ประชาชนอย่างกว้างขวาง เรื่องราวปัญหาของประชาชนส่วน ใหญ่มักมีความยุ่งยากสลับซับซ้อนต้องปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกันประสานอำนาจหน้าที่กันหลาย หน่วยงานรวมทั้งโครงสร้างองค์การของภาครัฐมีขนาดใหญ่ มีจำนวนหน่วยงานและข้าราชการ จำนวนมาก กระจายตัวปฏิบัติงานอยู่ตามพื้นที่ส่วนต่างๆ ทุกจังหวัดและภูมิภาคทั่วประเทศ ล้วนส่งผลกระทบทำให้เกิดความสับสนย้ายฮึดขาดล่าช้า เนื่องจากความยาวของสายการบังคับ บัญชาและช่องของการควบคุมติดตามงานทำให้เกิดผลเสียต่อราชการ และการปฏิบัติภารกิจ แก้ไขปัญหาให้ประชาชน ทำให้เกิดความเดือดร้อนและมีการร้องทุกข์ร้องเรียน เป็นที่ประจักษ์ อยู่บ่อยครั้ง

การบริหารราชการแผ่นดินของกระทรวงทบวงกรมในระบบขนาดใหญ่เช่นนี้ เพียงผู้บริหารระดับสูงของส่วนราชการเหล่านี้ ซึ่งประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการ รัฐมนตรีช่วยว่าการ ปลัดกระทรวง รองปลัดกระทรวง อธิบดีและรองอธิบดีทั้งหลาย คงไม่สามารถอำนวยความสะดวก กำกับดูแล และสนับสนุนติดตามการทำงานของทุกหน่วยราชการในพื้นที่ได้อย่างทั่วถึงและทันการ เนื่องจากภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละตำแหน่งที่สำนักงานในกระทรวง ทบวง กรม เองก็มีมากจนทำแทบไม่ทันกับเวลาที่มีอยู่ในแต่ละวันหรือในแต่ละแผนงานและปริมาณของกิจกรรมโครงการต่างๆที่จะต้อง กำกับดูแลควบคุมมีจำนวนมาก เป็นการสุจริตวิสัยที่ผู้บังคับบัญชาโดยตำแหน่งโดยผู้เดียวจะสามารถปฏิบัติได้เองอย่างทั่วถึงและสม่าเสมอ จำเป็นต้องมีผู้ไปปฏิบัติแทน หรือมอบหมายให้บุคลากรอื่นที่มีความสามารถปฏิบัติให้ผู้บังคับบัญชา สภาพปัญหาและข้อจำกัดของผู้บริหารดังกล่าวมาแล้ว ทำให้เห็นความสำคัญและมีการจัดตั้งระบบการตรวจราชการและผู้ตรวจราชการขึ้นมาตั้งแต่อดีตกาลได้มีการปรับปรุงแก้ไขระเบียบวิธีการและอำนาจหน้าที่ของการตรวจราชการมาจนถึงปัจจุบัน (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2539)

การตรวจราชการจึงเป็นกลไกหรือเครื่องมือสำคัญประการหนึ่งของระบบการบริหารราชการที่ถูกสร้างและจัดตั้งขึ้นมาโดยผู้บังคับบัญชาเพื่อให้ทำหน้าที่ตรวจการปฏิบัติงานของส่วนราชการให้เป็นระบบเสริมสมรรถนะการบริหารของผู้บังคับบัญชาในการกำกับดูแลควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานในสังกัดที่ได้รับมอบหมายสั่งการให้ปฏิบัติช่วยให้การบริหารราชการเป็นไปโดยราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

2. ความสำคัญของระบบการตรวจราชการปัจจุบัน

ในปัจจุบันระบบการบริหารราชการได้เน้นให้ความสำคัญแก่ระบบการตรวจราชการอย่างมาก มากกว่าที่เคยให้มาในอดีต จากการศึกษาค้นคว้าวิเคราะห์เรื่องราวของระบบการตรวจราชการของไทยทำให้มองเห็นอย่างชัดเจนว่าผู้บริหารราชการได้มีความตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของระบบการตรวจราชการในการกำกับดูแลควบคุมการปฏิบัติงานของส่วนราชการในสังกัดโดยสะท้อนออกมาให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมในการปรับเปลี่ยนเชิงพัฒนา ด้านนโยบายแผนงานและงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับระบบและงานการตรวจราชการในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ พ.ศ. 2532 รวมทั้งฉบับที่ได้

มีการแก้ไขให้ทันสมัยทันเหตุการณ์ ในเวลาต่อมาอีกหลายครั้ง (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2532)

เพื่อเน้นความสำคัญของบทบาทหน้าที่และภารกิจของการตรวจราชการตามนโยบายและคำสั่งของผู้มีอำนาจ และเพื่อให้การตรวจราชการมีกฎหมายรับรองและสนับสนุนการตรวจราชการให้เป็นระบบการปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างจริงจังและเข้มแข็ง นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจึงได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ พ.ศ. 2532 โดยมีหลักการที่ชัดเจนในการกำหนดความสำคัญและความเชื่อมั่นอย่างสูงของการตรวจราชการของข้าราชการไทยไว้ดังต่อไปนี้

...โดยที่การตรวจราชการมีความสำคัญในอันที่จะสนับสนุนให้การบริหารราชการแผ่นดินและการพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพประกอบด้วยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 22 กันยายน 2530 อนุมัติตามข้อเสนอของคณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจให้สำนักนายกรัฐมนตรีและกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้องปรับปรุงระบบการตรวจราชการเพื่อให้สามารถตรวจงานด้านนโยบายและแผนงานที่สำคัญตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายของรัฐบาล

ดังนั้น เพื่อให้บรรลุผลตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติ สำนักนายกรัฐมนตรีจึงได้จัดให้มีการประชุมสัมมนาระหว่างผู้ตรวจราชการทุกระดับ ผู้บริหารระดับสูง นักวิชาการ และผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อนำผลที่ได้จากการประชุมสัมมนาเป็นแนวทางในการปรับปรุงระบบการตรวจราชการให้เหมาะสมยิ่งขึ้น สามารถสนับสนุนและสนองนโยบายของรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และให้มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป

อาศัยอำนาจตามความในข้อ 9(1) และ (8) แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจึงออกระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ พ.ศ. 2532"

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ มติของคณะรัฐมนตรี หรือคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับหน่วยงานของรัฐ

สำหรับส่วนราชการที่มีตำแหน่งผู้ตรวจราชการ ให้จัดดำเนินการตรวจราชการตามระเบียบนี้ด้วย

ข้อ 5 ในระเบียบนี้

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม สำนักงานหรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐ ทั้งในราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ราชการบริการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติ ให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจ และรวมถึงสำนักงานหรือหน่วยงานของรัฐในต่างประเทศด้วย

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานในสถานภาพอื่นในหน่วยงานของรัฐ

“ผลประโยชน์ต่อทางราชการ” หมายความว่า เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย มติของ คณะรัฐมนตรี ระเบียบแบบแผน กฎ ข้อบังคับ คำสั่ง ประกาศของทางราชการ และเป้าหมาย ความมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ของแผนงาน งาน และโครงการของรัฐบาล หน่วยงานของรัฐและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

“ผู้ตรวจราชการ” หมายความว่า ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีผู้ตรวจราชการกระทรวง ผู้ตรวจราชการกรมและให้หมายความรวมถึงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งปฏิบัติงานในลักษณะเดียวกัน ตามที่ ก.พ. กำหนด

“ตรวจราชการ” หมายความว่า ตรวจ ติดตามผล เฝ้าระวังและนำ สืบสวนสอบสวน สอบข้อเท็จจริง สดับตรับฟังเหตุการณ์ เสนอแนะ ติดต่อประสานงาน ตรวจเยี่ยม หรือดำเนินการอื่นใดเพื่อให้การปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ผลสัมฤทธิ์ต่อทางราชการ

“กระทรวง” หมายความว่า ความหมายรวมถึงสำนักนายกรัฐมนตรีและทบวงด้วย

“ปลัดกระทรวง” หมายความว่า ความหมายรวมถึงปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและปลัดทบวงด้วย

“กรม” หมายความว่า ส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมด้วย

“อธิบดี” หมายความว่า ความหมายรวมถึงหัวหน้าส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมด้วย

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ความหมายรวมถึงหัวหน้ากอง เลขานุการกรม และหัวหน้าหน่วยงานระดับกองที่เรียกชื่ออย่างอื่นด้วย

ข้อ 6 ให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2540, Ibid.)

3. ประวัติความเป็นมาของการตรวจราชการ

การตรวจราชการในประเทศไทยมีมาเป็นเวลาช้านานแล้ว ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี และได้วิวัฒนาการเป็นลำดับ ซึ่งพอจะแบ่งตามสมัยต่างๆ ได้ดังนี้

สมัยกรุงสุโขทัย การตรวจราชการเป็นไปในลักษณะที่พระมหากษัตริย์ทรงตรวจและสดับตรับฟังข่าวด้วยพระองค์เอง

สมัยกรุงศรีอยุธยา การตรวจราชการในสมัยนี้พระมหากษัตริย์ทรงตรวจด้วยพระองค์เอง โดยมีข้าราชการบริหาร อันได้แก่ เอกอัครมหาเสนาบดี และเสนาบดีจตุสดมภ์ช่วยเหลือในการอำนวยความสะดวกและตรวจราชการต่างพระเนตรพระกรรณ สำหรับหัวเมืองทั้งในและชั้นนอกนั้น พระมหากษัตริย์ทรงส่ง "คนสนิท" อันได้แก่ พระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการซึ่งเป็นที่ไว้วางพระราชหฤทัยที่สุดไปกินเมือง คอยควบคุมดูแลต่างพระเนตรพระกรรณ และคอยรายงานข่าวว่าจะมีผู้ใดคิดกบฏต่อแผ่นดินหรือไม่นอกจากเจ้าเมืองเหล่านี้แล้วก็ยังมีข้าราชการระดับรองลงมาอีกตำแหน่งหนึ่ง คือยกกระบัตรเมือง ซึ่งมีหน้าที่คอยรายงานข้อราชการให้องค์พระมหากษัตริย์ทราบทุกกระยะทั้งเจ้าเมืองและยกกระบัตรเมือง ย่อมถือได้ว่าเป็นผู้ตรวจราชการที่คอยตรวจตราต่างพระเนตรพระกรรณของพระมหากษัตริย์ ส่วนการตรวจราชการหัวเมืองนั้นเป็นไปในลักษณะที่เมื่อองค์พระมหากษัตริย์เสด็จออกไปปราบปรามข้าศึก ก็จะทรงพบเห็นสภาพบ้านเมืองไปด้วยในตัว

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

1) การตรวจราชการในช่วงก่อนที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ทรงปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน การตรวจราชการในสมัยนี้ยังคงมีรูปแบบที่คล้ายคลึงกับสมัยกรุงศรีอยุธยา คือ พระมหากษัตริย์ทรงตรวจตราราชการต่างๆ ด้วยพระองค์เอง โดยมีสมุหนายก และเสนาบดีเป็นผู้ช่วยเหลือ สำหรับหัวเมืองต่างๆ มีเจ้าเมืองซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งเป็นผู้ปกครองและคอยออกตรวจตราอาณาเขตต่างพระเนตรพระกรรณพร้อมกันนั้นยังคงมีตำแหน่งยกกระบัตรซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งให้ไปช่วยเหลือเจ้าเมืองทางด้านอรรถคดีและยกกระบัตรนี้ก็จะทำหน้าที่ในการรายงานผลการปฏิบัติงานของเจ้าเมืองให้พระมหากษัตริย์ทรงทราบด้วย

2) การตรวจราชการภายหลังที่รัชกาลที่ 5 ทรงปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน สมัยนี้ถือได้ว่าเป็นระยะที่ได้มีการนำเอาวิธีการตรวจราชการมาใช้ในการบริหารราชการอย่างจริงจังและอย่างมีระเบียบแบบแผนเป็นครั้งแรก (ตั้งแต่ พ.ศ. 2437 เป็นต้นมา) โดยมีการจัดระบบการปกครองให้มณฑลเทศาภิบาล ซึ่งเป็นตัวแทนของส่วนกลางควบคุมเมือง (จังหวัด) อีกชั้นหนึ่งในเขตท้องที่ของแต่ละมณฑลและมีสมุหนเทศาภิบาลทำหน้าที่ตรวจราชการเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการควบคุมให้กระชับแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น โดยในระยะแรก ๆ เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพทรงทำหน้าที่ตรวจราชการด้วยตนเอง ในระยะต่อมาจึงได้มีการวางระเบียบให้ผู้บังคับบัญชาในส่วนกลาง รวมทั้งสมุหนเทศาภิบาล

และหัวหน้าหน่วยงานในส่วนภูมิภาค ได้มีการออกตรวจราชการหัวเมืองด้วยการตรวจราชการ โดยรูปแบบนี้ได้สิ้นสุดลงพร้อมกับระบอบการปกครอง เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย

3) การตรวจราชการในสมัยระบอบประชาธิปไตย

(1) การตรวจราชการในยุคใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2476 (พ.ศ. 2476-2495) สมัยนี้เป็นการตรวจราชการโดยข้าหลวงใหญ่และข้าหลวงตรวจการ

- ข้าหลวงใหญ่ ขึ้นตรงต่อคณะรัฐมนตรี ทำหน้าที่ตรวจตราควบคุม แนะนำ ชี้แจงข้อราชการทั่วไปตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผน และนโยบายอื่นๆ ของรัฐบาล แก่ส่วนราชการของกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ในส่วนภูมิภาค และท้องถิ่นและตรวจราชการตามที่คณะรัฐมนตรี หรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย

- ข้าหลวงตรวจการ ซึ่งอยู่ในระดับรองลงมา เป็นตำแหน่งที่รัฐบาลได้กำหนดให้กระทรวง ทบวง กรม ตั้งในเขตใด ๆ ได้ถ้ามีความจำเป็น โดยให้มีอำนาจหน้าที่ควบคุม แนะนำ ชี้แจงข้อราชการอันเกี่ยวข้องกับกระทรวง ทบวง กรมที่สังกัดตามกฎหมาย และระเบียบแบบแผน

(2) การตรวจราชการในยุคใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2495 (พ.ศ. 2495-2515) สมัยนี้ได้ยกเลิกตำแหน่งข้าหลวงใหญ่และข้าหลวงตรวจการ เนื่องจากมีการปรับปรุงรูปแบบองค์กรบริหารราชการใหม่ ได้แก่

- กำหนดให้มีภาค ในราชการบริหารส่วนภูมิภาค มีผู้ว่าราชการภาค สังกัดกระทรวงมหาดไทย เป็นหัวหน้าปกครองบังคับบัญชา ซึ่งทำหน้าที่เป็นทั้งหัวหน้าฝ่ายบริหารของภาค และผู้ตรวจราชการประจำภาคไปพร้อมกัน ซึ่งคล้ายคลึงกับในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราช และให้กระทรวง ทบวง กรม ตั้งหัวหน้าส่วนราชการประจำภาคได้ถ้ามีความจำเป็นเพื่อทำหน้าที่ช่วยผู้ว่าราชการภาคในการปกครองบังคับบัญชาข้าราชการและตรวจราชการของหน่วยงานให้สังกัดกระทรวง ทบวง หรือกรมในเขตภาค ต่อมาภาคได้ถูกยุบเลิกในปีพ.ศ. 2500 ตำแหน่งผู้ว่าราชการภาคจึงถูกยุบเลิกไปด้วย โดยให้โอนอำนาจของผู้ว่าราชการ ภาคไปเป็นของผู้ว่าราชการจังหวัด และกำหนดให้มีตำแหน่ง “ผู้ตรวจราชการ” ขึ้นมาแทนผู้ว่าราชการภาคและหัวหน้าส่วนราชการประจำภาค สังกัดราชการบริหารส่วน

กลาง ซึ่งทำหน้าที่คล้ายคลึงกับตำแหน่งข้าหลวงตรวจการเดิม

- ตั้งกรมตรวจราชการแผ่นดินในสำนักนายกรัฐมนตรี (พ.ศ.2497)และกำหนดตำแหน่งผู้ตรวจราชการแผ่นดินขึ้น ทำหน้าที่คล้ายคลึงกับตำแหน่งข้าหลวงใหญ่เดิม แต่ลักษณะงานเน้นหนักการสืบสวนสอบสวนปราบปรามการทุจริตมากกว่าการตรวจราชการตามปกติ กรมตรวจราชการแผ่นดิน ได้ถูกยุบเลิกไปเมื่อ พ.ศ. 2503 และตั้งสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีขึ้นพร้อมกับปรับเปลี่ยนตำแหน่งผู้ตรวจราชการแผ่นดินเป็นผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งทำหน้าที่คล้ายคลึงกับผู้ตรวจราชการแผ่นดิน แต่ลดบทบาทหน้าที่ในด้านการสืบสวนสอบสวน ปราบปรามการทุจริตลงไป และเน้นการตรวจราชการตามแผนงาน งาน และโครงการ หรือที่เรียกว่า การตรวจราชการกรณีปกติเป็นหลัก

(3) การตรวจราชการในยุคให้ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 หรือสมัยปัจจุบัน คงกำหนดรูปแบบและอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจราชการต่าง ๆ ตามหลักการเดิม คือ มีตำแหน่งผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ตรวจราชการกระทรวงและผู้ตรวจราชการกรม กฎหมายได้กำหนดให้ กระทรวง ทบวง กรม ต่างๆสามารถจัดให้มีตำแหน่งผู้ตรวจราชการได้ตามภาวะความจำเป็น

ระบบการตรวจราชการในยุคปัจจุบัน ถือได้ว่าเป็นระบบการตรวจราชการแบบ “แยกศูนย์” ซึ่งได้พัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมาเป็นระยะเวลายาวนานจากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน ต่างไปจากในสมัยก่อน โดยเฉพาะในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราช ซึ่งมีบุคคลที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งไปตรวจตราต่างพระเนตรพระกรรณและรายงานข้อราชการต่อพระมหากษัตริย์อันเป็นระบบการตรวจราชการแบบ “รวมศูนย์”

ต่อมาภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง(พ.ศ. 2476) ระบบการตรวจราชการจึงเริ่มเปลี่ยนแปลงเนื่องจากกระทรวง ทบวง กรม มีการขยายตัวมาก มีหน่วยงานในส่วนภูมิภาคเพิ่มมากขึ้น สายการบังคับบัญชาหรือเครือข่ายของงานมีความหลากหลายกว้างขวาง จึงมีการเปิดช่องทางให้กระทรวง ทบวง กรม มีผู้ตรวจราชการของกระทรวง ทบวง กรม ได้ อันเป็นเหตุให้มีระบบการตรวจราชการต่างระดับเกิดขึ้นและเปลี่ยนมาเป็นการตรวจราชการแบบแยกศูนย์จนถึงในปัจจุบัน (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2538, Loc.cit.)

การตรวจราชการในปัจจุบัน

การตรวจราชการในปัจจุบันมีการกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ไว้ 3 ระดับ ได้แก่

ระดับสำนักนายกรัฐมนตรี โดยผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี มีขอบเขตอำนาจหน้าที่ตรวจระดับนโยบายของประเทศ แผนงาน งานและโครงการของกระทรวงต่างๆ และทบวง โดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนงาน งานและโครงการที่ดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐ หลายหน่วยงานซึ่งอยู่ต่างสังกัดกระทรวง และประสานงานระหว่างกระทรวง ทบวง กรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ระดับกระทรวง โดยผู้ตรวจราชการกระทรวง มีขอบเขตอำนาจหน้าที่ตรวจระดับนโยบาย แผนงาน งาน และโครงการของกรม และประสานงานระหว่างกองในสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ระดับกรม โดยผู้ตรวจราชการกรม มีขอบเขตอำนาจหน้าที่ตรวจผลการปฏิบัติงานตามนโยบาย แผนงาน งานและโครงการของกรม และประสานงานระหว่างกองในสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การตรวจราชการทั้ง 3 ระดับ ได้มีการจัดและปรับปรุงการปฏิบัติภารกิจการตรวจราชการของแต่ละระดับและรวมทั้ง 3 ระดับให้เป็นระบบ ให้มีการดำเนินงานที่ประสานสอดคล้องและเกื้อกูลสนับสนุนซึ่งกันและกัน (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2538, ล.ค.)

4. ลักษณะของการตรวจราชการ

การตรวจราชการแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

การตรวจราชการกรณีปกติ ได้แก่ การตรวจติดตามแผนงาน งานและโครงการตามนโยบายของรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และของแต่ละกระทรวง ทบวง กรม ซึ่งคณะกรรมการกำหนดแผนและติดตามผลการตรวจราชการตามข้อ 14 ข้อ 16 และข้อ 18 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ พ.ศ. 2532 ได้มีการพิจารณาคัดเลือก และกำหนดไว้ในแผนการตรวจราชการประจำปี ซึ่งอาจแบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ดังนี้

- 1) งานนโยบายของรัฐบาล กระทรวง ทบวง กรม

2) แผนงาน งาน และโครงการ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

3) งานบริหารทั่วไป งานที่ต้องปฏิบัติเป็นประจำโดยหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

4) งานอื่น ๆ เช่น แผนงาน งาน และโครงการ เฉพาะเขตตรวจราชการ

การตรวจราชการกรณีพิเศษ ได้แก่ การตรวจราชการนอกเหนือจากกรณีปกติ ซึ่งมีได้อยู่ในแผนการตรวจราชการประจำปี ตามที่ผู้บังคับบัญชาเห็นชอบและมอบหมาย ทั้งนี้ อาจปฏิบัติร่วมกับการตรวจราชการกรณีปกติก็ได้ แบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ดังนี้

1) งานสนับสนุนการปฏิบัติราชการของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีปัญหาข้อขัดข้องในการปฏิบัติงาน ไม่สามารถแก้ไขหรือดำเนินการให้แล้วเสร็จได้ตามขั้นตอนปกติ และหน่วยงานดังกล่าวได้ร้องขอให้ผู้ตรวจราชการช่วยเหลือสนับสนุน หรือประสานการปฏิบัติกับหน่วยเหนือและหน่วยข้างเคียง

2) งานสืบสวน สอบสวน ลดดับรับฟังข้อเท็จจริงกรณีราษฎรร้องเรียนขอความเป็นธรรม หรือขอความช่วยเหลือเพื่อคลี่คลายหรือแก้ไขความทุกข์ยากเดือนร้อน ซึ่งเกี่ยวข้องหรืออยู่ในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

3) งานสนับสนุน ช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐเพื่อแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนของราษฎรอันเนื่องมาจากการเกิดสถานการณ์หรือเหตุการณ์สำคัญ หรือสาธารณภัย ซึ่งรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐต้องเข้าไปดำเนินการช่วยเหลือและแก้ไขให้ทันการ

4) งานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

5. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตรวจราชการ

โดยที่การตรวจราชการของผู้ตรวจราชการเป็นกลไกที่สำคัญประการหนึ่งในการบริหารงานของผู้บังคับบัญชาระดับสูง ผู้ตรวจราชการจำเป็นจะต้องมีความรอบรู้เกี่ยวกับข้อมูลต่างๆ ที่เป็นข้อมูลในระดับนโยบาย แผนงาน งาน และโครงการ รวมทั้งข้อมูลที่เป็นอื่น ๆ เพื่อให้การตรวจราชการเกิดประสิทธิผลประโยชน์ต่อทางราชการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตรวจราชการดังกล่าว ได้แก่

ข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลมาตรฐาน

1) ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปอันเป็นที่ทราบหรือควรจะได้ทราบ เช่น

- (1) ตัวบทกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง มติคณะรัฐมนตรีที่เป็นเรื่องทั่วไป
- (2) นโยบายของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภา นโยบายของกระทรวง

นโยบายของกรม

(3) ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ที่ไปตรวจ หรือเขตตรวจราชการที่รับผิดชอบ เช่น สภาพภูมิศาสตร์ เขตการปกครอง ประชากร อาชีพ เศรษฐกิจ การเดินทาง เส้นทางคมนาคม รายชื่อผู้บริหารในระดับจังหวัดและอำเภอ เป็นต้น

(4) ข้อมูลอื่นๆ ในลักษณะทำนองเดียวกัน

2) ข้อมูลมาตรฐาน ได้แก่ ข้อมูลที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้กำหนดหรือวางหลักเกณฑ์ไว้ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น

(1) มาตรฐานที่ ก.พ. กำหนดไว้ เพื่อใช้เป็นหลักในการกำหนดตำแหน่ง ตามปริมาณและคุณภาพของงาน

(2) หลักเกณฑ์ในการติดตั้งหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด เทศบาล หรือสุขาภิบาล ฯลฯ

(3) หลักเกณฑ์ในการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ประเภทต่าง ๆ

(4) หลักเกณฑ์การขอขยายไฟฟ้า ประปา

(5) ราคามาตรฐานค่าก่อสร้างอาคารสถานที่ราชการต่างๆ เช่น อาคารเรียน สถานีอนามัย บ้านพักข้าราชการระดับต่างๆ เป็นต้น

(6) ประเภทต่างๆ ของทางหลวง ขนาดความกว้างของเขตทางและผิวจราจร

(7) ข้อมูลอื่น ๆ ในลักษณะทำนองเดียวกัน

ข้อมูลแผนงาน งานและโครงการ ทั้งที่เป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลและนโยบายของกระทรวง ทบวง กรม ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งเป็นแผนงาน งานและโครงการที่ผู้ตรวจราชการได้รับมอบหมายให้ตรวจติดตามข้อมูลดังกล่าวควรประกอบด้วยเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

1) ชื่อแผนงาน งาน และโครงการ หน่วยงานเจ้าของแผนงาน งาน และโครงการ ตลอดจนหน่วยงานที่รับผิดชอบในการปฏิบัติ

การที่ตั้งไว้

2) ความมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผนงาน งาน และโครงการ

3) ระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดของแผนงาน งาน และโครงการ

4) วิธีการดำเนินงาน แนวทางปฏิบัติตามแผนงาน งาน และโครงการ

5) พื้นที่ดำเนินการ

6) งบประมาณที่ได้รับทั้งหมดของแต่ละแผนงาน งาน และโครงการ โดยแยกเป็นรายปี

7) ผลงานที่ทำไปแล้วของแต่ละแผนงาน งาน และโครงการหรือของแต่ละหน่วยงาน

8) ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ตลอดจนแนวทางแก้ไขหรือข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)

9) อัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติ รวมทั้งระดับตำแหน่ง

10) อื่นๆ ตามที่เห็นควร

ข้อมูลงานบริหารทั่วไป อันเป็นงานที่ต้องปฏิบัติเป็นประจำโดยหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แก่งานดังต่อไปนี้

1) งานบริการสาธารณะ เช่น ไฟฟ้า น้ำสะอาดสำหรับบริโภคการคมนาคมขนส่ง เป็นต้น

2) การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

3) การใช้ที่ดินและทรัพย์สินของทางราชการหรือเอกชนที่กระทบกระเทือนต่อสวัสดิภาพของชุมชน และการป้องกันสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ

4) การรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของประชาชน

5) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

6) การรักษาพยาบาลและการบริการด้านสาธารณสุข

7) การศึกษา

8) การส่งเสริมอาชีพของประชาชน

9) การควบคุมสินค้าที่จำเป็นต่อการครองชีพ

10) การส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่น

11) การปฏิบัติงานตามรายงานของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ

12) การดูแลรักษาสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

13) ข้อมูลอื่นๆ ตามที่เห็นสมควร

ทั้งนี้ งานดังกล่าวควรประกอบด้วยข้อมูลดังต่อไปนี้

(1) สภาพงานที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และหน่วยงานรับผิดชอบ

(2) ความต้องการของประชาชน

(3) ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

(4) โครงการหรือแนวทางที่จะแก้ไขหรือขยายงาน

ข้อมูลอื่นๆ ได้แก่ ข้อมูลที่นอกเหนือไปจากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการตรวจราชการ เช่น

1) รายงานผลการตรวจราชการที่ผ่านมา ผลการวิจัย ผลการประเมินแผนงาน งาน และโครงการที่เกี่ยวข้อง

2) รายงานการประชุมของคณะกรรมการต่างๆ ในระดับนโยบาย เช่น คณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (กชช.)

3) รายงานผลการสัมมนา การอภิปรายเรื่องที่เกี่ยวข้อง

4) ข่าว ข่าวกรอง หรือบทวิเคราะห์ของนักวิชาการ ผู้รอบรู้ต่างๆ เป็นต้น

6. แนวทางการตรวจราชการ

เพื่อให้การตรวจราชการของผู้ตรวจราชการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการตรวจราชการ และอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจราชการที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ พ.ศ. 2532 ข้อ 7 ข้อ 10 ข้อ 11 และข้อ 12 ในการตรวจติดตามผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ได้ดำเนินงานไปตามกฎหมาย นโยบาย มติคณะรัฐมนตรี วัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนงาน งานและโครงการ ระเบียบแบบแผน และกฎข้อบังคับต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ และเพื่อทราบถึงปัญหาอุปสรรค ข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานต่างๆ

นอกจากนี้ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ พ.ศ. 2532 ข้อ 8 กำหนดให้ผู้ตรวจราชการตรวจราชการเป็น 2 กรณี คือ

การตรวจราชการกรณีปกติ และกรณีพิเศษ

ดังนั้น การตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ ซึ่งมีการตรวจติดตามการปฏิบัติหลายประเภท ได้แก่ แผนงาน งาน และโครงการ ตามนโยบายของรัฐบาลแผนงานงาน และโครงการ ที่บรรจุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตามนโยบายของกระทรวง ทบวง กรม รวมทั้งงานบริหารทั่วไป และในบางครั้งต้องดำเนินการสืบสวนหาข้อเท็จจริง หรือปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยจึงกำหนดแนวทางในการตรวจติดตามงานต่าง ๆ แต่ละประเภท ดังนี้

แนวทางการตรวจงานโครงการ

การตรวจติดตามแผนงาน งาน และโครงการ เป็นการตรวจติดตามผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนงาน งาน และโครงการ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อคิดเห็นหรือแนวทางที่จะนำเสนอผู้บังคับบัญชาระดับสูงประกอบการพิจารณาตัดสินใจในการปรับปรุงแนวทางและวิธีการในการดำเนินงานของแผนงาน งาน และโครงการ ให้เป็นไปอย่างมีระบบ เพื่อให้ได้ผลงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีแนวทางในการตรวจติดตาม ดังนี้

กำหนดวัตถุประสงค์

เพื่อให้การตรวจติดตามในแต่ละแผนงาน งาน และโครงการ มีความชัดเจน จึงควรกำหนดวัตถุประสงค์ที่จะตรวจติดตามว่าจะตรวจติดตามเพื่อดูความสำเร็จของโครงการ ความก้าวหน้าในการดำเนินงานของโครงการ หรือผลกระทบของโครงการ หรือ ผลกระทบของโครงการที่มีต่อประชาชนส่วนรวมทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง หรือมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หรือตรวจติดตามดูผลการดำเนินงานทางด้านเทคนิคหรือ ด้านการบริหารโครงการ หรือตรวจติดตามเพื่อทราบถึงปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามแผนงาน งาน และโครงการนั้นๆ เพียงอย่างเดียวหนึ่งหรือทั้งหมด

ทั้งนี้ โดยศึกษาและวิเคราะห์ในรายละเอียดของข้อมูลของแผนงาน งาน และโครงการ ว่ามีวัตถุประสงค์อะไร และคาดว่าจะได้รับประโยชน์อย่างไร ในการนี้ ต้องศึกษาทั้งจากตัวโครงการ และความเป็นไปได้ของโครงการที่หน่วยงานเจ้าของโครงการหรือที่ผู้อื่นเคยศึกษาไว้ พร้อมทั้งพิจารณาลักษณะงานของแต่ละแผนงาน งาน และ โครงการ ซึ่งครอบคลุมถึงพื้นที่การปฏิบัติงานของหน่วยงานเจ้าของโครงการ

ผลการดำเนินงาน การประสานงาน และผลกระทบอื่นๆ รวมทั้งปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการแล้วนำมาพิจารณากำหนดวัตถุประสงค์ ในการตรวจติดตามแต่ละแผนงาน งาน และโครงการว่าจะตรวจติดตามในลักษณะใด

กำหนดประเด็นในการตรวจติดตาม

เพื่อให้การตรวจแผนงาน งาน และโครงการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดในการตรวจติดตามในแต่ละแผนงาน งาน และโครงการ จึงต้องกำหนดประเด็นในการตรวจติดตาม พร้อมทั้งกำหนดเครื่องชี้วัดผลสำเร็จของแผนงาน งาน และโครงการ รวมทั้งแนวทางการติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานเพื่อให้ข้อมูลที่ได้จากการตรวจติดตามชี้ให้เห็นภาพรวมของแผนงาน งาน และโครงการได้

กำหนดขอบเขตในการตรวจติดตาม

เพื่อให้การตรวจติดตามมีขอบเขตที่ชัดเจน ควรกำหนดว่าจะติดตามผลการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐหน่วยใดและที่ใดบ้าง และในกรณีที่ต้องการทราบว่ามีประโยชน์ถึงประชาชนมากน้อยเพียงใด อาจไปพบและสอบถามประชาชนด้วยก็ได้

แนวทางการตรวจงานบริหารทั่วไป

การตรวจงานบริหารทั่วไปเป็นการตรวจติดตามผลการปฏิบัติงานใดงานหนึ่ง ที่หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติอยู่เป็นประจำและต่อเนื่องทุกปีว่าได้ดำเนินงานไปแล้วมากน้อยเพียงใด ผลงานที่ได้มีประสิทธิภาพหรือประสิทธิผลเพียงใด ใช้ประโยชน์ได้เพียงใด มีปัญหาอุปสรรคข้อขัดข้องในการดำเนินงานหรือไม่ ประการใด

แนวทางการคัดเลือกงานในการตรวจ

เนื่องจากงานบริหารทั่วไปมีทุกกระทรวง ทบวง กรม และมีปริมาณมาก ไม่อาจจะทำการตรวจสอบได้โดยทั่วถึง จำเป็นต้องเลือกตรวจเฉพาะงานที่เห็นว่าสำคัญและจำเป็น โดยคำนึงถึงความเหมาะสมเกี่ยวกับ วัน เวลา และงบประมาณที่ได้รับ

แนวทางในการคัดเลือก

1) งานบริการสาธารณะที่ประชาชนทั่วไปหรือส่วนมาก จำเป็นต้องใช้หรือได้รับประโยชน์

2) งานที่อาจก่อให้เกิดอันตรายหรืออาจเป็นปัญหาต่อความสงบเรียบร้อย สุขภาพ อนามัย หรือความปลอดภัยของประชาชน

3) งานที่ประชาชนสนใจ หรือวิพากษ์วิจารณ์ในการปฏิบัติงาน

4) งานที่มีปัญหาหรืออุปสรรคในการปฏิบัติ

5) งานที่ใช้งบประมาณจำนวนมาก

6) งานอื่นๆ ที่ผู้ตรวจราชการเห็นสมควร

ประเภทงานที่ควรตรวจติดตามและแนวทางการตรวจแต่ละ

ประเภท

1) งานด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ เช่น

(1) ไฟฟ้าและแสงสว่าง การประปา การคมนาคม

และขนส่ง การสื่อสาร ตลอดจนการจัดหาสวนสาธารณะ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และสนามกีฬา ควรตรวจติดตามในด้านความเพียงพอกับความต้องการของประชาชน และประชาชนได้รับความปลอดภัยจากการดำเนินงานหรือไม่เพียงใด รวมทั้งปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

(2) การรักษาสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติและ

สถานที่ที่คุณค่าทางสถาปัตยกรรม ควรพิจารณาด้านการบำรุงรักษา การบูรณะซ่อมแซม

(3) การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบ

เรียบร้อยของบ้านเมือง

2) การใช้ที่ดินและทรัพย์สินของทางราชการและ

เอกชนควรพิจารณาผลกระทบต่อสวัสดิภาพของชุมชนอันทำให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ รวมทั้งการป้องกันสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ซึ่งจะก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ อนามัย และความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

3) การรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของประชาชนควรตรวจติดตามในด้านต่างๆ เช่น

(1) นโยบายในการป้องกันอาชญากรรมและแผน

การปราบปราม ตลอดจนสมรรถภาพในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามของอัตรา

กำลังและวัสดุอุปกรณ์ที่มี รวมทั้งการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

(2) แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และการช่วยเหลือผู้ประสบภัย รวมทั้งสภาพความเหมาะสมและความพร้อมที่จะใช้งานของอุปกรณ์และยานพาหนะ สภาพความคล่องในการใช้เครื่องมือต่างๆ อย่างถูกต้องของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

(3) การควบคุมปริมาณและคุณภาพของสินค้าที่ประชาชนใช้อุปโภคบริโภคว่าได้มาตรฐานหรือไม่

4) งานบริการสาธารณสุขและการรักษาพยาบาลควรติดตามในงานบริการ การส่งเสริมสุขภาพ การปรับปรุงสุขภาพสิ่งแวดล้อมการป้องกันโรค การตรวจและการรักษาพยาบาล ตลอดจนการปรับพื้นฟูสุขภาพ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ และการให้ความรู้ความเข้าใจเพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอนามัยที่ดีของประชาชนโดยเฉพาะด้านปริมาณคือความพอเพียงการกระจายความครอบคลุมและการเข้าถึงบริการของประชาชนด้านคุณภาพของบริการรวมถึงการอำนวยความสะดวกและความพึงพอใจของประชาชน และด้านปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

5) งานบริการด้านการศึกษา ควรตรวจติดตามผลในด้านนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ และการขยายตัวทางด้านการศึกษาตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

6) การดูแลสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ควรตรวจติดตามการดำเนินการตามมาตรการในการป้องกันและนโยบายในการแก้ไขการบุกรุก ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

7) การบริการของเจ้าหน้าที่ของรัฐในด้านการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน เช่น การจัดการเกี่ยวกับการจราจรในเขตชุมชนการบริการด้านการจัดเก็บภาษี ฯลฯ

แนวทางการสืบสวนสอบสวน

การสืบสวนสอบสวนเป็นการแสวงหาข้อเท็จจริงต่างๆ โดยการศึกษารายละเอียดจากหลักฐานต่างๆ ที่รวบรวมได้ เช่น พยานบุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์

หรือพฤติการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือพยานเอกสาร ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นข้อเท็จจริงประกอบการพิจารณา

มูลเหตุในการสอบข้อเท็จจริง

การสอบข้อเท็จจริง ควรดำเนินการเมื่อ

- 1) ได้รับค
- 2) ได้รับคำร้องเรียนในขณะตรวจราชการ
- 3) มีเหตุอันควร

แนวทางการดำเนินการ

1) กรณีที่ได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาควรพิจารณาว่า

- (1) เป็นเรื่องอะไร มีคำร้องเรียนหรือไม่ มีความประสงค์อย่างไร เกี่ยวข้องกับหน่วยงานหรือบุคคลใดบ้าง
- (2) มีพยานหลักฐานอย่างไรบ้าง
- (3) มีกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ มติของคณะรัฐมนตรี หรือคำสั่ง ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องประการใดบ้าง

2) คำร้องเรียนที่ได้รับในขณะตรวจราชการจะรับไว้ดำเนินการได้ต่อเมื่อคำร้องเรียนนั้นเป็นคำร้องที่

- (1) ใช้ถ้อยคำสุภาพ
- (2) เป็นเรื่องที่ประสงค์จะขอให้ทางราชการช่วยเหลือหรือ

ช่วยขจัดความเดือดร้อน

(3) ไม่เป็นคำร้องเรียนประเภท

- คำร้องเรียนที่เป็นบัตรสนเท่ห์ เว้นแต่บัตรสนเท่ห์รายใดระบุหลักฐาน กรณีแวดล้อมปรากฏชัดแจ้ง ตลอดจนมีพยานบุคคลแน่นอนจึงควรรับพิจารณาเป็นการเฉพาะเรื่อง เฉพาะราย

- คำร้องเรียนที่ร้องเรียนด้วยวาจาแต่ไม่แจ้งชื่อ ที่อยู่ หรือไม่ยอมลงลายมือชื่อในคำร้องเรียน

- คำร้องเรียนที่ปรากฏชัดแจ้งว่าได้มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาล หรือศาลได้มีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งถึงที่สุดแล้ว

- คำร้องเรียนที่เกิดจากการโต้แย้งสิทธิระหว่างบุคคล
ต่อบุคคลด้วยกัน

นอกจากคำร้องเรียนดังกล่าวแล้ว ให้อยู่ในดุลพินิจ
ของผู้ตรวจราชการที่จะรับหรือไม่รับไว้ดำเนินการ

การขอข้อเท็จจริงเมื่อมีเหตุอันควร เช่น กรณีมีข้อสงสัย
หรือต้องการทราบข้อเท็จจริงในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ควรพิจารณาในสาระสำคัญ ดังนี้

- (1) เป็นเรื่องอะไร เกิดขึ้นที่ไหน เมื่อใด อย่างไร
- (2) มีหน่วยงานหรือบุคคลใดเกี่ยวข้อง
- (3) มีพยานหลักฐานประการใดที่เกี่ยวข้อง
- (4) มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ มติของคณะรัฐมนตรี
หรือคำสั่ง ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องประการใดบ้าง (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2538)

7. ขอบเขตในการตรวจราชการ

การตรวจราชการของผู้ตรวจราชการทุกระดับ ตามปกติเป็นการตรวจติดตามเร่งรัด
แนะนำ สอบสวนสอบสวน สอบข้อเท็จจริง สดับรับฟังเหตุการณ์ เสนอแนะติดต่อประสาน
งาน ตรวจเยี่ยมหรือดำเนินการอื่นใด เพื่อให้การปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่
ของรัฐ ทั้งในราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น
หรือหน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น หรือหน่วย
งานในต่างประเทศ และรัฐวิสาหกิจ เป็นไปตามกฎหมายนโยบายมติคณะรัฐมนตรี ระเบียบ
แบบแผน กฎ ข้อบังคับ คำสั่ง ประกาศ เป้าหมายความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของแผน
งาน และโครงการของรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งติดต่อประสาน
งานกับหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐในการให้ชี้แจง ให้ถ้อยคำ และส่งเอกสารหลัก
ฐานเพื่อประกอบการพิจารณา โดยมีขอบเขตในการตรวจราชการแต่ละระดับ ดังนี้

ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี

ตรวจราชการเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของกระทรวง ทบวง กรม
สำนักงานหรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐ รวมทั้งการปฏิบัติราชการของข้าราชการ พนักงาน
ลูกจ้างหรือผู้ปฏิบัติงานในสถานภาพอื่นในหน่วยงานของรัฐ ในฐานะผู้สอดส่องดูแลแทน
คณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีและ

ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ผู้ตรวจราชการกระทรวง

ตรวจราชการเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของกระทรวง กรม สำนักงาน หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐ รวมทั้งการปฏิบัติราชการของข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือ ผู้ปฏิบัติงานในสถานภาพอื่นในหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้ เฉพาะในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของ กระทรวง ในฐานะผู้สอดส่องดูแลแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวง รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง และปลัดกระทรวง

ผู้ตรวจราชการกรม

ตรวจราชการเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของกรม รวมทั้งการปฏิบัติราชการของข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้างในสังกัด ในฐานะผู้สอดส่องดูแลแทนอธิบดี

ทั้งนี้ การตรวจราชการตามขอบเขตอำนาจหน้าที่ดังกล่าวข้างต้นควรพิจารณาถึงความจำเป็นและความเหมาะสม รวมทั้งระยะเวลาและงบประมาณที่ได้รับด้วย

8. วิธีการตรวจราชการ

การตรวจราชการของผู้ตรวจราชการอาจปฏิบัติได้หลายวิธี เช่น

การสับดับรับฟังเหตุการณ์โดยทั่วๆ ไป เป็นวิธีการตรวจราชการในรูปแบบของการเยี่ยมเยียน เพื่อรับทราบผลการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ และรับฟังปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ตลอดจนสังเกตการณ์ สอดส่องดูแล รับฟังและติดตามข่าวความเคลื่อนไหวเหตุการณ์ หรือพฤติกรรม โดยทั่วๆ ไปของเจ้าหน้าที่ของรัฐตลอดจนสภาพความเป็นอยู่ทุกข์สุข ความเดือดร้อน ปัญหาอุปสรรคในการดำรงชีพของประชาชนและพฤติกรรมอันอาจกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยหรือความมั่นคงของชาติ เพื่อหาทางแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนแต่ละท้องถิ่น และให้สมประโยชน์ต่อทางราชการ ทั้งนี้ โดยดำเนินการ

1) สอบถามและรับฟังรายงานจากเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือจากประชาชนในท้องถิ่น หรือผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่เชื่อถือได้ หรือติดตามข่าวสารจากสื่อมวลชนในท้องถิ่น

2) รวบรวมเอกสารหลักฐานที่เชื่อถือได้เพื่อประกอบพิจารณา

การตรวจติดตามโดยศึกษาวิเคราะห์เจาะลึกเฉพาะแผนงาน งานและโครงการ เป็นวิธีการตรวจติดตามในรูปแบบที่มุ่งจะวัดความเหมาะสม ผลสำเร็จ หรือผลกระทบของ

แผนงาน งาน และโครงการ ว่ามีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด ทั้งในด้านการเงิน ด้านเศรษฐกิจ ด้านการตลาด ด้านการเมือง ด้านสังคม ด้านเทคนิค ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการบริหาร หรือเป็นการเร่งรัด ควบคุม และปรับปรุงแนวทางในการดำเนินงาน เพื่อให้แผนงาน งาน และโครงการนั้น ๆ เป็นไปตามเป้าหมายและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

การตรวจติดตามวิธีนี้อาจดำเนินการได้ทั้งก่อนและภายหลังจากที่หน่วยงานที่รับผิดชอบได้เริ่มดำเนินแผนงาน งาน และโครงการแล้ว โดยกำหนดหลักเกณฑ์สำหรับวัดความเหมาะสม และความสำเร็จของโครงการแต่ละด้าน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของแต่ละหน่วยงานว่าจะตรวจติดตามในด้านใดบ้าง ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวอาจแบ่งตามระยะเวลาที่ไปตรวจติดตามดังนี้

การตรวจติดตามในระยะก่อนเริ่มดำเนินงานโครงการหรือระหว่างดำเนินงานโครงการ

การตรวจติดตามในระยะนี้ควรติดตามในประเด็นต่างๆ

กล่าวคือ

1) ความสอดคล้องและความสมบูรณ์ของโครงการโดย

(1) ความสอดคล้องกับเป้าหมายและนโยบายส่วนรวมหรือของแต่ละสาขางาน

(2) การมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับโครงการอื่นๆ และการประสานงานในแง่ของการปฏิบัติ

(3) การมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการบริการขั้นพื้นฐานต่างๆ

2) ความเป็นไปได้ของโครงการ โดยพิจารณาถึง

(1) ความเป็นไปได้ทางด้านเทคนิค พิจารณาถึงความเหมาะสมของแหล่งที่ตั้งโครงการ และกรรมวิธีที่ใช้การดำเนินงาน

(2) ความเหมาะสมทางการเงิน พิจารณาถึงด้านการคุ้มทุนในการดำเนินงาน จากค่าประมาณการค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการและแหล่งที่มาของเงินที่จะนำมาใช้ในการดำเนินงาน

(3) ความพร้อมเพียงและความสามารถของหน่วยงานที่

จะดำเนินงานตามโครงการ พิจารณาถึงความพร้อมในด้านการเงิน อัตรากำลังและระบบการจัดการ

(4) ความต้องการหรือการยอมรับของประชาชนที่เกี่ยวข้อง

(5) ความเหมาะสมด้านความมั่นคงและภาวะแวดล้อม พิจารณาถึงการมีส่วนร่วมช่วยในการสนับสนุนนโยบายด้านความมั่นคงของประเทศ และผลกระทบของโครงการที่จะมีต่อภาวะแวดล้อม

(6) ความเหมาะสมด้านเศรษฐกิจและสังคมพิจารณาถึงสัดส่วนของการก่อให้เกิดผลผลิตและรายได้แก่ท้องถิ่น ภาค หรือประเทศโดยส่วนรวม ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว รวมทั้งการมีส่วนร่วมช่วยในการกระจายรายได้

สำหรับการติดตามผลระยะระหว่างดำเนินงาน

โครงการ นอกจากติดตามในประเด็นดังกล่าวข้างต้นแล้ว ควรติดตามว่าเมื่อนำโครงการไปปฏิบัติแล้วผลการดำเนินงานโครงการเป็นไปตามเป้าหมายในช่วงระยะเวลานั้นหรือไม่ มีปัญหาอุปสรรค และจะปรับปรุงแก้ไขอย่างไร ตลอดจนควรจะประสานงานกับหน่วยข้างเคียงเพิ่มเติมหรือไม่ อย่างไร

การตรวจติดตามในระยะสิ้นสุดโครงการ

การตรวจติดตามในระยะนี้ควรติดตามในด้านผลกระทบของโครงการ กล่าวคือ

1) ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ โดยพิจารณาถึงผลกระทบต่อเศรษฐกิจส่วนรวม และพิจารณาว่าเศรษฐกิจส่วนไหนได้รับผลจากโครงการบ้างรวมถึงการกระจายรายได้ด้วย

2. ผลกระทบทางด้านสังคมและการเมือง พิจารณาถึงผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ

การตรวจติดตามดังกล่าวข้างต้นอาจดำเนินการได้โดยศึกษาจากหลักฐานเอกสารที่รวบรวมได้จากหน่วยงานเจ้าของโครงการ และหน่วยงานเจ้าของโครงการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและติดตามผลการดำเนินงานในพื้นที่ปฏิบัติโครงการ โดยการสอบถาม สัมภาษณ์ หรือสังเกตการณ์

การสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง เป็นวิธีการตรวจราชการวิธีหนึ่งเพื่อแสวงหา

ความถูกต้องและความเป็นจริงจากพยานหลักฐานต่าง ๆ และในกรณีการร้องเรียนกล่าวหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ก็เป็นการแสวงหาข้อเท็จจริงเพื่อทราบความถูกต้องหรือความผิดในพฤติกรรมการของเจ้าหน้าที่ของรัฐและบุคคลที่เกี่ยวข้องการตรวจราชการวิธีนี้อาจดำเนินการทั้งในรูปแบบที่ผู้ตรวจราชการได้ดำเนินการด้วยตนเอง หรือบางครั้งอาจดำเนินการในรูปคณะกรรมการ

การตรวจราชการทั้ง 3 กรณีหากตรวจพบว่าการปฏิบัติราชการใดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ถ้าปล่อยให้ดำเนินการต่อไป จะก่อให้เกิดการเสียหายต่อทางราชการหรือประโยชน์ของประชาชนอย่างร้ายแรง ก็ให้ผู้ตรวจราชการสั่งยับยั้งการปฏิบัติงานนั้นไว้ก่อน โดยให้สั่งยับยั้งเป็นลายลักษณ์อักษรแล้วรีบรายงานให้ผู้บังคับบัญชาได้ทราบโดยด่วนที่สุดตามที่กำหนดไว้ในข้อ 13 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ พ.ศ. 2532 ทั้งนี้ ควรดำเนินการเฉพาะในกรณีที่จำเป็นจริงๆ และให้อยู่ในขอบเขตอำนาจหน้าที่เท่านั้น (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2538)

9. การประชาสัมพันธ์งานตรวจราชการ

ในการปฏิบัติงานตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ ให้หน่วยงานต้นสังกัดของผู้ตรวจราชการดำเนินการประชาสัมพันธ์เพื่อให้หน่วยงานต่างๆ และประชาชนทั่วไปได้เห็นประโยชน์และความสำคัญของการตรวจราชการ รวมทั้งได้ทราบเกี่ยวกับภารกิจและผลการปฏิบัติงานของผู้ตรวจราชการ ทั้งการตรวจราชการกรณีปกติและกรณีพิเศษ เพื่อเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจอันถูกต้องเกี่ยวกับงานตรวจราชการตามข้อ 26 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ พ.ศ. 2532

การประชาสัมพันธ์ดังกล่าวอาจดำเนินการโดยวิธีการต่างๆ เช่น

- จัดให้มีเจ้าหน้าที่แถลงข่าวแก่สื่อมวลชนเป็นครั้งคราว
- จัดทำเอกสารเผยแพร่แก่หน่วยงานและสื่อมวลชนเป็นครั้งคราว
- จัดทำเอกสารรายงานผลการตรวจราชการประจำปี โดยเสนอข้อมูลต่างๆ ที่น่าสนใจ

สถิติปริมาณงาน และผลการปฏิบัติงานที่สำคัญหรือดีเด่นในรอบปี ฯลฯ

- ในการออกตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ หน่วยงานต้นสังกัดของผู้ตรวจราชการอาจขอความร่วมมือกรมประชาสัมพันธ์ในการทำข่าวและเผยแพร่ข่าวการปฏิบัติงานของผู้ตรวจราชการด้วยก็ได้ (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2538)

10. การกำหนดแผนและการดำเนินการตามแผนการตรวจราชการ

การกำหนดแผนการตรวจราชการ

ขั้นตอนการกำหนดแผนการตรวจราชการ มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การคัดเลือกแผนงาน งาน และโครงการ

ก่อนเริ่มปฏิบัติงานประมาณ ให้ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการกำหนดแผนและติดตามผลการตรวจราชการ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ พ.ศ. 2532 ข้อ 14 ข้อ 16 และข้อ 18 ดำเนินการคัดเลือกและศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของแผนงาน งาน และโครงการจากหน่วยงานต่างๆ ของรัฐ ทั้งที่เป็นงานนโยบายของรัฐบาล แผนงาน งาน และโครงการที่อยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนของกระทรวงรวมทั้งงานบริหารทั่วไปแล้วจัดลำดับความสำคัญ ความจำเป็นเร่งด่วนในการดำเนินการของแผนงาน งาน และโครงการ เพื่อบรรจุในแผนการตรวจราชการก่อนนำเสนอคณะกรรมการกำหนดแผนและติดตามผลการตรวจราชการ พิจารณาคัดเลือกและกำหนดเป็นแผนการตรวจราชการกรณีปกติประจำปีของผู้ตรวจราชการ ซึ่งการพิจารณาคัดเลือกควรคำนึงถึงสิ่งสำคัญต่างๆ ดังต่อไปนี้ ประกอบด้วย คือ

1) ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี

- (1) เป็นแผนงาน งาน และโครงการที่รัฐบาลให้ความสำคัญลำดับสูง
- (2) เป็นแผนงาน งาน และโครงการที่มีผลต่อความมั่นคงของประเทศ
- (3) เป็นแผนงาน งาน และโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมโดยตรง
- (4) เป็นแผนงาน งาน และโครงการที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการโดยเร่งด่วน
- (5) เป็นแผนงาน งาน และโครงการที่มีหน่วยงานหลายหน่วยงานร่วมรับผิดชอบดำเนินการ

(6) เป็นแผนงาน งาน และโครงการที่มีพื้นที่ดำเนินการทั่วประเทศ

(7) เป็นแผนงาน งาน และโครงการที่ใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก

2) ผู้ตรวจราชการกระทรวง

- (1) เป็นแผนงาน งาน และโครงการที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวง

ซึ่งมีความสำคัญลำดับสูง

- (2) เป็นแผนงาน งาน และโครงการที่มีผลต่อความมั่นคงของประเทศ
- (3) เป็นแผนงาน งาน และโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชนทั้งทางด้าน

เศรษฐกิจและสังคมโดยตรง

- (4) เป็นแผนงาน งาน และโครงการที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการโดยเร่งด่วน
- (5) เป็นแผนงาน งาน และโครงการที่จะต้องประสานงานกับหน่วยงานของ

กรมในสังกัดหลายหน่วยงาน

- (6) เป็นแผนงาน งาน และโครงการที่มีพื้นที่ดำเนินการทั่วประเทศ
- (7) เป็นแผนงาน งาน และโครงการที่ใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก

3) ผู้ตรวจราชการกรม

(1) เป็นแผนงาน งาน และโครงการที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมซึ่งมีความสำคัญลำดับสูง

(2) เป็นแผนงาน งาน และโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชนทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมโดยตรง

(3) เป็นแผนงาน งาน และโครงการที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการโดยเร่งด่วน

(4) เป็นแผนงาน งาน และโครงการที่ต้องใช้เทคนิคใหม่มีปัญหา ยังไม่แพร่หลายและไม่คล่องตัวในการปฏิบัติงาน

(5) เป็นแผนงาน งาน และโครงการที่ใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก

ขั้นตอนที่ 2 การพิจารณากำหนดแผน

เมื่อฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการกำหนดแผนและติดตามผลการตรวจราชการดำเนินการคัดเลือกและศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของแผนงาน งาน และโครงการ เพื่อบรรจุในแผนการตรวจราชการเสร็จแล้วให้นำเสนอคณะกรรมการกำหนดแผนและติดตามผลการตรวจราชการพิจารณาคัดเลือกและกำหนดเป็นแผนการตรวจราชการกรณีปกติประจำปีของผู้ตรวจราชการ ตามข้อ 15 (1) ข้อ 17 (1) และข้อ 19 (1)แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ พ.ศ. 2532 ต่อไป

ทั้งนี้ ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการกำหนดแผนและติดตามผลการตรวจราชการระดับต่างๆ ควรได้มีการประสานงานเพื่อมิให้เกิดการซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน

ของผู้ตรวจราชการระดับต่างๆ โดยไม่จำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่จะต้องตรวจราชการตามแผนงาน งาน และโครงการเดียวกัน

ขั้นตอนที่ 3 การเสนอผู้บังคับบัญชาให้ความเห็นชอบ

เมื่อคณะกรรมการกำหนดแผนและติดตามผลการตรวจราชการได้พิจารณาคัดเลือกแผนงาน งาน และโครงการที่จะให้ผู้ตรวจราชการดำเนินการตรวจในบึงบระมาณนั้น ๆ ตามขั้นตอนที่ 2 แล้วให้ฝ่ายเลขานุการดำเนินการเรื่องเพื่อประธานคณะกรรมการกำหนดแผนและติดตามผลการตรวจราชการนำแผนการตรวจราชการดังกล่าวเสนอนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี หรือปลัดกระทรวง แล้วแต่กรณีให้ความเห็นชอบตามข้อ 15 (1) ข้อ 17 (1) หรือข้อ 19 (1) แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ พ.ศ. 2532

ขั้นตอนที่ 4 การแจ้งแผนการตรวจราชการ

เมื่อแผนการตรวจราชการได้รับความเห็นชอบตามขั้นตอนที่ 3 แล้วให้ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการกำหนดแผนและติดตามผลการตรวจราชการแจ้งให้ผู้ตรวจราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อดำเนินการตามแผนการตรวจราชการนั้นต่อไป

11. การวางแผนปฏิบัติการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ

เพื่อให้การตรวจราชการบรรลุผลตามแผนการตรวจราชการที่คณะกรรมการกำหนดแผนและติดตามผลการตรวจราชการกำหนดไว้ ผู้ตรวจราชการควรวางแผนปฏิบัติการตรวจราชการ โดยคำนึงถึงปัจจัยดังต่อไปนี้

ระยะเวลาในการออกตรวจ ควรกำหนดระยะเวลาให้เหมาะสมกับแผนงาน งาน และโครงการที่ได้รับมอบหมายให้ตรวจติดตาม ตามแผนการตรวจราชการประจำปีดังนี้

1 ระยะเวลาก่อนเริ่มดำเนินงานโครงการ สำหรับแผนงาน งาน และโครงการที่อยู่ในขั้นตอนการพิจารณาของผู้มีอำนาจในการตัดสินใจอนุมัติให้ ดำเนินโครงการ

2 ระยะเวลาที่แผนงาน งาน และโครงการกำลังดำเนินการ

3 ระยะเวลาที่รัฐบาลกำลังดำเนินการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน
เวลาเดียวกัน

แนวทางในการตรวจติดตามของแต่ละแผนงาน งาน และโครงการ ควรดำเนินการตามที่ได้กล่าว

การตรวจติดตามผลในแต่ละแผนงาน งาน และโครงการ ควรกำหนดว่าจะสำหรับแผนงาน งาน และโครงการที่เป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล
ระยะเวลาที่แผนงาน งาน และโครงการจะเสร็จสิ้น

การกำหนดระยะเวลาการตรวจติดตามผลในแต่ละแผนงาน งาน และโครงการของผู้ตรวจราชการแต่ละเขต ควรกำหนดให้ใกล้เคียงกัน เพื่อจะได้ทำการวัดผลให้เหมือนกันทุกเขตในช่วงระยะตรวจติดตามในรูปแบบของการตรวจเยี่ยม หรือในรูปแบบที่มุ่งจะวัดความเหมาะสมผลสำเร็จหรือผลกระทบของแผนงาน งาน และโครงการ ให้ผู้ตรวจราชการจัดทำแผนกำหนดการเดินทางในรอบปีงบประมาณและหรือวงเงินงบประมาณด้วยว่าจะเดินทางไปตรวจติดตามผลของแผนงาน งาน และโครงการใดบ้าง ที่จังหวัดใด ในช่วงระยะเวลาใด โดยจัดทำเป็นปฏิทินการปฏิบัติงานเสนอขอรับความเห็นชอบจากผู้บังคับบัญชา ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเพื่อความสะดวกต่อการที่ผู้บังคับบัญชาจะได้มอบหมายให้ตรวจราชการกรณีพิเศษ

การเตรียมการก่อนออกเดินทางไปตรวจราชการ

การขออนุมัติการเดินทาง

ก่อนออกตรวจราชการ ให้ผู้ตรวจราชการทำบันทึกเสนอขออนุมัติการเดินทางต่อผู้บังคับบัญชาทุกครั้ง ในบันทึกการขออนุมัติการเดินทางต้องชี้แจงให้ทราบพอสังเขปว่าจะไปตรวจติดตามผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน งาน และโครงการใดในท้องที่จังหวัดใด เมื่อใด ใช้เวลานานเท่าใด มีเจ้าหน้าที่ระดับใดร่วมเดินทางไปด้วยและเดินทางด้วยยานพาหนะอะไร เป็นต้น

การขีมนเงินทดรองราชการ

การไปตรวจราชการ ผู้ตรวจราชการจะขีมนเงินทดรองราชการ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานก็ได้

การขออนุมัติใช้ยานพาหนะจากหน่วยงานในท้องถิ่น

การไปตรวจราชการในกรณีจำเป็นต้องใช้ยานพาหนะของหน่วยงานในท้องถิ่น

ให้ขออนุมัติผู้บังคับบัญชา และติดต่อขอใช้ยานพาหนะจากหน่วยงานในท้องถิ่นเป็นลายลักษณ์อักษร การเบิกจ่ายค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ให้เบิกจ่ายจากหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ตรวจราชการได้

การแจ้งจังหวัดหรือหน่วยงานที่จะไปทำการตรวจ

เมื่อได้รับอนุมัติจากผู้บังคับบัญชา ตามข้อ 3.3.1 - 3.3.3 แล้ว ให้ผู้ตรวจราชการแจ้งจังหวัดหรือหน่วยงานที่จะไปทำการตรวจเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้ทราบล่วงหน้าเป็นระยะเวลาพอสมควรว่าจะเดินทางไปตรวจแผนงาน งาน และโครงการใดในท้องที่ใด และเมื่อใด

12. การประสานงานการตรวจราชการ

การประสานงานการตรวจราชการ หมายถึง การประสานงานภายในระบบการตรวจราชการโดยมีคณะกรรมการกำหนดแผน และติดตามผลการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ เป็นกลไกสำคัญ การประสานงานกระทำได้ทั้ง 2 ลักษณะ ของการตรวจราชการได้แก่ การตรวจราชการกรณีปกติ และการตรวจราชการกรณีพิเศษ รูปแบบของการประสานงานการตรวจราชการ แบ่งออกได้ ดังนี้

การประสานข้อมูลข่าวสารการตรวจราชการ ได้แก่ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันระหว่างองค์กรสนับสนุนการตรวจราชการ โดยคณะกรรมการกำหนดแผนและติดตามผลการตรวจราชการ ของผู้ตรวจราชการระดับต่าง ๆ เช่น การแจ้งแผนการตรวจราชการประจำปีของผู้ตรวจราชการกำหนดระยะเวลาในการออกตรวจราชการแต่ละครั้ง การแจ้งผลการตรวจราชการที่ผู้บังคับบัญชาได้พิจารณาสั่งการแล้ว

การประสานการปฏิบัติงาน ได้แก่ การนิยกกำลังผู้ตรวจราชการในการออกตรวจราชการกรณีที่มีการตรวจแผนงาน งาน และโครงการที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดปัญหาการตรวจซ้ำซ้อนและเพื่อการประหยัด เช่น การตรวจงานที่เป็นโครงการตามนโยบายของรัฐบาล งานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ งานพิเศษ งานเฉพาะกิจที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาทุกระดับ หรืองานที่ต้องประสานกันในเรื่องคน พื้นที่และหน่วยงาน โดยเฉพาะงานที่มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในชนบท อาจมีการประสานงานเพื่อให้ผู้ตรวจราชการทุกระดับออกไปตรวจราชการในพื้นที่ร่วมกันได้

การประสานโครงสร้างของคณะกรรมการกำหนดแผนและติดตามผลการตรวจราชการ

ของผู้ตรวจราชการระดับต่าง ๆ ให้สามารถประสานงานระหว่างกัน และดำเนินการอย่าง สอดคล้องส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน ได้แก่ ' การกำหนดให้คณะกรรมการกำหนดแผน และติดตามผลการตรวจราชการระดับสำนักนายกรัฐมนตรีทำหน้าที่เป็นหน่วยประสานงาน กลางในระดับกระทรวง และคณะกรรมการกำหนดแผนและติดตามผลการตรวจราชการ ระดับกระทรวง ทำหน้าที่ประสานงานระดับกรม เช่น กำหนดองค์ประกอบของคณะ กรรมการกำหนดแผนฯ ระดับสำนักนายกรัฐมนตรีประกอบด้วย หัวหน้าส่วนราชการของ หน่วยงานกลางระดับชาติ และปลัดกระทรวงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจราชการ ซึ่ง ปลัดกระทรวงดังกล่าวต่างก็ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการกำหนดแผนฯ ระดับกระทรวง นอกจากนั้น ปลัดกระทรวงยังเป็นผู้ให้ความเห็นชอบการกำหนดแผนการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการกรมอีกด้วย เช่นเดียวกับอธิบดีนอกจากเป็นกรรมการในคณะกรรมการ กำหนดแผนฯ ระดับกระทรวงแล้ว ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจราชการของผู้ ตรวจราชการ พ.ศ. 2532 ได้กำหนดให้อธิบดีเป็นประธานของคณะกรรมการกำหนดแผนฯ ระดับกรม โดยอธิบดีทำหน้าที่เชื่อมประสานแผนการตรวจราชการลัดหลั่นรองลงมาจาก ปลัดกระทรวง

สำหรับการปฏิบัติในการประสานงาน หน่วยงานต้นสังกัดของฝ่ายเลขานุการ คณะกรรมการกำหนดแผนและติดตามผลการตรวจราชการทุกระดับเป็นผู้ดำเนินการ ประสานงานดังกล่าวของคณะกรรมการกำหนดแผนและติดตามผลการตรวจราชการระดับ นั้นๆ นอกจากนี้ ยังมีหน้าที่สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการประสานงานอย่างไม่เป็นทางการ ในรูปแบบอื่นๆ เช่น การจัดหรือร่วมในการจัดประชุมสัมมนาผู้ตรวจราชการระดับต่างๆ รวมทั้งการประชุมปรึกษาหารือระหว่างผู้ตรวจราชการ การจัดบรรยายทางวิชาการที่ เกี่ยวข้องกับการตรวจราชการอีกด้วย

ทั้งนี้ เพื่อการปฏิบัติหน้าที่และการประสานงานของหน่วยงานต้นสังกัด ของฝ่าย เลขานุการคณะกรรมการกำหนดแผนฯ ทุกระดับมีประสิทธิภาพและมีความคล่องตัว หน่วยงานดังกล่าวควรมีเครื่องมือที่เหมาะสมและทันสมัย เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่อง โทรภาพ Facsimile ตามความเหมาะสมแล้วแต่กรณี

13. การรายงานและดำเนินการตามผลการตรวจราชการ

การรายงานผลการตรวจราชการ

การไปตรวจราชการแต่ละครั้ง นอกจากจะต้องบันทึกผลการตรวจ ณ สถานที่ตรวจ ในสมุดตรวจการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการใช้สมุดตรวจการ พ.ศ. 2526 แล้ว ผู้ตรวจราชการจะต้องรายงานผลการตรวจเสนอต่อผู้บังคับบัญชา เพื่อทราบหรือเพื่อพิจารณาแล้วแต่กรณี การรายงานผลการตรวจอาจดำเนินการได้ทั้งขณะตรวจราชการหรือเมื่อกลับจากตรวจราชการแล้ว ดังนี้

การรายงานขณะตรวจราชการใช้ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องขอคำวินิจฉัยสั่งการจากผู้มีอำนาจในเรื่องหนึ่งเรื่องใดโดยเฉพาะ หรือกรณีที่ได้ตรวจพบหรือได้ดำเนินการเรื่องหนึ่งเรื่องใดที่มีความสำคัญ และเห็นสมควรรายงานให้ผู้บังคับบัญชาได้ทราบโดยเร่งด่วนให้ผู้ตรวจราชการรายงานเรื่องนั้นๆ ด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษร โดยทางโทรศัพท์ วิทยุ โทรเลข โทรพิมพ์ โทรภาพ (Facsimile) หรือทางอื่นใดตามความเหมาะสม ควรมีสาระสำคัญ ได้แก่ ปัญหา หรือข้อเท็จจริงที่ตรวจพบ การแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะ เมื่อกลับจากตรวจราชการแล้วให้รายงานเรื่องดังกล่าวเสนอผู้บังคับบัญชาอีกครั้งหนึ่ง โดยแสดงรายละเอียด รวมทั้งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องไว้ในรายงานด้วย

การรายงานเมื่อกลับจากตรวจราชการแล้ว ให้ผู้ตรวจราชการรับรายงานผลการตรวจราชการเมื่อกลับจากตรวจราชการแต่ละครั้ง ดังนี้

การตรวจราชการกรณีปกติ

1) ให้แยกจัดทำรายงานผลการตรวจเป็นรายงาน งาน และโครงการ ในลักษณะภาพรวมของแต่ละเขตการตรวจ ที่ผู้ตรวจราชการรับผิดชอบอยู่ (กรณีไปตรวจหลายจังหวัดในคราวเดียวกัน ไม่ต้องแยกเขียนเป็นรายจังหวัดเสนอผู้บังคับบัญชาเพื่อทราบหรือพิจารณาสั่งการ)

กรณีการตรวจที่ไม่พบปัญหา หรือพบแต่เป็นปัญหาที่ไม่เร่งด่วนเมื่อได้รายงานผู้บังคับบัญชาตามวรรคแรกแล้ว ให้หน่วยงานที่ลักษณะงานหลักเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนงานตรวจราชการรวบรวมไว้เพื่อจัดทำสรุปเป็นภาพรวมของแผนงาน งาน และโครงการนั้นๆ ตามข้อ 3) ต่อไป

C 12-05.1
J 151 7

เลขเรียกหนังสือ.....	5728
เลขทะเบียน.....	
วันที่.....	11 มิถุน 2545

กรณีการตรวจพบปัญหาที่เป็นปัญหาเร่งด่วน และสมควรให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ และหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหา เมื่อได้รายงานผู้บังคับบัญชา และผู้บังคับบัญชาได้สั่งการแล้ว ให้หน่วยงานที่ลักษณะงานหลักเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนงานตรวจราชการ ดำเนินการตามข้อ 4.2 แล้วรวบรวมไว้เพื่อดำเนินการตามข้อ 3) ต่อไป

2) รายงานผลการตรวจ ควรประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

(1) ข้อมูลทั่วไปของแผนงาน งาน และโครงการ โดยสรุป เช่น วัตถุประสงค์ เป้าหมาย (รวม และเฉพาะพื้นที่) ระยะเวลาการดำเนินงาน หน่วยงานรับผิดชอบ งบประมาณ (รวม และเฉพาะพื้นที่) ฯลฯ หากจำเป็นต้องให้รายละเอียดให้ทำเป็นเอกสารแนบท้าย

(2) สถานที่ตรวจ (จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน พื้นที่ปฏิบัติการ หากมีมากแห่งให้เขียนเฉพาะจำนวน แล้วจัดทำรายชื่อแนบท้ายรายงาน

(3) ผลการตรวจ

- ข้อเท็จจริงจากการตรวจ ให้มีสาระครอบคลุมประเด็นที่ได้กำหนดไว้ ข้อวิเคราะห์และวิจารณ์ โดยอาจแสดงเป็นตารางกราฟ หรือรูปภาพ ประกอบด้วยก็ได้

- ปัญหาอุปสรรค (สาเหตุและการแก้ไขรวมทั้งปัญหาที่แก้ไขลุกลงไปแล้ว)

(4) ข้อเสนอแนะ ความเห็น และข้อเสนอแนะ

การเสนอรายงานแต่ละแผนงาน งาน และโครงการให้จัดทำบันทึกหน้ารายงานผลการตรวจเป็นรายแผนงาน งาน และโครงการด้วย

3) ในเวลาสิ้นปีงบประมาณ ให้หน่วยงานที่ลักษณะงานหลักเกี่ยวกับการสนับสนุนงานตรวจราชการดำเนินการประมวลรายงานผลการตรวจราชการ ตามข้อ 1) ของผู้ตรวจราชการเท่าที่มีอยู่ จัดทำเป็นภาพรวม ของแต่ละแผนงาน งาน และโครงการตามที่กำหนดไว้ในแผนการตรวจราชการประจำปีโดยแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าผลสำเร็จ ปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินงานทั้ง แผนงาน งาน และโครงการ ตลอดจนผลกระทบที่มีต่อประชาชนเป็นส่วนรวม รวมทั้งเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมและเป็นไปได้ เพื่อใช้

เป็นแนวทางประกอบการพิจารณาวินิจฉัยสั่งการของผู้บังคับบัญชาเสนอให้คณะกรรมการ กำหนดแผนและติดตามผลการตรวจราชการระดับต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนัก นายกรัฐมนตรีว่าด้วย การตรวจราชการของผู้ตรวจราชการพ.ศ. 2532 ข้อ 14 ข้อ 16 หรือข้อ 18 พิจารณาให้ความเห็นชอบเพื่อดำเนินการตามข้อ 15 (2) ข้อ 17 (2) หรือข้อ 19 (2) แล้วแต่ กรณีต่อไป

การตรวจราชการกรณีพิเศษ

1) ให้แยกจัดทำรายงานผลการตรวจเป็นรายเรื่อง เสนอผู้บังคับบัญชา เพื่อทราบหรือพิจารณาสั่งการ หรือนำเสนอผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปพิจารณาสั่งการ ในกรณีเร่งด่วนอาจรายงานด้วยวาจาต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อ ทราบไว้ชั้นหนึ่งก่อนก็ได้

2) รายงานผลการตรวจ ควรประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

(1) เรื่องที่ได้รับการร้องขอจากหน่วยงานของรัฐให้ช่วยเหลือ สนับสนุน หรือประสานการปฏิบัติ หรือเรื่องอื่น ๆ ที่มีใช้เรื่องร้องเรียน

- เรื่องเดิมหรือความเป็นมาของเรื่อง
- ข้อเท็จจริง หรือผลการดำเนินการ
- ข้อพิจารณา
- ความเห็นและข้อเสนอแนะ

(2) เรื่องที่ราษฎรร้องเรียนขอความเป็นธรรม หรือขอความช่วยเหลือเพื่อคลี่คลาย หรือแก้ไขความทุกข์ยากเดือดร้อน

- เรื่องที่ร้องเรียนและคำขอ
- ประเด็นที่ต้องสอบสวนและพิจารณา
- ข้อเท็จจริงที่ปรากฏจากการสอบสวน
- ข้อพิจารณา
- ความเห็นและข้อเสนอแนะ

รายงานผลการตรวจราชการจะต้องแสดงข้อเท็จจริง เหตุผล ข้อมูล ซึ่งมีความแจ่มชัดแน่นอน กระชับและเข้าใจง่าย อ้างอิงเอกสาร พยานหลักฐาน ให้ครบถ้วน หากมีข้อเสนอแนะต้องเป็นข้อเสนอแนะที่สามารถปฏิบัติได้

การดำเนินการตามผลการตรวจราชการ

เมื่อผู้บังคับบัญชาได้สั่งการหรือมีความเห็นประการใด และผู้ตรวจราชการได้รับทราบแล้ว ให้หน่วยงานที่ลักษณะงานหลักเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนงานตรวจราชการ ดำเนินการ ดังนี้

4.2.1 แจ้งหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบ หรือดำเนินการตามคำสั่งหรือความเห็นของผู้บังคับบัญชา

4.2.2 ติดตามผลการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามข้อ 4.2.1 เป็นระยะ แล้วนำเรียนผู้บังคับบัญชาและผู้ตรวจราชการเพื่อทราบ จนกว่าผลการดำเนินการจะบรรลุวัตถุประสงค์ จึงให้เสนอผู้บังคับบัญชาเพื่อขออนุมัติยุติเรื่องหรือยุติการติดตามเรื่อง

บทที่สอง

บทบาทความสำคัญของการตรวจราชการ

1. นานาทัศนะเกี่ยวกับบทบาทของการตรวจราชการและผู้ตรวจราชการ

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีได้จัดให้มีการอภิปรายเรื่อง “ทัศนะของผู้บริหาร ผู้ตรวจราชการ ผู้รับการตรวจราชการและนักวิชาการต่อบทบาทของการตรวจราชการ และผู้ตรวจราชการ” ณ โรงแรมเมเลีย หัวหิน อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2536 สรุปนานาทัศนะได้ดังนี้

1. ปัจจุบันรัฐบาลโดยเฉพาะนายกรัฐมนตรี ได้ให้ความสนใจและให้ความสำคัญต่องานตรวจราชการเป็นอย่างมาก โดยมอบหมายภารกิจให้ผู้ตรวจราชการดำเนินการมาตลอด สำหรับการอภิปรายเรื่องทัศนะของผู้บริหาร ผู้ตรวจราชการ ผู้รับการตรวจ และนักวิชาการต่อบทบาทของผู้ตรวจราชการในครั้ง มีขอบเขตกว้าง เกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย จึงขอให้วิทยากรทุกท่าน ให้ความรู้และประสบการณ์แสดงความคิดเห็นอันจะเป็นประโยชน์ต่องานตรวจราชการต่อไป (นายลิขิต เทอดสถีรศักดิ์)

2. งานตรวจราชการนับว่ามีความสำคัญมาก เนื่องจากเป็นกลไกสำคัญอันหนึ่งในการบริหารงานของรัฐที่จะสนับสนุนนโยบาย แผนงาน โครงการบรรลุดัตถุประสงค์และเป้าหมาย และสมประโยชน์ต่อทางราชการ ซึ่งความหวัง ความต้องการ และอุดมการณ์ของผู้บริหาร ทั้งระดับการเมืองและข้าราชการประจำที่ต้องการให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้า มั่งคั่ง และการอยู่ดีมีสุขของประชาชน

สิ่งแรกที่จะต้องดำเนินการเพื่อให้บังเกิดผลดังกล่าว คือ การประสานความเข้าใจให้ถูกต้องตรงกันระหว่างผู้บริหารในฐานะผู้มอบหมายอำนาจหน้าที่ในการตรวจราชการ กับผู้ตรวจราชการในฐานะเป็นหูเป็นตาเป็นแขนเป็นขาให้กับผู้บริหาร เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจราชการ รวมทั้งปัจจัยสนับสนุนงานตรวจราชการ ถ้าพิจารณาตามหลักบริหารงาน การปฏิบัติหน้าที่ราชการจะเริ่มต้นด้วยการกำหนดนโยบาย แปลงนโยบายเป็นแผนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจัดทำ และตั้งองค์กรเกี่ยวกับโครงสร้าง หน้าที่ บุคลากร และทรัพยากรการบริหารอื่น ๆ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามแผน

สิ่งสำคัญประการหนึ่งของการจัดตั้งองค์กร คือ การกำหนดบุคคลมาปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นจุดอ่อนของการบริหารราชการไทย เนื่องจากขาดระบบหลักเกณฑ์ที่แน่นอนในการสรรหาบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตำแหน่งผู้ตรวจราชการก็เช่นเดียวกัน

จะเห็นได้จากการกล่าวหาของบุคคลในวงการต่าง ๆ ว่าผู้ตรวจราชการหรือสำนักผู้ตรวจราชการ เปรียบเสมือนสุสานหรือเป็นโกดังเก็บกำลังคนเสื่อม เนื่องจากประพฤติดนไม่เหมาะสม ไม่เป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชา หรือเป็นโรงพยาบาลสำหรับผู้มีสุขภาพไม่ดี หรือเป็นสถานสงเคราะห์คนชรา จึงเป็นตำแหน่งที่ไร้อำนาจและมีศักดิ์ศรี ด้วยเหตุนี้จึงยังมีเหตุการณ์ชุมนุมเรียกร้องคัดค้านการย้ายข้าราชการระดับสูงไปเป็นผู้ตรวจราชการ ในทางกลับกันมีข้าราชการส่วนหนึ่งที่คิดว่าตนเองไม่สามารถเลื่อนไปสู่ระดับที่สูงขึ้นในสังกัดของตน กลับเห็นว่าตำแหน่งผู้ตรวจราชการ โดยเฉพาะผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี และผู้ตรวจราชการกระทรวงเป็นตำแหน่งที่กำหนดระดับไว้สูง จึงวิ่งเต้นใช้ระบบอุปถัมภ์เพื่อเข้ารับตำแหน่งดังกล่าว

เท่าที่ผ่านมาได้กำหนดหน้าที่ผู้ตรวจไว้สั้น ๆ คือ เป็นหูเป็นตา แต่ตามความเป็นจริงแล้ว ตำแหน่งผู้ตรวจราชการถือว่าเป็นตำแหน่งผู้บริหารระดับสูง เนื่องจากมีสิทธิพิเศษเหมือนผู้บริหารทั่วไป เช่น เงินประจำตำแหน่งบริหาร รถประจำตำแหน่ง เป็นต้น จึงเห็นว่าน่าจะมีอำนาจหน้าที่เป็นทั้งหู ตา ปาก มือ และสมองของผู้บริหารระดับสูง เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งการจะให้เป็นไปได้ตามที่กล่าวข้างต้นจะต้องมีบุคคล 2 ฝ่าย คือ ผู้บริหารกับผู้ตรวจราชการ ซึ่งถ้าผู้บริหารเห็นความสำคัญของตำแหน่งผู้ตรวจราชการ ท่านต้องกระจายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารที่เคยมอบให้รองปลัดกระทรวง ให้แก่ผู้ตรวจราชการ พร้อมทั้งหาปัจจัยในการดำเนินงานสนับสนุนผู้ตรวจราชการด้วย เมื่อดำเนินการได้เช่นนี้แล้วก็เชื่อว่าอุดมการณ์และความหวัง ความต้องการของผู้บริหารระดับสูงก็คงเป็นไปได้ค่อนข้างมาก

ในกระทรวงหนึ่ง ปลัดกระทรวงท่านปัจจุบัน ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งผู้ตรวจราชการ ได้ปรับปรุงแก้ไขงานตรวจราชการ มอบอำนาจหน้าที่โดยกำหนดให้ผู้ตรวจราชการสามารถวินิจฉัยสั่งการในการปฏิบัติของข้าราชการในสังกัดได้ แทนที่ทำได้เพียงระงับเหตุการณ์ไว้ก่อนอย่างที่เคยมา รวมทั้งหาปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงาน โดยเฉพาะมี

Computer on-line ให้กับงานตรวจราชการด้วย นับเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพงานตรวจราชการอีกทางหนึ่ง

ขอเรียนในฐานะที่เคยดำรงตำแหน่งผู้ตรวจราชการมาก่อนว่า อย่าคิดว่าท่านถูกส่งมาอยู่สุสาน ทุกอย่างอยู่ที่ตัวของท่านเอง หากท่านศึกษาประวัติการบริหารราชการแผ่นดินของไทยตั้งแต่ยุคสุโขทัยเป็นต้นมา เกี่ยวกับงานตรวจราชการ จะเห็นว่าท่านกำลังปฏิบัติหน้าที่ตามรอยเบื้องพระยุคลบาท ขอให้ท่านทั้งหลายจงภาคภูมิใจในตำแหน่ง (นายปรีชา อบอายุ)

3. จากที่ได้สัมผัสกับผู้ตรวจราชการหลาย ๆ ระดับ จากหลายหน่วยงานในฐานะผู้รับการตรวจ เห็นว่าผู้ตรวจราชการกรมเป็นบุคคลที่น่าเห็นใจที่สุด เพราะการออกตรวจติดตามในพื้นที่แต่ละครั้ง ชาติทั้งยานพาหนะต้องอาศัยรถประจำทาง ชาติผู้ช่วยและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ต้องขอรับการสนับสนุนจากทางจังหวัด ด้วยเหตุนี้ การตรวจราชการจึงเป็นการตรวจตามบทบาทตามกรอบที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายแล้วก็รับกลับ เนื่องจากภารกิจมากต้องตรวจหลายจังหวัด

สำหรับผู้ตรวจราชการกระทรวง และผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี นับว่าดีขึ้น โดยเฉพาะในปัจจุบันเพราะมีรถประจำตำแหน่ง และมีผู้ช่วยผู้ตรวจ แต่การตรวจราชการก็ยังเป็นแบบเดิม กล่าวคือ ตรวจติดตามแบบถ้อยทีถ้อยอาศัยกันด้วยความเกรงอกเกรงใจ เนื่องจากต้องพึ่งพาอาศัยกัน

ต่อคำถามที่ว่าผู้ตรวจราชการคือใคร ผู้ตรวจราชการคือ ตัวแทนที่ผู้บริหารระดับสูง ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ได้มอบอำนาจหน้าที่ให้ตรวจติดตามการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการของหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งมอบหมายให้ตรวจจำนวนเท่าใดก็ไปตรวจตามนั้น บางครั้งก็ใช้แบบสอบถามขอข้อมูลผลการดำเนินงานเนื่องจากภารกิจมาก มีเรื่องร้องเรียนก็ออกไปดำเนินการ เสร็จแล้วก็รายงานผู้บังคับบัญชา ดังนั้นภาพของผู้ตรวจราชการในทัศนะของผู้รับการตรวจจึงมีทั้งน่ากลัว น่ารักและน่าเคารพ

เคยพบกับผู้ตรวจราชการที่น่ากลัว เช่นไปตรวจงานเลือกตั้ง โดยที่พวกเรา ก็รู้กันดีว่า ท่านผ่านงานการเลือกตั้งมาน้อยมาก ไปถึงก็วางอำนาจดำเนินคดียื่น พูดยาตุถูกตุแกลน เทียวสั่งการให้หัวหน้าหน่วยงานมาร่วมประชุมรับฟังเรื่องไร้สาระ โดยไม่ยอมรับรู้

เลยว่าข้าราชการในพื้นที่เขาทำอะไร อย่างไรไปบ้างแล้ว ฉะนั้น เมื่อรู้ว่าผู้ตรวจราชการท่านนี้จะไปตรวจพื้นที่อีก จึงไม่ศรัทธาเลย การวางตัวเช่นนี้เป็นการบั่นทอนความรู้สึกดี ๆ ของผู้รับการตรวจเป็นอันมาก ซึ่งก็ได้แต่อดกลั้นและเก็บความขมขื่นเอาไว้ ในส่วนนี้จึงขอเรียนชี้แจงให้เห็นคุณสมบัติของผู้ตรวจราชการที่ผู้รับการตรวจพึงประสงค์ ดังนี้

ประการแรก การเป็นผู้บังคับบัญชาที่มีความรอบรู้ในเรื่องที่จะไปตรวจ และจะต้องสามารถให้คำแนะนำ สั่งการ เพื่อแก้ไขปัญหาที่ตรวจพบแก่ผู้รับการตรวจได้ ประเด็นนี้จะต้องโยงไปถึงผู้บังคับบัญชาระดับสูงที่มีอำนาจแต่งตั้งผู้ตรวจราชการ ซึ่งจะต้องให้ความสำคัญกับตำแหน่ง และแต่งตั้งบุคคลที่มีคุณสมบัติดังกล่าวมาเป็นผู้ตรวจราชการ

ประการที่สอง ผู้ตรวจราชการต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ข้าราชการในพื้นที่

ประการสุดท้าย การทำตัวเป็นที่เลื่อมใสศรัทธา แนะนำ ส่งเสริม โดยมีบทบาททั้งการบริหารงาน คือ ความสามารถในการตรวจติดตามงาน/โครงการ และการบริหารงานบุคคลมีความสามารถในการครองคน คือ นอกจากตรวจงานแล้ว ควรเยี่ยมเยียนสดับตรับฟังปัญหาของผู้ปฏิบัติ ทั้งในหน้าที่การงานและเรื่องในครอบครัว ซึ่งจะช่วยให้ทราบว่าข้าราชการในพื้นที่มีความเป็นอยู่อย่างไร จะสามารถช่วยเหลือแนะนำอะไรได้บ้าง ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้ตรวจราชการเป็นผู้มีบทบาทสำคัญมากในการหาข้อมูลเสนอผู้บังคับบัญชาเพื่อนำไปศึกษาวิเคราะห์และบรรจุแต่งตั้งคนให้เหมาะกับงาน เหมาะกับพื้นที่ ดังนั้น หากผู้ตรวจราชการมีคุณสมบัติดังกล่าวข้างต้น บทบาทของผู้ตรวจราชการคงเป็นที่ยอมรับมากขึ้น (ร.ต.อำนาจ ไทยานนท์)

4. การเป็นผู้ตรวจราชการเป็นสภาวะที่เราเลือกไม่ได้ แล้วแต่ผู้บริหารระดับสูงจะพิจารณาแต่งตั้ง ในส่วนของภาระหน้าที่ของผู้ตรวจราชการไม่ว่าจะเป็นระดับใดก็ปรากฏอยู่ใน พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ซึ่งเขียนไว้กว้าง ๆ ที่เขียนไว้ละเอียดขึ้นบ้างก็ปรากฏใน ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ พ.ศ. 2532 กำหนดให้มีการตรวจราชการ 3 ระดับ คือ ระดับสำนักนายกรัฐมนตรี ระดับกระทรวง และระดับกรม มีอำนาจหน้าที่ลดหลั่นกันลงไปตามลำดับ

ขณะนี้ในฐานะผู้ตรวจก็พยายามทำหน้าที่สนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานของผู้รับการตรวจให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ในอีกด้านหนึ่งที่เป็นข้อสังเกต คือ การเสนอผลการ

ตรวจราชการพร้อมข้อสังเกต ข้อเสนอแนะต่อผู้บังคับบัญชา ก็ไม่แนบเสนอไปว่าท่านจะรับไปดำเนินการหรือไม่หากท่านเห็นชอบก็มีบัญชาให้ผู้เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติปรับปรุงแก้ไข ลำพังผู้ตรวจราชการจะไปสั่งการผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการคงไม่ได้ นอกจากรายงานผู้บังคับบัญชา สิ่งเหล่านี้ก็ยังไม่มีการตอบ จึงขอฝากท่านผู้ตรวจราชการนำไปเป็นข้อคิดด้วย

สำหรับบทบาทของผู้ตรวจราชการ บุคคลที่สำคัญที่สุดที่จะกำหนดบทบาทของผู้ตรวจราชการ คือ ผู้บริหารระดับสูง ถ้าท่านเห็นความสำคัญของตำแหน่งผู้ตรวจราชการที่มอบหมายอำนาจหน้าที่ที่สำคัญให้ หรือให้ความสำคัญกับความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตรวจราชการบทบาทของผู้ตรวจราชการก็สำคัญตามไปด้วย แต่อย่างไรก็ดี ต้องขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการทำงานของตัวเองผู้ตรวจราชการเอง รวมทั้งการวินิจฉัยของผู้บังคับบัญชา ซึ่งถ้าท่านผู้ตรวจราชการสามารถปฏิบัติตามท่านรองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (นายธรรมรักษ์ การพิศิษฐ์) ได้กล่าวว่า สิ่งใดที่ท้าทายการบริหารงานของรัฐ ผู้ตรวจราชการก็น่าจะมีบทบาทด้วย เนื่องจากผู้ตรวจราชการเป็นเครื่องมืออันหนึ่งในกระบวนการบริหารที่จะส่งเสริมการดำเนินงานของผู้บริหารและบทบาทของผู้ตรวจราชการ (นายประชา เชาวศิลป์)

5. การตรวจราชการนับเป็นส่วนสำคัญยิ่งที่ได้ดำเนินการมาตั้งแต่อดีต ซึ่งการดำเนินการอันเป็นเยี่ยงอย่างให้ยึดถือปฏิบัติมาจนปัจจุบัน คือ การเสด็จประพาสต้นของสมเด็จพระปิยมหาราช รัชกาลที่ 5 ไปในพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งโดยเปิดเผยและปลอมพระองค์ พระราชประสงค์ของพระองค์ คือ ต้องการทราบความเป็นจริงในการดำเนินชีวิตของประชาชน พระองค์ท่านเสด็จประพาสประเทศในยุโรป สหรัฐอเมริกา ทรงพบเห็นว่าประชาชนในประเทศดังกล่าว เขาอยู่กินกันอย่างไร เจริญก้าวหน้าเพียงใด ก็ทรงนำมาผนวกและปรับเข้ากับเหตุการณ์และวิถีชีวิตของคนไทย ทรงปฏิรูประบบราชการโดยปรับปรุงรูปแบบการบริหารแผ่นดินเป็นกระทรวง ทบวง กรม วางรากฐานการปกครองประเทศเยี่ยงอารยะประเทศ สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นผลจากการตรวจราชการทั้งสิ้น

เมื่อพระองค์ทรงจัดรูปการปกครองเรียบร้อยแล้ว ก็มอบความไว้วางพระราชหฤทัยให้พระเจ้านั่งยาเธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย กรมพระยาดำรงฯ ได้เจริญรอยตามเบื้องยุคลบาท โดยเสด็จเยี่ยมเพื่อดูแลทุกข์สุขของประชาชนทั่วประเทศ ข้าหลวงประจำจังหวัดก็ให้ข้อมูลมาปรับปรุงการบริหารงานของ

กระทรวงมหาดไทยให้ดีขึ้นเป็นลำดับ แต่มาถึงจุด ๆ หนึ่ง ซึ่งภารกิจเพิ่มมากขึ้น ตรวจตราดู และด้วยพระองค์ไม่ทั่วถึง จึงทรงมอบหมายให้บุคคลที่ไว้วางใจปฏิบัติหน้าที่แทน บุคคลดังกล่าว เรียกว่า สมุหเทศาภิบาล โดยออกตรวจราชการในนามของกรมพระยาดำรงราชานุภาพ เพื่อรายงานผลการทำงานของข้าหลวงประจำจังหวัดและบุคคลอื่นในพื้นที่ รายงานพฤติกรรมการทำงานของข้าราชการว่าเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่หรือไม่เพียงใด ควรปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานอย่างไร จากนั้นตำแหน่งสมุหเทศาภิบาลก็เปลี่ยนแปลงมาเป็นผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยในปัจจุบัน

จะเห็นว่าประวัติการตรวจราชการที่ดำเนินการมาช้านานนั้น อยู่ที่องค์พระประมุขของชาติที่ทรงเห็นความสำคัญของการตรวจราชการมาโดยตลอด ประมุขของชาติองค์ปัจจุบัน รวมทั้งรัชทายาททุกพระองค์ ก็ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจเป็นเยี่ยงอย่างแก่ข้าราชการ และระบบราชการไทย จะเห็นว่าในปัจจุบันมีโครงการพระราชดำริหลายรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ทรงเสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานไปในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อทรงติดตามงานที่ทรงดำริไว้พร้อมกับพระราชทานพระราชวินิจฉัย ทรงแนะนำการปฏิบัติราชการ โดยมีได้ใช้พระราชอำนาจในการสั่งการเลย โครงการพระราชดำริ โครงการตามพระราชประสงค์ จึงเกิดขึ้นต่อเนื่องมาเป็นลำดับ นับเป็นเยี่ยงอย่างแก่ระบบการตรวจราชการ โดยมีได้ทรงประกาศออกมาว่าเป็นการตรวจราชการ แต่ที่จริงแล้วเป็นการตรวจราชการและติดตามผลงานทั้งสิ้น

ประเด็นสำคัญดังกล่าว คิดว่าทางรัฐบาลอาจสืบเรื่องนี้ไปสนิทว่าพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชกิจวัตรเป็นเยี่ยงอย่างในการติดตามผลงาน จากจุด ๆ นี้เองได้เข้ามาสู่ภาวะการตรวจราชการในปัจจุบัน การตรวจราชการในช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองค่อนข้างจะปล่อยปละละเลย เหตุผลสำคัญ คือ ในช่วงปี 2475 - ปัจจุบัน ประมาณ 64 ปี สองในสามของเวลาดังกล่าวมีการปกครองโดยอำนาจเบ็ดเสร็จ เพราะฉะนั้นการตรวจติดตามเพื่อรายงานผลจึงไม่จำเป็น

แต่ในสภาวะที่เราเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นประชาธิปไตยในปัจจุบัน ถ้าเราไม่มีการตรวจติดตามประเมินผลว่าอะไรเกิดขึ้น ฝ่ายค้านก็นิยบยกขึ้นมาอ้างว่ารัฐบาลทำงานมาเกือบปีไม่มีผลงานอะไรเลย แต่ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับขั้นตอนการบริหารราชการ

แผ่นดิน คือ เมื่อรัฐบาลกำหนดนโยบายและแถลงนโยบายต่อสภาผู้แทนของปวงชนชาวไทย คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพิจารณานโยบายและเห็นชอบแล้ว ก็อนุมัติงบประมาณจำนวนมหาศาลให้รัฐบาลนำไปดำเนินการ ฉะนั้นหากมีการกล่าวหากันว่ารัฐบาลไม่ทำงานคงเป็นไปได้ รัฐบาลต้องทำงาน มิฉะนั้นงบประมาณจำนวนมหาศาลคงใช้ไม่หมด แต่ปัญหาอยู่ที่ว่าระบบบริหารราชการแผ่นดินขาดความต่อเนื่อง โดยเฉพาะระบบการตรวจติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติราชการไม่ถูกสร้างขึ้นมา เพราะเคยติดขัดกับรูปแบบการปกครองโดยอำนาจเบ็ดเสร็จ ซึ่งไม่จำเป็นต้องติดตามและรายงาน

ประเด็นต่อมา คือ ขอบข่ายภาระหน้าที่ของผู้ตรวจราชการ ซึ่งได้เคยปรึกษาหารือกับทางผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีว่า น่าจะกำหนดและแบ่งขอบข่ายการตรวจราชการเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน โดยให้ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีซึ่งใกล้ชิดกับรัฐบาลและนายกรัฐมนตรี ควรตรวจติดตามงานของกระทรวงและหน่วยงานต่าง ๆ ว่า ได้ปฏิบัติงานสนองนโยบายแค่ไหนเพียงใด (นายศักดิ์ ลากเจริญ)

6. การตรวจราชการถือเป็นกลไกที่มีความสำคัญในระบบควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และการตรวจราชการที่มีประสิทธิภาพช่วยให้ผู้บริหารได้มีโอกาสรับทราบข้อมูล ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามแผนงาน โครงการต่าง ๆ ของหน่วยงานของรัฐ

สิ่งที่กล่าวนั้นจะเป็นจริงได้มากน้อยเพียงใด เป็นสิ่งที่มองเห็นได้ค่อนข้างชัดเจนว่า การตรวจราชการของเรานั้นยังมีอีกหลายจุดที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขกันอย่างมาก ระบบการตรวจราชการไม่ได้เข้ามาเป็นส่วนที่สอดคล้องเข้าไปในระบบบริหารทั้ง ๆ ที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบบริหาร แต่จะเป็นคู่ขนานกัน ฉะนั้น ข้อเสนอต่าง ๆ ของผู้ตรวจราชการ สายบริหารอาจจะรับไว้หรือไม่รับก็ได้ และในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน มาตรา 35 กำหนดไว้ว่ากระทรวง ทบวงหรือกรมใด โดยสภาพและปริมาณของงานสมควร มีผู้ตรวจราชการ กระทรวง ทบวง หรือกรมนั้นก็ให้กระทำได้ นั่นก็แสดงว่าเป็นเรื่องของแต่ละกระทรวง ทบวง กรม จะพิจารณาอาจไม่มีตำแหน่งผู้ตรวจราชการก็ได้ ในมาตรา 16 เป็นเรื่องของสำนักนายกรัฐมนตรี ระบุไว้แต่เพียงว่าปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี รองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และผู้ช่วยปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเท่านั้น ส่วนผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี มิได้มีการกล่าวถึง และในมาตรา 21 เป็นเรื่องของกระทรวงก็เช่นเดียวกัน ระบุไว้ในสำนักงานปลัดกระทรวงให้มีปลัดกระทรวง รองปลัดกระทรวงและผู้ช่วยปลัดกระทรวง อยู่

ในระดับบริหาร โดยมิได้มีการกล่าวถึงผู้ตรวจราชการกระทรวง สำหรับในระดับกรม ใน มาตรา 32 ก็มีได้มีการกล่าวถึงผู้ตรวจราชการกรมแต่อย่างใด

ถ้าคิดว่าการตรวจราชการมีความสำคัญจริง ผู้ตรวจราชการกระทรวงควร จะมีถึงระดับ 11 เท่ากันกับสายบริหาร เพราะผู้ตรวจราชการมีความรู้ความสามารถและมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานไม่ต่างจากสายบริหาร การแต่งตั้งผู้มาดำรงตำแหน่งผู้ตรวจราชการที่ผ่านมา ไม่ได้มีการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แต่ขึ้นอยู่กับการพิจารณาของผู้บริหารในขณะนั้น ๆ เป็นสำคัญ จึงเป็นเหตุให้งานตรวจราชการไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทำอย่างไรเราจึงจะแก้ไขให้การตรวจราชการมีความสำคัญขึ้นมาให้จงได้ นับตั้งแต่การสรรหา การแต่งตั้ง ตลอดไปจนถึงการดำเนินการให้ข้อเสนอแนะของผู้ตรวจราชการในรายงานได้รับการยอมรับจากผู้บริหาร ซึ่งเป็นสิ่งที่จะต้องพิจารณาหาทางแก้ไขต่อไป (รศ.ดร.เจริญ สุวรรณโชติ)

7. การบริหารราชการแผ่นดินของเรามีเป้าหมายที่สำคัญที่สุด คือ การสร้างความอยู่ดีกินดีให้กับประชาชน นับตั้งแต่การบริหารราชการแผ่นดิน ในสมัยรัชกาลที่ 5 พ.ศ.2435 จนมาถึงปัจจุบันเป็นเวลา 101 ปีแล้ว จากรายงานของสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแสดงให้เห็นว่า การบริหารราชการแผ่นดินในระบบราชการของเรานั้นไม่ประสบความสำเร็จในการทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แต่กลับทำให้คนรวยยิ่งรวยขึ้น และคนจนยิ่งจนลง ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าคิดสำหรับคนที่อยู่ในระบบราชการเช่นเรา ๆ ว่าทำไม การพัฒนาประเทศที่ผ่านมาจึงเป็นเช่นนั้น และผู้ตรวจราชการมีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องนี้หรือไม่ คำตอบก็คือว่า การตรวจราชการนั้นมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก

ในทางวิชาการ การตรวจราชการเป็นหัวใจของการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพราะถ้าหากไม่มีการกำกับดูแลที่เรียกว่า Monitoring แล้ว ก็ไม่อาจมั่นใจได้ว่า การนำนโยบายไปปฏิบัตินั้น จะบรรลุผลตามเป้าหมาย รัฐบาลที่ผ่านมาต่างก็บอกว่าเห็นความสำคัญของงานตรวจราชการ แต่ความสำคัญที่ว่ามันเห็นจริงหรือไม่ เท่าที่ได้เรียนรู้อมา ผู้บริหารราชการแผ่นดินของเรามีความสามารถพิเศษในการที่จะทำให้หลักการที่ดีนั้นล้มเหลว เช่น การส่งบุคคลที่ตนไม่พึงปรารถนาไปเข้ากรู ไปเป็นผู้ตรวจราชการ โดยมักอ้างว่า ตำแหน่งนี้เป็นตำแหน่งที่มีเกียรติ แต่จริง ๆ แล้วเป็นการลงโทษ อีกกรณีหนึ่งแต่งตั้งให้เป็นผู้ตรวจราชการไว้ก่อน เพื่อรอการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้นในโอกาสต่อไป หรือเรียกว่า ลัดคิว

สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาของประเทศมาช้านาน ตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปี พ.ศ.2475 มาเป็นระบอบที่เรียกว่าประชาธิปไตย ในหมู่นักวิชาการเห็นว่าไม่ใช่ระบอบประชาธิปไตย แต่เป็นระบอบอมาตยาธิปไตย ซึ่งหมายถึง การปกครองของข้าราชการ โดยข้าราชการ และเพื่อข้าราชการ การดำเนินการใด ๆ ที่เกิดขึ้นก็จะเป็นการกระทำเพื่อตัวข้าราชการเองทั้งสิ้น

สำหรับระบบการตรวจราชการก็เช่นกัน ถ้าเราต้องการแก้ไขปัญหาของระบบการตรวจราชการให้สามารถดำเนินการได้ตามหลักการและบรรลุตามวัตถุประสงค์จริง ๆ แล้วต้องมีวิธีปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักการ

สิ่งที่ต้องทำประการแรก คือ การเสริมสร้างคุณค่าของสถาบันผู้ตรวจราชการ คนที่ไปเป็นผู้ตรวจราชการจะต้องไม่ใช่คนที่ถูกลงโทษอีกต่อไป วิธีการก็คือ ประการแรก กำหนดไว้ในระเบียบบริหาร และให้ ก.พ. ช่วยพิจารณาเพิ่มเติมตำแหน่งประจำ หรือตำแหน่งสำรองราชการสำหรับบุคคลที่มีปัญหาแทนการส่งไปเป็นผู้ตรวจราชการ ประการที่สอง จัดให้มีหลักสูตรผู้ตรวจราชการเพื่อให้คนที่เป็นผู้ตรวจได้มีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับกระบวนการตรวจราชการและเพิ่มคุณค่าของสถาบันการตรวจราชการ ไม่ใช่ใครก็มาเป็นผู้ตรวจราชการได้ ผู้ที่มาเป็นผู้ตรวจราชการต้องผ่านการอบรมหลักสูตรนี้เท่านั้น ประการที่สาม ต้องกำหนดเป็นกฎหมายให้ชัดว่า คนที่มาเป็นผู้ตรวจราชการมีคุณค่า ไม่ใช่ใคร ๆ ก็มาเป็นผู้ตรวจราชการได้ เช่น กำหนดไว้เลยว่า ใครจะมาเป็นอธิบดีต้องผ่านการเป็นผู้ตรวจราชการกระทรวงมาก่อน คนที่จะเป็นผู้ตรวจราชการระดับกรม ต้องเป็นผู้ช่วยการกองมาก่อน อันนี้คือหลักการสร้างคุณค่า ซึ่งไม่ใช่การลงโทษอีกต่อไป

ในระบบบริหารราชการของไทยที่ผ่านมา ทั้งในการบริหารและการตรวจราชการจะยึดเกณฑ์ 2 ประการ คือ กฎหมายและระเบียบ แต่ไม่ได้ยึดผลงานว่าบรรลุเป้าหมายหรือไม่ อย่างไร ฉะนั้น การตรวจราชการต้องเปลี่ยนจากการตรวจตามกรอบหรือระเบียบ เป็นตรวจเป้าหมายว่าบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด อย่าให้คนอ้างระเบียบเพื่อจะไม่ทำงาน

การเสริมสร้างคุณค่าสถาบันผู้ตรวจราชการประการต่อไปคือ ต้องจัดตั้งสำนักงานผู้ตรวจขึ้น และหากจะให้มีความจริง ๆ ควรจัดตั้งสำนักงานผู้ตรวจราชการแห่งชาติ ซึ่งจะสามารถกำหนดเกณฑ์ (Criteria) ต่าง ๆ ของคนมาเป็นผู้ตรวจได้ องค์การนี้จะ

ต้องมีความพร้อมในเรื่องบุคลากร เครื่องไม้ เครื่องมือและข้อมูลประกอบการตรวจ อีกประการหนึ่งที่ยากจะฝากไว้ คือ การตรวจงานที่มีประสิทธิภาพต้องทำให้ผู้รับการตรวจมีความสบายใจว่า ไม่ได้มาตรวจเพื่อจับผิด แต่จะช่วยแนะนำ ช่วยแก้ไข ที่เรียกว่า คุณธรรมของผู้ตรวจราชการ

ในเรื่องวัฒนธรรมบริหาร จะเห็นได้ว่าสังคมไทยของเราแย่มาก เรามักจะเคารพเฉพาะคนที่มีอำนาจ วาสนา บารมี ให้คุณให้โทษได้ ระบบราชการของไทยที่ปลูกฝังกันมานาน คือ จะได้ดีได้ต้องรับใช้เจ้านาย เราให้ความสนใจแต่เฉพาะนาย แต่ไม่ได้สนใจลูกน้อง ถ้าลูกน้องคนใดปรนนิบัติได้ถูกใจก็ให้บำเหน็จความดีความชอบไป อันนี้เป็นวัฒนธรรมการบริหารที่ไม่เอื้อต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารราชการแผ่นดิน ผู้ตรวจราชการก็เช่นกัน ต้องตระหนักด้วยว่า เป้าหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน คือ สร้างความอยู่ดีกินดีให้แก่ประชาชน และสนองความต้องการของประชาชน

อย่างไรก็ตาม แนวทางการปรับปรุงงานตรวจราชการที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นจะไม่บรรลุเป้าหมายและไม่สามารถเป็นจริงได้ หากผู้นำในระบบบริหารราชการยังไม่เอาจริงเอาจัง ตั้งแต่นายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงของแต่ละกระทรวง จนถึงข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ หากเราไม่ใช่สถาบันผู้ตรวจราชการตรวจสอบการทำงานของหน่วยราชการเองแล้วต่อไปฝ่ายค้านจะมาตรวจสอบแทน และหากระบบการเมืองของเราเอื้ออำนวยให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพในการปกครองมากขึ้นแล้ว ประชาชนจะลุกขึ้นมาตรวจสอบการทำงานของข้าราชการเอง

ประเด็นสุดท้ายที่ยากจะฝากไว้เพื่อให้มั่นใจว่า การตรวจราชการของผู้ตรวจราชการจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติ และสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ก็คือผลการตรวจราชการนั้น จะต้องเปิดเผยโปร่งใสและต้องชี้แจงให้ประชาชนทราบด้วย ให้ประชาชนได้มีโอกาสตรวจสอบด้วยว่า สิ่งที่ไปตรวจนั้นถูกต้องและเป็นธรรมหรือไม่ ถูกต้องตามหลักเกณฑ์หรือไม่ เมื่อกระทำได้เช่นนี้แล้ว การตรวจราชการนั้นก็เกิดประสิทธิภาพสมกับงบประมาณที่ได้ใช้จ่ายไปเพื่อการนี้

(ผศ.ดร.สมบัติ อ่างรังธัญวงศ์)

สรุปผลการสัมมนาของผู้ตรวจราชการในหัวข้อทิศทางการพัฒนาการตรวจราชการไทย

จากผลการประชุมกลุ่มย่อยของผู้ตรวจราชการทั้ง 4 กลุ่ม ในหัวข้อ "ทิศทางการพัฒนาการตรวจราชการของไทย" เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาการตรวจราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ.2540 - 2544) มีความเห็นว่าควรกำหนดแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. **การพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ** เห็นควรดำเนินการเป็น 2 ระยะ

1.1 **ระยะสั้น**

1.1.1 แก้อะไรระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยสมุดตรวจการในเรื่องแบบฟอร์มในการบันทึกสมุดตรวจการและการกำหนดให้มีการรายงานผลการปฏิบัติตามข้อสั่งการ

1.1.2 แก้อะไรระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจราชการฯ ให้ผู้ตรวจราชการมีบทบาทเกี่ยวกับการบริหารงานและบริหารบุคคลในการพิจารณาความดีความชอบ และแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการในเขตตรวจราชการที่รับผิดชอบ ให้หัวหน้าส่วนราชการให้การสนับสนุนแก่งานด้านตรวจราชการ ให้มีการกำหนดมาตรฐานตัวชี้วัดความสำเร็จของการตรวจราชการทุกระดับ และกำหนดบทลงโทษในกรณีที่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบ

1.2 **ระยะยาว** เห็นควรให้มีการศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการออกกฎหมายรองรับการตรวจราชการโดยสถาบันการศึกษา

2. **การพัฒนาผู้ตรวจราชการและบุคลากรของหน่วยงานสนับสนุนการตรวจราชการ**

2.1 ควรกำหนดคุณสมบัติเบื้องต้นของบุคลากรในสายงานตรวจราชการ

2.2 ให้มีระบบการพัฒนาบุคลากรเพื่อเข้าสู่สายงานนี้ก่อนปฏิบัติหน้าที่ และระหว่างปฏิบัติหน้าที่ โดยให้สำนักนายกรัฐมนตรี หรือ ก.พ. เป็นผู้กำหนดหลักสูตรและดำเนินการ โดยมีงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอ ทั้งนี้ เห็นควรให้มีการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3. **การพัฒนาโครงสร้างและระบบการตรวจราชการ**

3.1 มีการเชื่อมโยงการตรวจราชการระดับกรม/กระทรวง/สำนักนายกรัฐมนตรีและผู้ตรวจการสภา

3.2 มีการปรับเขตตรวจราชการแต่ละกระทรวงให้เหมือนกัน โดยใช้เขตตรวจราชการของสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นหลัก

3.3 ให้ปรับปรุงโครงสร้างตำแหน่งผู้ตรวจราชการให้สูงขึ้น โดยให้หัวหน้าผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี และหัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวง เป็นระดับ 11 และผู้ตรวจราชการกรม เป็นระดับ 9

3.4 ให้มีหน่วยงานสนับสนุนการตรวจราชการดังนี้

ระดับกระทรวง ให้มีสำนักตรวจราชการ

ระดับกรม ให้มีกองตรวจราชการ

ทั้งนี้ โดยให้ขึ้นตรงกับหัวหน้าผู้ตรวจราชการ

3.5 ให้มีการพัฒนามาตรฐานการตรวจราชการเช่นเดียวกับ ISO อื่น ๆ

3.6 ให้มีการพัฒนาโครงสร้างไปสู่สถาบันการตรวจราชการแห่งชาติต่อไป

4. การพัฒนาเทคโนโลยีในระบบการตรวจราชการ

4.1 ให้มีการพัฒนาการเก็บข้อมูลการตรวจราชการ โดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์รวมถึงการเชื่อมโยงข้อมูลเป็นเครือข่าย Net Work ต่าง ๆ (Main Frame)

4.2 ผู้ตรวจราชการทุกท่านควรมีเครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัย เช่น โทรศัพท์มือถือ วิทยุติดตามตัว เครื่องโทรสารประจำเขตตรวจ Computer Notebook และกล้องถ่ายภาพ

5. เรื่องอื่น ๆ

5.1 ในกรณีที่ตรวจติดตามร่วมกันควรมีการประชุมแผนการตรวจราชการล่วงหน้าสำหรับปีงบประมาณต่อไป โดยมีการจัดประชุมเพื่อพิจารณาแผนการตรวจราชการร่วมกันก่อนที่แต่ละกระทรวงจะไปจัดทำแผนการตรวจราชการประจำปี

5.2 การรายงานผลการตรวจราชการตามแผนการตรวจราชการกรณีที่ตรวจติดตามร่วมกัน เพื่อความเป็นเอกภาพให้มีการจัดประชุมเพื่อประมวลรายงานผลการตรวจราชการร่วมกันเพื่อนำเสนอผู้บังคับบัญชาต่อไป

5.3 ให้มีการประชาสัมพันธ์การตรวจราชการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

5.4 ให้มีการจัดตั้งชมรมผู้ตรวจราชการแห่งประเทศไทย

สรุปผลการตรวจราชการกรม ประจำปีงบประมาณ 2539 สำนักงาน ประกันสังคม

จากการออกตรวจติดตาม กำกับดูแล การปฏิบัติงานของสำนักงานประกันสังคมจังหวัด ตามแผนการตรวจราชการ ประจำปีงบประมาณ 2539 (ตุลาคม 2538 - กันยายน 2539) นั้น พบว่าการดำเนินงานของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดทุกแห่งเป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย ระเบียบข้อบังคับของกระทรวงฯ และสำนักงานประกันสังคม ซึ่งสรุปได้ดังนี้

การตรวจราชการกรณีปกติ

1. ตรวจผลการปฏิบัติงาน

(1) การให้บริการแก่นายจ้าง ลูกจ้าง ผู้ประกันตน

สำนักงานประกันสังคมจังหวัดต่าง ๆ ได้พยายามปรับปรุงระบบการให้บริการแก่นายจ้าง ลูกจ้าง ผู้ประกันตน ให้ได้รับความสะดวก รวดเร็ว เมื่อมาติดต่อกับสำนักงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพิจารณาวินิจฉัยสั่งจ่ายประโยชน์ทดแทนให้แก่ลูกจ้างผู้ประกันตน ทั้งในงานกองทุนเงินทดแทนและกองทุนประกันสังคม เจ้าหน้าที่สามารถวินิจฉัยสั่งจ่ายได้ทันทีโดยที่ลูกจ้างผู้ประกันตนไม่ต้องเสียเวลารอนาน หากลูกจ้างผู้ประกันตนมีเอกสารหลักฐานมาแสดงพร้อม สำหรับในกรณีเรื่องค้างจะมีน้อยมากและจะมีเฉพาะในรายของลูกจ้างผู้ประกันตนที่ขาดเอกสารหลักฐานเท่านั้น

(2) ด้านการบันทึกข้อมูลและการออกบัตรรับรองสิทธิการรักษาพยาบาล สำนักงานประกันสังคมจังหวัดสามารถดำเนินการได้เป็นปัจจุบันเป็นส่วนใหญ่ และเนื่องจากทางสำนักงานประกันสังคมจังหวัดได้มีการประชาสัมพันธ์งานประกันสังคมอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดโครงการประกันสังคมเคลื่อนที่ การจัดรายการวิทยุกระจายเสียงท้องถิ่น การจัดเสียงตามสาย ทำเอกสารเผยแพร่ รวมถึงการจัดประชุมชี้แจงงานประกันสังคมให้แก่ นายจ้าง ลูกจ้างผู้ประกันตน จึงส่งผลให้งานเงินสมทบและตรวจสอบได้รับความร่วมมือจากนายจ้างผู้ประกันตน มาขึ้นทะเบียนประกันสังคมมากขึ้น

(3) การขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สถานพยาบาลในโครงการประกันสังคม ส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ผู้อำนวยการโรงพยาบาลหรือแพทย์ผู้รับผิดชอบงานประกันสังคม ให้ความสนใจงาน

ประกันสังคม ออกหน่วยเคลื่อนที่ตามแผนที่สำนักงานประกันสังคมจังหวัดกำหนด การร้องเรียนเรื่องการให้บริการของสถานพยาบาลยังมีอยู่บ้างแต่ไม่มากนัก

ธนาคารกรุงไทย จำกัด ส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในด้านให้นายจ้างชำระเงินสมทบผ่านธนาคารได้ดีขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับบริการในปีที่ผ่านมา มีเพียง 8 - 9 แห่ง เท่านั้นที่ยังไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร

(4) ตรวจบุคคล

ข้าราชการและเจ้าหน้าที่สำนักงานประกันสังคมจังหวัด มีความรู้ความสามารถและรับผิดชอบตั้งใจปฏิบัติงานอยู่ในระดับดีเป็นที่น่าพอใจ มีความสามัคคีกลมเกลียว มีขวัญกำลังใจในการทำงาน และมีความพร้อมที่จะเรียนรู้งานเพิ่มเติม

(5) ตรวจสอบที่ราชการ

สถานที่ทำงานสำนักงานประกันสังคมจังหวัด อาคารสำนักงานจะมี 3 ลักษณะ คือ

- | | |
|--|------------|
| (1) มีสำนักงานเป็นของตนเอง | 21 จังหวัด |
| (อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง) | 18 จังหวัด |
| (2) เป็นสำนักงานที่อยู่ในศาลากลางจังหวัด | 6 จังหวัด |
| (3) เป็นอาคารสำนักงานเช่า | 48 จังหวัด |

สำนักงานประกันสังคมจังหวัด มีความพร้อมในเรื่องอุปกรณ์การทำงานที่ค่อนข้างทันสมัย ทั้งยานพาหนะ และอุปกรณ์การสื่อสาร สำนักงานส่วนใหญ่สะอาดมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

(6) การตรวจราชการกรณีพิเศษ

ได้มีการตรวจสอบข้อเท็จจริง กรณีมีการกล่าวหา ร้องเรียน พาดพิงถึงเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน และสอบสวนความรับผิดชอบทางแพ่งของเจ้าหน้าที่เป็นจำนวน 14 ครั้ง

(7) ปัญหาอุปสรรค

1. ปัญหาด้านบุคลากร อัตรากำลังยังเป็นปัญหาเฉพาะจังหวัดขนาดใหญ่ เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอกับปริมาณงานและทำให้การตรวจสอบสถานประกอบการทำได้ไม่ทั่วถึง

2. ปัญหาทางการเงินสมทบและตรวจสอบ ยังมีสถานประกอบการหลายแห่งค้างชำระเงินสมทบ
3. ปัญหางานประโยชน์ทดแทน จะมีเพียงเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการบรรจุใหม่ส่วนใหญ่ยังขาดประสบการณ์ในการทำงาน และเรื่องอุทธรณ์ที่ส่งให้แก่คณะกรรมการอุทธรณ์ต้องใช้เวลาารอนาน
4. ปัญหางานทะเบียน ในการส่งบัตรประกันสังคมให้แก่ผู้ประกันตน ยังคงมีบัตรค้างอยู่บ้าง เนื่องจากไม่สามารถติดตามตัวผู้ประกันตนได้
5. ปัญหางานประสานการแพทย์. เนื่องจากจังหวัดที่ใช้ระบบ ON - LINE มีปัญหาด้านคอมพิวเตอร์ ทำให้ไม่สามารถเตรียมบันทึกข้อมูลผู้ประกันตนเลือกสถานพยาบาลในปี 2540 ได้เนื่องจากเพิ่มข้อมูลเต็ม

บทที่สาม

นโยบายและแผนงานประกันสังคม : ประเด็นสำคัญของการตรวจราชการ

นโยบายรัฐบาลด้านการบริหารราชการแผ่นดินและการบริการประชาชนเกี่ยวกับประกันสังคม

รัฐบาลมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติการบริหารราชการแผ่นดินและพัฒนากฎหมายให้สอดคล้องกับการพัฒนาทางการเมือง การบริหาร เศรษฐกิจ และสังคมในปัจจุบัน และวางรากฐานสำหรับการพัฒนาประเทศในอนาคต เพื่อเผชิญกับยุคโลกาภิวัตน์ โดยสำนักงานประกันสังคมดำเนินการตามโครงการส่งเสริมประสิทธิภาพในสำนักงานประกันสังคม เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย ดังรายละเอียดที่อ้างถึงดังต่อไปนี้

1. นโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดินและการบริการประชาชน

1.1 ปรับลดบทบาทของรัฐจากที่เป็นผู้ดำเนินการมาเป็นผู้วางกฎเกณฑ์ กำกับดูแล ศึกษาดูงาน วางแผน ปล่อยให้ภาคเอกชนเข้ามาเป็นผู้ลงทุน และดำเนินการแทนในกิจการที่รัฐไม่มีความจำเป็นต้องดำเนินการเอง

1.2 ปรับโครงสร้างหน่วยงานของรัฐให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน และสนองตอบต่อเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ

1.3 ผลักดันให้มีการปรับทัศนคติและระบบการทำงานของภาครัฐจากการปกครองประชาชนเป็นการให้บริการที่ดีแก่ประชาชน รวมทั้งพัฒนาประสิทธิภาพการบริการของรัฐให้เป็นที่พอใจของประชาชน

1.4 ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐนำอุปกรณ์และเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาช่วยเพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติภารกิจหน้าที่ในการให้บริการประชาชน จัดทำระบบฐานข้อมูลทุกระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจังหวัด และระดับชาติ และสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ

1.5 พัฒนาคู่มือการภาครัฐให้มีสมรรถนะสูงขึ้นและให้ได้รับเงินเดือน สวัสดิการและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ สัมพันธ์กับคุณภาพของงาน และสอดคล้องกับภาวะค่าครองชีพ เพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมอย่างสมฐานะ มีเกียรติ และศักดิ์ศรี

สรุปนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมในโอกาสมอบนโยบายแก่ผู้บริหารระดับผู้อำนวยการกองขึ้นไปของกระทรวง

ในโอกาสที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม (นายจัตตราชัย เขียวสกุล) และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม (นายพูลสวัสดิ์ มุลศาสตร์สาทร) ได้มอบนโยบายแก่ผู้บริหารตั้งแต่ระดับผู้อำนวยการกองขึ้นไปของกระทรวง กระทรวงได้จัดทำสรุปสาระสำคัญของนโยบายดังกล่าวซึ่งปรากฏ ดังนี้

ส่วนที่ 1 นโยบายนามธรรม

รัฐมนตรีว่าการฯ ได้เน้นว่ากระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เป็นหน่วยปฏิบัติการที่จะช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้ดีขึ้นได้ ซึ่งภารกิจที่ถือเป็นหัวใจสำคัญของกระทรวง คือ “การให้บริการ” ด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส อุดหนุน สามารถเก็บความรู้สึกที่จะพบกับประชาชนในภาวต่าง ๆ ได้ หากทุกคนปฏิบัติได้ดังกล่าว กระทรวงจะสามารถสร้างงานได้อีกมากมาย โดยการเรียกร้องของประชาชน ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเป็น “กระทรวงของประชาชนเพื่อประชาชน” ตามที่ได้เคยร่วมวางรากฐานกระทรวงไว้ในสมัยที่เป็นเลขานุการรัฐมนตรีว่าการฯ ท่านแรก

ส่วนที่ 2 นโยบายรูปธรรม

ในฐานะที่เป็นข้าราชการการเมือง จะกำกับดูแลนโยบายให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลและแนวทางการพัฒนาประเทศตามแผนฯ 8 ส่วนการปฏิบัติเป็นหน้าที่ของข้าราชการประจำที่จะต้องจัดทำแผนแม่บท แผนปฏิบัติการ 5 ปี และภารกิจ 18 ประการ ให้สอดคล้องและสำเร็จบรรลุเป้าหมายที่สุด

ภารกิจ 18 ประการ ตามที่กำหนดในทิศทางการทำงานปี 2540-2541 นั้น มีความสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลด้านแรงงานและสวัสดิการสังคม ทั้ง 9 ข้อ โดยเฉพาะความชัดเจนในนโยบาย “ไม่สนับสนุนคนไทยไปทำงานต่างประเทศ” แต่ให้เน้นการมีงานทำในประเทศ อย่างไรก็ตามก็ต้องดูแลให้ได้รับสวัสดิการและเป็นธรรม

ภารกิจ 18 ประการ ที่ได้ให้ความสำคัญเป็นพิเศษ ซึ่งจะต้องให้ผลงานปรากฏเป็นรูปธรรมภายใน 6 เดือน หรือระยะสั้นที่สุดที่จะทำได้ ได้แก่

1. ศูนย์สารสนเทศแรงงานและสวัสดิการสังคม

ข้อมูลพื้นฐานด้านแรงงานและสวัสดิการสังคม ที่ถูกต้องเป็นจริงจะสามารถนำมาช่วยให้การบริหารงานและการบริการประชาชนได้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้ จึงมีความสำคัญมาก ดังนั้นจึงขอให้เร่งดำเนินการให้ก้าวหน้ากว่านี้ โดยเฉพาะการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกรมต่าง ๆ ที่สามารถสื่อสารกันได้ และได้เน้นย้ำการรวบรวมและเก็บข้อมูลในพื้นที่ ขอให้แรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายให้ข้อมูลมีความชัดเจน ถูกต้องและเป็นจริง

2. การพัฒนาฝีมือแรงงาน

เป็นภารกิจที่สอดคล้องกับแผนฯ 8 ที่เน้นการพัฒนาศักยภาพคน โดยเฉพาะการพัฒนาผู้ด้อยโอกาสและคนในชนบทเพื่อเพิ่มรายได้ ในขณะเดียวกันขอให้เน้นการพัฒนาผู้ที่ทำงานในระบบด้วย เพื่อเพิ่มคุณภาพในการแข่งขันและช่วยลงต้นทุนการผลิต โดยเฉพาะทิศทางการพัฒนาให้พิจารณาดูว่าธุรกิจอุตสาหกรรมใดมีการแข่งขันสูง มีโรงงานอยู่ในประเทศไทยจะต้องให้ความสำคัญเป็นลำดับแรก

3. การจัดตั้งศูนย์รับเรื่องร้องทุกข์

ให้เร่งจัดตั้งศูนย์รับเรื่องร้องทุกข์เกี่ยวกับแรงงานเด็ก โสเภณีเด็กและผู้ประสบปัญหาทางสังคมในระดับชุมชน โดยภายใน 3 เดือน จะต้องกำหนดรูปแบบองค์กรและผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน และร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กรมตำรวจ และกรมโรงงานอุตสาหกรรม ภายใน 6 เดือน จะต้องมีการจัดตั้งขึ้นในส่วนกลางและขยายผลไปยังภูมิภาคในปีต่อไป

4. การประกันสังคม

ปัจจุบันสถานประกอบการที่ยังหลีกเลี่ยงไม่เข้ากองทุนประกันสังคมและกองทุนเงินทดแทนประมาณ 12,000 แห่ง ขอให้พิจารณาว่าเปิดโอกาสนิรโทษกรรมโดยไม่เสียค่าปรับได้หรือไม่ ขอให้เสนอแนวทางเข้าสู่การพิจารณาของสภาภายใน 3 เดือน และขอให้สรุปเสนอรัฐมนตรีว่าการฯ ว่าจะแก้ไขอย่างไร รวมทั้งให้เร่งขยายความคุ้มครองไปยังสถานประกอบการที่มีลูกจ้างต่ำกว่า 10 คน และกรณีชราภาพและสงเคราะห์บุตรภายในปี 2541

5. มาตรฐานความปลอดภัย

ปัจจุบันความปลอดภัยในการทำงานโดยเฉพาะอัตราการประสบอันตรายสูงกว่ามาตรฐาน ขอให้เร่งดำเนินการให้มีความปลอดภัยในโรงงาน โดยเน้นการให้ความรู้

ความเข้าใจ การฝึกอบรม การประชาสัมพันธ์ การตรวจชี้แนะ และการดำเนินการมาตรการเด็ดขาด คือ กล่าวตักเตือนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงให้ได้จนถึงขั้นปิดโรงงานหากมีการฝ่าฝืน

6. การเร่งออกกฎหมาย

ขณะนี้มีความหมายของกระทรวงที่รอการพิจารณาในสภาขอให้เร่งดำเนินการเสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภาโดยเร็ว ซึ่งรัฐมนตรีว่าการฯ จะช่วยผลักดันให้สำเร็จโดยเร็วต่อไป

7. การส่งเสริมการสร้างงานในชนบทและการดูแลผู้ด้อยโอกาส

ขอให้เร่งดำเนินการเพื่อสร้างงานให้แก่สตรี เยาวชนกลุ่มเสี่ยงในชนบท โดยความร่วมมือของหน่วยงานในภูมิภาคทั้ง 5 หน่วยงาน ภายใต้การประสานงานของแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดให้บรรลุผล รวมทั้งการขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น อุตสาหกรรมและพาณิชย์ ตลอดจนให้ใช้ประโยชน์จากศูนย์ส่งเสริมเศรษฐกิจประจำหมู่บ้าน ในการดำเนินการและเร่งดำเนินการเงินเพิ่มอุดหนุนศูนย์จาก 12,500 บาท เป็น 25,000 บาท

8. แรงงานต่างด้าว

ปัจจุบันแรงงานต่างด้าวที่มาจดทะเบียนขอผ่อนผันในการทำงานถึง 350,000 คน และได้มีปัญหาสังคมตามมา ได้แก่ โรคติดต่อ (โรคเท้าช้าง) โรคเอดส์ จึงขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาแนวทางแก้ไขปัญหาที่ชัดเจนต่อไป โดยร่วมกับกระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 3 นโยบายคุณธรรม

ในการบริหารงานของรัฐมนตรีว่าการฯ และรัฐมนตรีช่วยว่าการฯ ไม่มีนโยบายที่จะโยกย้ายข้าราชการนอกฤดูกาล นอกจากกรณีจำเป็นเช่นไม่สามารถปฏิบัติงานสนองนโยบายได้ รวมทั้งจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวในการโดยชกย้ายหรือเลื่อนระดับข้าราชการระดับต้นและระดับกลาง ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของปลัดกระทรวงและข้าราชการประจำต่าง ๆ ตามลำดับชั้น ตลอดจนการพิจารณาแต่งตั้งในตำแหน่งต่าง ๆ และการพิจารณาความดีความชอบ จะพิจารณาตามระบบคุณธรรมและโปร่งใสเพื่อเป็นขวัญกำลังใจของข้าราชการทุกคน

ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ได้กล่าวตอบในนามข้าราชการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ว่านโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม กระทรวงจะรับไปดำเนินการและจะเร่งรัดรายงานให้ทราบโดยเร็ว และได้ชี้แจงแนวทางการปฏิบัติราชการเพื่อให้บรรลุตามนโยบายรัฐบาลและนโยบายรัฐมนตรีว่าการฯ แก่ข้าราชการเพิ่มเติมดังนี้

1. ให้เร่งทำงานเพื่อสนองนโยบายรัฐบาลภายในเวลา 2 ปี ซึ่งรัฐบาลมีนโยบายที่จะปฏิรูปทั้งการเมือง ระบบราชการและการบริการประชาชน
2. การดำเนินการของศูนย์สารสนเทศแรงงานและสวัสดิการสังคม ขณะนี้กระทรวงได้แต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์ฯ แล้ว ขอให้เริ่มทำงานทันที ไม่ต้องรอเครื่องมือ โดยดำเนินการให้มีข้อมูลพื้นฐานทันที
3. การบริหารงบประมาณ ขอให้ดำเนินการทันที กระทรวงไม่มีนโยบายให้กันเงินเหลือมือปี เพื่อให้สอดคล้องกับวินัยการคลังของประเทศ ซึ่งจะต้องประหยัดในการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดิน โดยได้กำหนดแนวทางการประหยัดฯ ไว้ 3 แนวทางคือ
 - ไม่ให้มีการกันเงินเหลือมือปี
 - เงินงบประมาณเหลือจ่ายจะไม่ให้เปลี่ยนหมวด ให้ส่งคืนคลัง
 - จะปรับงบประมาณการไปศึกษาดูงานในต่างประเทศเฉพาะงานโครงการที่มีแผนงานเท่านั้น
4. ให้เร่งปรับแผนสู่การปฏิบัติตามนโยบายรัฐบาล โดยยึดภารกิจ 18 ประการ เป็นหลัก

1. แผนตรวจราชการสำนักงานประกันสังคม

หลักการและเหตุผล

1.1 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 35 และพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2534 กำหนดให้กระทรวง ทบวง กรมใด โดยสภาพและปริมาณงานสมควรมีผู้ตรวจราชการกรม ทบวง กรม นั้น ให้กระทำได้โดยให้ผู้ตรวจราชการกระทรวง ทบวง กรม มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจและแนะนำการปฏิบัติราชการอันเกี่ยวข้องกับกระทรวง ทบวง กรม นั้น ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับของกระทรวง ทบวง กรม หรือมติคณะรัฐมนตรี หรือคำสั่งการของนายกรัฐมนตรี

1.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ พ.ศ. 2532 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2539 กำหนดให้ผู้ตรวจราชการกระทรวง ทบวง กรม มีหน้าที่ในการตรวจติดตามผล เรงรัด แนะนำ สืบสวน สอบสวน สอบข้อเท็จจริง สดับรับฟังเหตุการณ์ เสนอแนะ ติดต่อประสานงาน ตรวจเยี่ยม หรือดำเนินการอื่นใดเพื่อให้การปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ผลสัมฤทธิ์ต่อทางราชการ

1.3 ระเบียบสำนักงานประกันสังคม ว่าด้วยการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการกรม พ.ศ. 2536 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ให้ผู้ตรวจราชการสำนักงานประกันสังคม มีอำนาจหน้าที่ตรวจและแนะนำการปฏิบัติราชการกรมให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับของกระทรวง กรม หรือมติคณะรัฐมนตรี มีอำนาจในการเรียกบุคคล เอกสาร จากหน่วยงานมาตรวจสอบ สอบถามข้อเท็จจริง หรือสั่งการแก้ไขปัญหา อุปสรรคหรือข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดผลเสียหายแก่ราชการ

เพื่อให้การดำเนินงานของผู้ตรวจราชการสำนักงานประกันสังคมมีระบบ รูปแบบ แนวทางปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานเดียวกันในทุก ๆ เขต สอดคล้องกันนโยบายและระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ พ.ศ. 2532 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ (ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2539 และระเบียบสำนักงานประกันสังคม ว่าด้วยการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ พ.ศ. 2536 จึงได้กำหนดให้มีแผนการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการสำนักงานประกันสังคมขึ้น

เป้าหมายและเหตุผล

เพื่อให้ผลการปฏิบัติงานในภาพรวมของสำนักงานประกันสังคมบรรลุผลสำเร็จ สามารถแสดงให้เห็นถึงผลงานที่เป็นรูปธรรม ตลอดจนสร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชนผู้รับบริการ

วัตถุประสงค์ในการตรวจราชการ

1 เพื่อประสานงานและเร่งรัดให้หน่วยงาน นำนโยบายของรัฐบาลกระทรวง แรงงานและสวัสดิการสังคม และสำนักงานประกันสังคมไปจัดทำแผนงานและโครงการ ให้ครบถ้วน

2 เพื่อให้การปฏิบัติงานของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ เป็นได้ด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ ประหยัด และสมประโยชน์ต่อทางราชการ

3 เพื่อทราบความก้าวหน้า ความสำเร็จ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน ตามแผนงาน โครงการ ตลอดจนผลกระทบอันพึงมี

4 เพื่อศึกษา ติดตาม ประเมินผล การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และสำนักงาน ตลอดจนเสนอแนะต่อเลขาธิการ เพื่อทราบ หรือพิจารณาสั่งการในอันที่จะปรับปรุง แก้ไขการปฏิบัติงานให้สมประโยชน์ต่อทางราชการ

5 เพื่อแนะนำ ชี้แจง กระตุ้น เร่งรัด และประสาน ให้การปฏิบัติงานสมประโยชน์ ต่อทางการราชการ และยับยั้งการปฏิบัติงานใดในกรณีที่เป็น

6 เพื่อตรวจเยี่ยม แนะนำ ชี้แจง รับฟัง หรือสดับตรับฟังทุกข์สุข ความคิดเห็น และความต้องการของประชาชน ในฐานะสื่อกลางระหว่างรัฐบาล หน่วยงานและ เจ้าหน้าที่กับประชาชน

7 เพื่อสอบข้อเท็จจริง สืบสวนสอบสวน หรือสดับตรับฟังเหตุการณ์ เมื่อได้รับคำสั่ง คำร้องเรียน หรือมีเหตุอันสมควร

8 เพื่อทราบสภาพหรือสถานภาพของพื้นที่ สำหรับนำไปประกอบการเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข ให้สมประโยชน์ต่อทางราชการ และให้เหมาะสมกับความต้องการของประชาชน

9 เพื่อตรวจเยี่ยม สดับรับฟังทุกข์สุข ความคิดเห็น ช่วยเหลือแนะนำชี้แจงให้เจ้าหน้าที่ที่มีสมรรถภาพ กำลังใจ และบำรุงขวัญในการทำงาน

10 เพื่อให้ทราบพฤติการณ์ การประพฤติปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ โดยนำมาประกอบการพิจารณาในการบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรม

ขอบเขตการตรวจราชการ

1 การตรวจราชการกรณีปกติ ได้แก่

(1) ตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน เพื่อทราบว่าหน่วยงานได้ดำเนินการตามนโยบาย แผนงาน โครงการ กฎหมาย กฎ ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับ และหน้าที่ความรับผิดชอบ ได้อย่างถูกต้อง ได้ผลดี หรือบกพร่องประการใด มีปัญหาและอุปสรรคมากน้อยเพียงใด

(2) ตรวจสอบบุคคล เพื่อทราบถึงสมรรถภาพ หรือประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการและลูกจ้าง สภาพความเป็นอยู่ พฤติกรรมปัญหาและความเดือดร้อนของข้าราชการและลูกจ้าง รวมทั้งสภาพทางร่างกายและจิตใจ สภาพความเป็นอยู่พฤติกรรม ปัญหาความเดือดร้อน และความต้องการของผู้รับบริการจากหน่วยงานทั่วไป

(3) ตรวจสอบสถานที่ราชการ เพื่อทราบว่ามีการวางแผนผังการจัดสถานที่ สำหรับเจ้าหน้าที่และผู้มาติดต่อเหมาะสมประการใด มีความสะดวกเรียบร้อยประการใด ควรแก้ไขปรับปรุงประการใดบ้าง

2. การตรวจราชการ: นโยบายสำคัญของระบอบราชการ

ในพิธีเปิดการสัมมนาเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการตรวจราชการ ประจำปี 2540 ซึ่งมีผู้ตรวจราชการและผู้เข้าร่วมการประชุมสัมมนาประมาณ 200 คน รองนายกรัฐมนตรี (นายสมัคร สุนทรเวช) เป็นประธานในพิธีเปิด ได้กล่าวเปิดและมอบนโยบายการตรวจราชการแก่ผู้ตรวจราชการทั่วประเทศ โดยมีรายละเอียดซึ่งขอคัดตอนมาเฉพาะประเด็นที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับนโยบายการตรวจราชการเป็นหลัก ดังต่อไปนี้

...งานด้านการตรวจราชการนี้ ผมมีความเห็นว่าเป็นงานหนึ่งในกระบวนการบริหารราชการแผ่นดินที่มีความสำคัญ โดยเป็นเครื่องมือของผู้บริหารระดับสูงในการติดตามการปฏิบัติงานตามแผนงานโครงการต่างๆ ให้บรรลุผล แต่ทั้งนี้ระบบและวิธีการในการตรวจราชการนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การที่ท่านผู้ตรวจราชการของทุกกระทรวง และกรมได้มาสัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และข้อคิดเห็นร่วมกัน เพื่อประโยชน์ในการประสานงานและเสริมสร้างประสิทธิภาพการตรวจราชการอีกวาระหนึ่งในวันนี้ ผมจึงเห็นว่าเป็นเรื่องที่น่ายินดีเป็นอย่างยิ่ง เพราะท่านทั้งหลายล้วนแต่เป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างงานตรวจราชการให้เป็นเครื่องมือของรัฐบาล กระทรวง ทบวง และกรม ในการติดตามงาน และเป็นหูเป็นตาแทนผู้บริหารระดับสูงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นสิ่งที่พวกเราคาดหวังไว้ว่าอยากจะให้บังเกิดผลเช่นนั้น

ผมเห็นว่าการตรวจราชการที่มีประสิทธิภาพนั้น ย่อมที่จะช่วยให้ผู้บริหารได้รับทราบข้อมูลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามแผนงานโครงการต่างๆ ของส่วนราชการและหน่วยงานที่รับผิดชอบ รวมทั้งได้รับทราบปัญหาความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนที่อยู่ในชนบทหรือในท้องที่ห่างไกล ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารในการพิจารณาจัดทำโครงการ รวมทั้งการปรับปรุงแก้ไขโครงการที่อยู่ระหว่างการดำเนินงาน เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตลอดจนการแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องที่มีอยู่ให้บรรเทาหรือหมดสิ้นไป ผู้บริหารเองย่อมมีข้อจำกัดในเรื่องเวลา อันเนื่องมาจากภารกิจที่จะต้องปฏิบัติอยู่ เป็นจำนวนมาก จึงทำให้ไม่สามารถออกไปตรวจราชการยังหน่วยงานและลงไปยังพื้นที่ต่างๆ ได้อย่างทั่วถึง คงไปตรวจเยี่ยมได้แต่เพียงในบางพื้นที่เท่าที่เวลาจะอำนวยเท่านั้น ดังนั้น ผู้ที่จะเป็นหูเป็นตาออกไปปฏิบัติงานในพื้นที่แทนผู้บริหาร ตั้งแต่นายกรัฐมนตรี อดีตรองนายกรัฐมนตรี ลงไปจนถึงอธิบดี ก็ได้แก่บรรดาท่านผู้ตรวจราชการระดับต่างๆ ซึ่งมีการแบ่งขอบเขตอำนาจหน้าที่ไว้เป็นลำดับลดหลั่นลงไป บทบาทของท่านจึงนับว่ามีความสำคัญในการช่วยสนับสนุนการบริหารราชการแผ่นดิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการประสานงานระหว่างส่วนกลางกับ

เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติในส่วนภูมิภาค รวมทั้งเป็นผู้สะท้อนปัญหาความต้องการของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ ตลอดจนของประชาชนในพื้นที่มาให้ผู้บริหารได้รับทราบเพื่อพิจารณาแก้ไขต่อไปด้วย

ท่านทั้งหลายคงจะได้ตระหนักกันเป็นอย่างดีแล้วว่า ปัญหาของประเทศเรามีอยู่มากมายหลายประการ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งในพื้นที่ที่เป็นชุมชนเมืองและในพื้นที่ชนบทที่อยู่ห่างไกล ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากการพัฒนาประเทศซึ่งมีการ

ขยายตัวอย่างรวดเร็ว แต่ความเจริญจากการพัฒนา รวมทั้งการกระจายรายได้ยังไม่ได้สัดส่วนที่สมดุล ระหว่างประชาชนในชุมชนเมืองในชนบท ประกอบกับจำนวนประชากรได้เพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด การอนุรักษ์และการบริโภคมิได้มีการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม ทำให้เกิดปัญหาต่างๆตามมา ซึ่งรัฐบาลแต่ละรัฐบาลที่ผ่านมาและรัฐบาลปัจจุบันก็ได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว โดยเฉพาะปัญหาของชาวชนบท ซึ่งส่วนใหญ่ได้แก่พี่น้องเกษตรกร ยังมีรายได้ที่ค่อนข้างต่ำ และมีความขาดแคลนในหลายๆด้าน เมื่อเปรียบเทียบกับประชาชนในเมืองหลวงหรือเมืองใหญ่ รัฐบาลได้มีความมุ่งมั่นที่จะดำเนินนโยบาย เพื่อสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างมีเสถียรภาพ ลดช่องว่างและขจัดความยากจนในประเทศให้ลดน้อยลง ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพี่น้องเกษตรกร นั้น ได้เน้นการพัฒนาศักยภาพและความเป็นอยู่ของเกษตรกร และสร้างโอกาสการมีงานทำโดยมุ่งปรับโครงสร้างการเกษตรตามแนวทางเกษตรยั่งยืน ตลอดจนสนับสนุนให้มีการนำผลิตผลทางการเกษตร มาสร้างให้เกิดมูลค่าเพิ่มโดยระบบอุตสาหกรรมเกษตร ซึ่งจะต้องมีการดำเนินโครงการและกิจกรรม ที่สนองต่อนโยบายดังกล่าว

การแก้ไขปัญหามันเป็นเรื่องการขาดแคลนที่ดินทำกินซึ่งจะต้องเร่งรัดการปฏิรูปที่ดินให้แก่เกษตรกรผู้ยากจนและไม่มีที่ดินทำกินเพียงพอ ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร การจัดหาน้ำเพื่อการเกษตร และการอุปโภคบริโภคให้มีเพียงพอและทั่วถึง รวมทั้งจัดทำแผนแม่บทการชลประทานเพื่อวางแผนการจัดหาน้ำให้แก่เกษตรกรในระยะยาว เป็นต้น

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชนบท ซึ่งเป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐบาลอีกเรื่องหนึ่งนั้น รัฐบาลมีนโยบายเร่งรัดการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่างๆ ตลอดจนกระจายอุตสาหกรรมและการลงทุนไปสู่ ภูมิภาคและชนบท รวมทั้งเร่งรัดจัดทำโครงการพัฒนาทั่วประเทศเพื่อสร้างความสมดุล การพัฒนา ไม่ให้กระจุกตัวเฉพาะในภูมิภาคใดภูมิภาคหนึ่ง

ในด้านสังคม ทุกท่านคงทราบกันดีอยู่แล้วว่าบ้านเมืองของเราเวลานี้ มีหลายปัญหาที่เป็นปัญหาสังคมกันมายาวนานและมีผลกระทบต่อสังคมเป็นอย่างมาก ซึ่งรัฐบาลได้ถือเป็นนโยบายที่จะต้องเร่งดำเนินการเพื่อลดความรุนแรงของปัญหาลงให้ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเรื่องยาเสพติด ยาบ้า และสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทอื่นๆ ซึ่งขณะนี้ได้มีการแพร่ระบาดเข้าไปในชุมชนและสถานศึกษา อย่างกว้างขวาง และทำให้เกิดปัญหาตามมาหลายประการ ทั้งในเรื่องสุขภาพอนามัย เศรษฐกิจ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งส่วนราชการที่รับผิดชอบจะต้องระดมกำลังกันเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวทั้งด้านการป้องกันโดยการสร้างภูมิคุ้มกัน เช่น การรณรงค์ให้ความรู้แก่ชุมชน ครอบครัว เด็กนักเรียน ให้ตระหนักถึงมหันตภัยและโทษของยาเสพติด การส่งเสริมให้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์โดยการเล่นกีฬา การแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย รวมทั้งการดำเนินการปราบปรามอย่างจริงจัง ซึ่งเป็นงานที่จะต้องได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และประชาชนโดยทั่วไป

นอกจากปัญหาดังกล่าว ปัญหาในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็ถือได้ว่าเป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรงและค่อนข้างจะวิกฤตสำหรับบ้านเราในเวลานี้ อันเป็นผลจากการขยายตัวของประชาชน และขาดการบริหารจัดการที่เหมาะสม รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับปัญหาดังกล่าว และถือเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นที่จะต้องเร่งรัดดำเนินการแก้ไข ซึ่งรัฐบาลได้มีมาตรการที่จะดำเนินการหลายประการ เช่น การปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ทั้งหมดให้สอดคล้องกัน และเร่งรัดการออกกฎหมาย

ว่าด้วยชุมชน เพื่อให้คนและป่าสามารถอยู่ร่วมอย่างเกื้อกูลกัน การป้องกันและปราบปรามการบุกรุก และการตัดไม้ทำลายป่า การอนุรักษ์ป่าต้นลำธาร ป่าชายเลน และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรม การจัดทำแผนแม่บทการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้ครบทุกจังหวัด การลดปริมาณมลพิษและการแพร่กระจายในสภาพแวดล้อมให้อยู่ในระดับที่ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัย โดยเสริมสร้างกลไกทางกฎหมายและสมรรถนะขององค์กร รวมทั้งยึดหลักผู้ก่อให้เกิดมลพิษเป็นผู้จ่าย และการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชน องค์กรเอกชน และองค์กรปกครองท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป้องกัน และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม สำหรับปัญหาอื่นๆ ที่เป็นปัญหาทางสังคม และยังคงเป็นปัญหาที่จะต้องได้รับการแก้ไขอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลก็ได้ให้ความสำคัญต่อปัญหาดังกล่าว เช่น ปัญหาการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ ปัญหาการใช้แรงงานเด็กและโสเภณีเด็ก เป็นต้น ประทับกับในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับปัจจุบัน คือ ฉบับที่ 8 ได้มุ่งเน้นการพัฒนาคน โดยการให้ความสำคัญกับการสร้างขีดความสามารถหรือศักยภาพของคน รวมทั้งให้คุณภาพชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ของคนในสังคมดีขึ้น ซึ่งรัฐบาลและส่วนราชการต่างๆ จะต้องยึดถือแนวทางการพัฒนาคนและสังคม เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้ รัฐบาลก็ได้มีนโยบายแนบชัดทั้งในด้านการศึกษา การสาธารณสุข การกีฬา และสวัสดิการสังคม ซึ่งให้ความสำคัญกับคนทุกกลุ่ม ตั้งแต่ที่อยู่ในครรภ์มารดา วัยทารก วัยเด็ก จนถึงวัยทำงานรวมทั้งการสงเคราะห์และดูแลกลุ่มผู้ด้อยโอกาสต่างๆ เพื่อเป็นการให้โอกาสแก่บุคคลเหล่านั้น และมีให้เป็นภาระของสังคม

นโยบายของรัฐบาลดังที่ได้ยกมาเป็นตัวอย่างข้างต้น ซึ่งได้มีการจัดทำเป็นแผนงาน โครงการ ในทุกกระทรวง ทบวง กรม จะไม่อาจบรรลุผลได้ ถ้าหากส่วนราชการและหน่วยงานต่างๆ ที่รับผิดชอบและที่เกี่ยวข้องในทุกระดับมิได้ดำเนินการอย่างจริงจัง หรือมีข้อขัดข้องในการปฏิบัติโดยเฉพาะในเรื่องความร่วมมือประสานงานระหว่างส่วนราชการ ตลอดจนภาคเอกชนหรือประชาชน ซึ่งหลายแผนงานและโครงการ มีขอบเขตกว้างขวาง และส่วนราชการหลายหน่วยที่สังกัดกระทรวงและกรมต่างๆ หลายส่วน ราชการรับผิดชอบดำเนินการ ผมมีความเห็นว่า การประสานงานและความร่วมมือระหว่างส่วนราชการต่างๆ เป็นปัจจัยสำคัญและจำเป็นต่อความสำเร็จของงานโดยส่วนรวม จึงน่าที่จะอาศัยช่องทางของการตรวจราชการช่วยในด้านกาประสานงานได้อีกทางหนึ่ง ผู้ตรวจราชการที่เกี่ยวข้องจึงควรจะได้มีการประสานการปฏิบัติงานและออกตรวจติดตามงานร่วมกัน ซึ่งนอกจากจะเป็นประโยชน์ในด้านประสานงานแล้ว ผู้ตรวจราชการยังมีโอกาสในการศึกษาปัญหาและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น และประสบการณ์ร่วมกัน อันจะช่วยให้การเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหามีความเหมาะสม มีน้ำหนักแก่การรับฟัง และยังเป็นข้อเสนอแนะที่ทุกหน่วยสามารถนำไปปฏิบัติได้ จึงใคร่ขอฝากแนวความคิดนี้ให้ท่านผู้บริหารและท่านผู้ตรวจราชการได้รับไว้พิจารณาด้วย

อย่างไรก็ดี ผมยังรู้สึกเป็นห่วงในเรื่องของหน่วยงาน รวมทั้งเครื่องมือในการสนับสนุนงานตรวจราชการ ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจราชการ แม้ว่าในปัจจุบันผู้ตรวจราชการในภาพรวมได้รับการสนับสนุนด้านเครื่องมือ เครื่องมือ ยานพาหนะ รวมทั้งหน่วยงานหรือบุคลากรที่ช่วยปฏิบัติงานดีขึ้นกว่าแต่ก่อน แต่ได้ทราบว่ามีผู้ตรวจราชการของบางส่วนราชการยังขาดแคลนในเรื่องหน่วยงานหรือบุคลากรสนับสนุนการตรวจราชการ ผมเห็นว่าเพื่อให้ผู้ตรวจราชการได้มี "มือ" ที่จะช่วยในการทำงานอย่างเหมาะสม ก็ใคร่ขอฝากผู้บริหารว่าควรจะได้พิจารณาปรับปรุงใน

เรื่องนี้ด้วย ซึ่งหากติดขัดด้วยข้อจำกัดในเรื่องการเพื่ออัตรากำลัง ก็ขอให้พิจารณาใช้ทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์แก่งานตรวจราชการให้มากยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้ ผมหวังว่าการสัมมนาเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการตรวจราชการในครั้งนี้ จะช่วยให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกท่านได้แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นความรู้และประสบการณ์อย่างเต็มที่ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่งานตรวจราชการอันจะส่งผลถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่างๆ และอำนวยความสะดวกแก่ราชการและประชาชน ซึ่งเป็นสิ่งที่พวกเราปรารถนาในที่สุด...

จากนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินที่กล่าวต่อคณะผู้ตรวจราชการทุกระดับของระบบการตรวจราชการของประเทศไทยในครั้งนั้นของรองนายกรัฐมนตรีในคณะรัฐบาลของพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ การตรวจราชการถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญของกลไกการบริหารราชการแผ่นดิน เป็นส่วนเสริมและสนับสนุนให้การบริหารราชการดำเนินไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ และระบบการตรวจราชการที่ถูกสร้างขึ้นมาจากกระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาระบบการบริหารราชการเช่นนี้ ได้เป็นที่ยอมรับและนำมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทยมานานแล้ว

ดังนั้น การศึกษาวิเคราะห์ระบบการตรวจราชการที่ใช้อยู่ในปัจจุบันจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากต่อการค้นหาความรู้และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเจตนารมณ์และหลักการที่แท้จริงของการตรวจราชการ เพื่อจะได้ทราบจุดอ่อนจุดแข็งและพลังที่มีประโยชน์ของการตรวจราชการ สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบนำไปพิจารณาสังเคราะห์พัฒนาระบบการตรวจราชการให้เป็นเครื่องมือสำคัญ ในการพัฒนาองค์กรราชการให้สามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลที่พึงประสงค์ต่อไป

3. วัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของการตรวจราชการ

3.1. วัตถุประสงค์ของการตรวจราชการ

ระบบการตรวจราชการมีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อให้บรรลุผลการตรวจอย่างชัดเจน และในขณะเดียวกันได้กำหนดบทบาทหน้าที่ตลอดจนลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติในการออกตรวจราชการอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อป้องกันการปฏิบัติมิชอบ หรือขัดต่อเจตนารมณ์และหลักการที่กำหนดไว้ในการตรวจราชการ หรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการตรวจราชการ วัตถุประสงค์ที่สำคัญโดยทั่วไปของการตรวจราชการ (สำนักนายกรัฐมนตรี, ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจราชการ พ.ศ. 2532) ได้มีระเบียบกำหนดไว้ดัง

นี้คือ

วัตถุประสงค์ของการตรวจราชการ การตรวจราชการมีวัตถุประสงค์ดังนี้

- (1) เพื่อประสานงานและเร่งรัดให้หน่วยงานของรัฐนํานโยบายของรัฐบาล กระทรวง และกรม ไปจัดทำแผนงาน งาน และโครงการให้ครบถ้วน
 - (2) เพื่อให้การปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นไป โดยเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ ประหยัด และสมประโยชน์ต่อทางราชการ
 - (3) เพื่อทราบความก้าวหน้า ความสำเร็จ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติงานตามแผนงาน งาน และโครงการ ตลอดจนผลกระทบอันจะมี
 - (4) เพื่อศึกษา วิเคราะห์ ประมวล วิจัย ประเมินผล และเสนอแนะต่อคณะ รัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ปลัดกระทรวง หรืออธิบดี แล้วแต่กรณี เพื่อทราบ พิจารณา หรือวินิจฉัยสั่งการ เพื่อปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้สมประโยชน์ต่อทาง ราชการ
 - (5) เพื่อแนะนำ ชี้แจง กระตุ้น เร่งรัด และประสานให้การปฏิบัติงาน สมประโยชน์ต่อทางราชการ และยับยั้งการปฏิบัติงานใดในกรณีที่น่าเป็น
 - (6) เพื่อตรวจเยี่ยม แนะนำ ชี้แจง รับฟัง หรือสดับตรับฟังทุกข์สุข ความคิด เห็น และความต้องการของประชาชน ในฐานะเป็นสื่อกลางระหว่างรัฐบาล หน่วยงานของ รัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ กับประชาชน
 - (7) เพื่อแสวงหาหรือสอบข้อเท็จจริง สืบสวน สอบสวน หรือสดับตรับฟัง เหตุการณ์เมื่อได้รับคำสั่ง คำร้องเรียน หรือเมื่อมีเหตุอันสมควร
 - (8) เพื่อทราบสภาพหรือสถานการณ์ของพื้นที่และประชาชนลําหรับนำไป ประกอบการเสนอแนะ ปรับปรุงแก้ไข ให้สมประโยชน์ต่อทางราชการ และให้เหมาะสมกับ ความเป็นอยู่และความต้องการของประชาชน
 - (9) เพื่อตรวจเยี่ยม สดับตรับฟังทุกข์สุข ความคิดเห็น ช่วยเหลือ แนะนำ ชี้แจง ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีสมรรถภาพ กำลังใจ และบำรุงขวัญในการทำงาน
- การตรวจราชการตามระเบียบนี้ แบ่งเป็น 2 กรณี คือ

(1) การตรวจราชการกรณีปกติ ได้แก่การตรวจราชการตามแผนงาน งาน งาน และโครงการ ตามนโยบายของรัฐบาล หน่วยงานของรัฐและแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมแห่งชาติ ตามที่ได้พิจารณาคัดเลือกและกำหนดแผนการตรวจราชการไว้แล้ว ล่วงหน้าเป็นรายปี

(2) การตรวจราชการกรณีพิเศษ ได้แก่การตรวจราชการที่นอกเหนือจาก (1) ตามที่บังคับบัญชาเห็นชอบและมอบหมาย ดังต่อไปนี้

(ก) เรื่องที่ได้รับการร้องขอจากหน่วยงานของรัฐให้ช่วยเหลือ สนับสนุน หรือประสานการปฏิบัติงานตามนโยบาย แผนงาน งาน และโครงการ ที่ดำเนินการ อยู่แต่มีปัญหาขัดข้องซึ่งไม่สามารถแก้ไขหรือดำเนินการให้แล้วเสร็จตามขั้นตอนปกติ สมควรได้รับการแก้ไขประสานการปฏิบัติหรือสนับสนุนจากหน่วยเหนือหรือหน่วยบังคับบัญชาในระดับที่สูงกว่า

(ข) เรื่องที่ราษฎรร้องเรียนขอความเป็นธรรมหรือขอความช่วยเหลือ เพื่อคลี่คลายหรือแก้ไขความทุกข์ยากเดือดร้อน

(ค) เรื่องที่เกี่ยวกับสถานการณ์หรือเหตุการณ์สำคัญหรือสาธารณภัย อันจำเป็นที่รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐต้องเข้าไปดำเนินการ

(ง) งานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

3.2. ระดับของการตรวจราชการ

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีได้กำหนดระดับของการตรวจราชการเป็น 3 ระดับ ดังต่อไปนี้

การตรวจราชการมี 3 ระดับ ดังต่อไปนี้ คือ

- (1) การตรวจราชการระดับสำนักนายกรัฐมนตรี
- (2) การตรวจราชการระดับกระทรวง
- (3) การตรวจราชการระดับกรม

ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี สังกัดสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี รับผิดชอบการตรวจราชการระดับสำนักนายกรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่ตรวจ ราชการเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของหน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในฐานะผู้ สอดส่องดูแลแทนคณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีประจำสำนัก

นายกรัฐมนตรี และปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีโดยให้มีอำนาจติดต่อประสานงานกับหน่วยงานของรัฐบาลและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้ชี้แจงให้ถ้อยคำ และส่งเอกสารหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณา

ผู้ตรวจราชการกระทรวง สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงรับผิดชอบการตรวจราชการระดับกระทรวง มีอำนาจหน้าที่ตรวจราชการเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เฉพาะในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ในฐานะผู้สอดส่องดูแลแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงรัฐมนตรียุช่วยว่าการกระทรวง และปลัดกระทรวง โดยให้มีอำนาจติดต่อประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดกระทรวง ให้ชี้แจง ให้ถ้อยคำและส่งเอกสารหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณา

ผู้ตรวจราชการกรม สังกัดกรม รับผิดชอบการตรวจราชการระดับกรม มีอำนาจหน้าที่ตรวจราชการเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของหน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ เฉพาะในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของกรม ในฐานะผู้สอดส่องดูแลแทนอธิบดี โดยให้มีอำนาจติดต่อประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดกรม ให้ชี้แจง ให้ถ้อยคำ และส่งเอกสารหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณา

ในการตรวจราชการทั้ง 3 ระดับ หากผู้ตรวจราชการตรวจพบเห็นว่าการปฏิบัติงานใด ถ้าปล่อยให้ดำเนินการต่อไป จะเป็นการเสียหายแก่ราชการหรือประโยชน์ของประชาชนอย่างร้ายแรง ก็ให้มีอำนาจสั่งยับยั้งการปฏิบัติงานนั้นไว้ก่อน โดยให้สั่งเป็นลายลักษณ์อักษร แล้วรีบรายงานผู้บังคับบัญชาเพื่อพิจารณาโดยด่วนที่สุด

3.3. อำนาจหน้าที่และบทบาทของผู้ตรวจราชการ

การตรวจราชการเป็นการช่วยผู้บังคับบัญชาในการกำกับดูแลการบริหารงานทุกอย่าง ผู้ตรวจราชการจึงต้องปฏิบัติหน้าที่ตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่พึงประสงค์ของภารกิจที่ได้รับมอบหมายไว้จากผู้บังคับบัญชา และจะต้องมีบทบาทสำคัญในการควบคุมกำกับติดตามผลงาน ตลอดจนช่วยเหลือแก้ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานไปในเวลาเดียวกันด้วย จึงได้มีการกำหนดระดับของการตรวจราชการและอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจราชการแต่ละระดับไว้อย่างชัดเจน

ข้อสังเกตที่สำคัญที่ผู้บังคับบัญชาควรให้ความสนใจและศึกษาวิเคราะห์ให้ละเอียดรอบคอบ ได้แก่ประเด็นเกี่ยวกับระดับของการตรวจราชการและการจัดแบ่งอำนาจหน้าที่ใน

การตรวจราชการของผู้ตรวจราชการต่างระดับ เนื่องจากการตรวจราชการแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับรัฐบาล ระดับกระทรวง และระดับกรม ฉะนั้น การจัดระบบการตรวจราชการจะต้องสร้างข่ายงาน(NETWORK)ที่ เหมาะสมเพื่อทำให้การตรวจราชการทั้ง 3 ระดับมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องและสนับสนุนซึ่งกันและกัน

กล่าวโดยสรุป การตรวจราชการควรจะประกอบด้วยวัตถุประสงค์และการปฏิบัติการกิจเนื่องงานดังนี้

4.1. การประสานงานและเร่งรัดให้มีการนำนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงทบวงกรม ไปจัดทำเป็นแผนงานและโครงการ ให้ครบถ้วนตามเจตนารมณ์ของนโยบายแต่ละระดับและสังกัดของการบังคับบัญชา

4.2. การศึกษา วิเคราะห์ ประเมินผล และรายงานเสนอแนะต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อทราบหรือพิจารณาแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงานให้สมประโยชน์ของทางราชการ

4.3. การแนะนำ ชี้แจง เร่งรัด ยับยั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐเมื่อตรวจพบว่ามิได้ปฏิบัติงานให้สมประโยชน์ของทางราชการ

4.4. การตรวจเยี่ยม ชี้แจง รับฟังความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนในท้องที่ต่างๆที่ได้รับความเดือดร้อน หรือมีปัญหาอุปสรรคในการดำรงชีพ เพื่อหาทางช่วยเหลือและเป็นสื่อกลางระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับงานที่กำลังปฏิบัติหรือดำเนินการตรวจ

4.5. การสืบค้น แสวงหา หรือสอบข้อเท็จจริง หรือสดับตรับฟังเหตุการณ์ เมื่อได้คำสั่งหรือได้รับคำร้องเรียน

4.6. การช่วยเหลือ ส่งเสริม กระตุ้น เร่งเข้าให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีสมรรถภาพ กำลังใจ และขวัญดีในการทำงาน (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2537)

การตรวจกรณีพิเศษเพื่อติดตามเร่งรัดหนี้สินค้างชำระเงินสมทบกองทุน

1. กำชับการติดตามหนี้สินเงินกองทุนเงินทดแทนค้างชำระ

ด้วยมีคำสั่งสำนักงานประกันสังคม ที่ 265/2540 เรื่องการแบ่งหน้าที่การปฏิบัติราชการของผู้ตรวจ ได้แบ่งเขตพื้นที่ในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจราชการกรม และให้มีผลัดเปลี่ยนพื้นที่ในการตรวจราชการเมื่อครบ 1 ปี และมีแผนกำหนดออกตรวจของผู้ตรวจราชการกรมประจำเดือนมิถุนายน - กันยายน 2540 และสำเนารายงานการประชุมกรม ครั้งที่ 10/2539 ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2539 ซึ่งมอบหมายให้สำนักงานกองทุนเงินทดแทน ติดตามการค้างชำระเงินสมทบ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

เนื่องจากปัจจุบัน หนี้สินสมทบเงินกองทุนทดแทนค้างชำระ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมีแนวโน้มสูงขึ้น อาจเนื่องมาจากสภาวะเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังตกต่ำอยู่ในขณะนี้ เพื่อป้องกันมิให้หนี้ค้างชำระเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว สำนักงานกองทุนเงินทดแทนใคร่ขอให้ผู้ตรวจราชการกรม ได้โปรดกำชับสำนักงานประกันสังคมจังหวัด ติดตามหนี้สินค้างชำระอย่างรวดเร็วและอย่างต่อเนื่อง โดยใช้คู่มือการติดตามเร่งรัดหนี้สินของสำนักงานกองทุนเงินทดแทน เดือนมีนาคม 2538 เป็นแนวปฏิบัติ เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริง จักได้แก้ไขปรับปรุงการเรียกเก็บเงินสมทบให้เป็นไปโดยถูกต้องตามความเป็นจริงได้ทันที่ หรือเพื่อให้มีหลักฐานเอกสาร พร้อมทั้งจะดำเนินการตามกฎหมาย หรือพิจารณาจำหน่ายหนี้ออกจากบัญชีเป็นหนี้สูญต่อไป

2. การติดตามเร่งรัดหนี้สิน

ภารกิจสำคัญและเร่งด่วนสำหรับการตรวจราชการสำนักงานประกันสังคม ในช่วงเวลาของปี พ.ศ.2540 - 2541 ก็คือการติดตามเร่งรัดหนี้สินเงินสมทบ

สาระสำคัญและขั้นตอนการดำเนินการ

1. ประเภทของหนี้

- เงินสมทบ (ประจำปี, ประจํางวด, ตรวจบัญชี, รายงานค่าจ้าง)
- เงินฝาก
- เงินเพิ่มตามกฎหมาย

2. สาเหตุการเกิดหนี้

นายจ้างชำระเงินสมทบเกินกำหนด → เกิดหนี้เงินเพิ่ม

นายจ้างไม่ชำระเงินสมทบ → เกิดหนี้เงินสมทบและหนี้เงินเพิ่ม

3. วัตถุประสงค์ของการติดตามและเร่งรัดหนี้สิน

- สามารถเรียกเก็บหนี้ค้างชำระ
- สามารถแยกเลิกหนี้ได้
- สามารถจำหน่ายหนี้ออกจากบัญชีเป็นหนี้สูญได้

4. องค์ประกอบที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์

- ต้องมีรายละเอียดของนายจ้างที่ค้างหนี้ทั้งหมดอยู่ในมือ
- ต้องดำเนินการติดตามและเร่งรัดหนี้สินที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และ

ให้เป็นการต่อเนื่อง

- เอกสารในแฟ้มนายจ้างต้องสมบูรณ์ (หลักฐานการขึ้นทะเบียน

2 ทาง คือ สำนักงานประกันสังคม และ นายจ้าง เอกสารการแสดงผลหนี้, หลักฐานการติดตามเร่งรัดหนี้ทุกชั้นตอน)

- ต้องรอบรู้ในข้อกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่ง ที่เกี่ยวข้อง

5. ขั้นตอนของการติดตามและเร่งรัดหนี้สิน เมื่อส่งใบประเมินหรือใบแจ้งหนี้แล้ว เมื่อพ้นกำหนดชำระให้

5.1 โทรศัพท

- ทราบข้อเท็จจริงเพิ่มเติม (หยุด, โอนกิจการ, ย้าย, แยก,

ลดลูกจ้าง)

- ไม่สามารถชำระหนี้ได้, ไม่ยอมชำระ
- ชี้แจงให้นายจ้างรู้ถึงวิธีแก้ปัญหาโดยละเอียด, นัดเวลา,

คำนวณเงินเพิ่มด้วย

- ให้นัดโทรเตือนซ้ำ
- ทุกครั้งที่ติดต่อนายจ้าง
- เอกสาร (มี AR แนบเรื่อง)
- โทรศัพทติดต่อด้วยตัวเอง

5.2 พันกำหนดนัดไม่มา ออกหนังสือให้เวลานายจ้าง 7 - 15 วัน

- ออกหนังสือเตือน - ให้เวลานายจ้าง 7 - 15 วัน
- ออกหนังสือเชิญพบ - ให้เวลานายจ้าง 7 - 15 วัน
- ออกหนังสือคำสั่ง - ให้เวลานายจ้าง 7 - 15 วัน

ถ้านายจ้างมาพบให้บันทึกโดยละเอียด (ชี้แจงผลได้ผลเสียที่นายจ้างจะได้รับแก้ปัญหาให้แนะนำวิธีปฏิบัติโดยละเอียด)

5.3 ออกตรวจสถานประกอบการ

ในกรณีที่นายจ้างแจ้งหยุด ไม่ชำระหนี้ จดหมายตีกลับ ให้รีบออกตรวจสถานประกอบการ สอบข้อเท็จจริง พร้อมตรวจสอบทรัพย์สินโดยบันทึกให้ละเอียด ให้มากที่สุดจากนายจ้าง หรือผู้เกี่ยวข้อง ผู้ใกล้ชิด ฯลฯ

5.4 มีหนังสือขอความร่วมมือจากหน่วยงานราชการ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ที่ดินจังหวัด พาณิชยจังหวัด ขนส่งจังหวัด เป็นต้น เพื่อสอบสวนทรัพย์สินของนายจ้างเตรียมไว้ส่งกองนิติการเพื่อยึดอายัดทรัพย์สิน

ในการติดตามและเร่งรัดหนี้สิน ต้องติดตามผลตลอดเวลา เมื่อพันกำหนดนัดอาจโทรศัพท์ซ้ำ หรือออกหนังสือซ้ำได้

5.5 ออกหนังสือคำสั่งสุดท้าย (ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดลงนาม)

5.6 ดำเนินคดีอาญาฐานขัดคำสั่ง

6. การส่งเรื่องให้สำนักงานประกันสังคม พิจารณายึด อายัด ทรัพย์สิน

6.1 สรุปเรื่อง

- รายละเอียดที่เกี่ยวกับนายจ้าง
- หลักฐานเกี่ยวกับหนี้ค้างชำระ
- หลักฐานการติดตามเร่งรัดหนี้สิน
- รายละเอียดการตรวจสอบทรัพย์สิน
- หลักฐานการดำเนินคดีฐานขัดคำสั่ง
- แพ้มนายจ้าง

ขอความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดในการส่งเรื่องให้เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมพิจารณาสั่งการ

6.2 ถ้าเป็นเรื่องเร่งด่วนหากชักช้าจะเกิดผลเสียหายได้

ให้รับสรุปเรื่องขอความเห็นชอบผู้ว่าราชการจังหวัดในการส่งเรื่องให้
เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมพิจารณาสั่งการ (ยกเว้นการดำเนินคดีอาญารฐานขัดคำสั่ง
พนักงานเจ้าหน้าที่)

6.3 ทำแฟ้มสำรองไว้และรอผลการดำเนินการตามกฎหมาย

หากยึด आयัดทรัพย์ ชายทอดตลาด ได้เงินมาให้หักหนี้ค้าง ถ้าหนี้
ไม่หมดคอยติดตามว่าเข้าหลักเกณฑ์พิจารณาการจำหน่ายหนี้สินหรือไม่ หากเข้าหลักเกณฑ์
ให้สรุปเรื่องส่งสำนักงานกองทุนเงินทดแทน พิจารณาอนุมัติ

7. การขอรับชำระหนี้

ในระหว่างติดตามหนี้

- หากนายจ้างถูกศาลพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด และหากยังไม่พ้นกำหนดการ
ขอรับชำระหนี้ ให้ดำเนินการดังนี้

- สรุปเรื่อง (ตามข้อ 6.1)

- คำนวณเงินเพิ่มโดยประมาณถึงก่อนวันพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด (กรณี
เป็นเงินสมทบ)

- ส่งกองนิติการให้ทันทีที่ยื่นขอรับชำระหนี้ภายใน 2 เดือน นับตั้ง
แต่วันที่ที่ประกาศในประกาศเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

- รอผลการดำเนินการตามกฎหมาย เมื่อได้รับเงินจากการขอรับชำระ
หนี้ ให้หักหนี้ค้างชำระ หากหนี้ไม่หมด คอยติดตามว่าเข้าหลักเกณฑ์ในการพิจารณา

จำหน่ายหนี้สูญได้หรือไม่ หากเข้าหลักเกณฑ์ ให้สรุปเรื่องส่งสำนักงานกองทุนเงินทดแทน

หากพ้นกำหนด

ไม่สามารถขอรับชำระหนี้ได้ ให้ตรวจสอบคุณสมบัติของนายจ้างจากศาล
พาณิชย์จังหวัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หากเข้าข่ายในการพิจารณาจำหน่ายหนี้สูญให้สรุป
เรื่องส่งสำนักงานกองทุนเงินทดแทน พิจารณาอนุมัติ

8. นายจ้างถูกบังคับคดี

เจ้าพนักงานบังคับคดีประกาศขายทอดตลาดทรัพย์สิน ให้รับดำเนินการ
ดังนี้

- สรุปเรื่อง
- คำนวณเงินเพิ่มโดยประมาณถึงวันประกาศขายทอดตลาดทรัพย์สิน (กรณีเป็นเงินสมทบ)

- ส่งกองนิติการให้ยื่นขอลดหนี้ภายใน 14 วัน หลังจากวันประกาศขายทอดตลาด เช่น ประกาศกำหนดขายทอดตลาดทรัพย์สิน ในวันที่ 1 ธันวาคม 2537 ต้องแจ้งกองนิติการให้ยื่นขอลดหนี้ภายในวันที่ 14 ธันวาคม 2537

- รอผลการดำเนินการตามกฎหมาย เมื่อได้รับเงินมาให้หักหนี้ค้างชำระ หากหนี้ไม่หมดคอยติดตามว่าเข้าหลักเกณฑ์ในการพิจารณาจำหน่ายหนี้สูญได้หรือไม่ หากเข้าหลักเกณฑ์ให้สรุปเรื่องส่งสำนักงานกองทุนเงินทดแทน

หากพ้นกำหนด ไม่สามารถยื่นขอลดหนี้ได้ ให้ดำเนินการเหมือนข้อ 7

9. หลักเกณฑ์ในการพิจารณาอนุมัติจำหน่ายหนี้ออกจากบัญชีเป็นหนี้สูญ นายจ้างที่มีหนี้ค้างชำระทุกราย

- ที่อยู่ในระหว่างติดตามและเร่งรัดหนี้สิน
- ส่งดำเนินการตามกฎหมาย
- ที่ได้รับแจ้งผลทางกฎหมายแล้ว แต่ยังไม่ปิดเรื่องไม่ได้

หากตรวจพบว่า

- (1) นายจ้างเป็นบุคคลล้มละลาย และไม่อยู่ในฐานะที่จะชำระหนี้ได้
- (2) นายจ้างจดทะเบียนเลิกกิจการ และไม่อยู่ในฐานะที่จะชำระหนี้ได้
- (3) นายจ้างหยุดประกอบกิจการ โดยมิได้จดทะเบียนเลิกกิจการ และไม่

อยู่ในฐานะที่จะชำระหนี้ได้

(4) นายจ้างถูกถอนทะเบียนการประกอบกิจการและไม่อยู่ในฐานะที่จะชำระหนี้ได้

- (5) กรณีหนี้นั้นหมดอายุความในการใช้สิทธิเรียกร้อง

หมายเหตุ ข้อ (1) พิจารณาจากคำพิพากษาของศาล

ข้อ (2),(4) พิจารณานางตั้งรับรองการจดทะเบียนเลิกนิติบุคคลของกระทรวงพาณิชย์ และข้อมูลของกระทรวงพาณิชย์

ข้อ (3) ผลการติดตามเร่งรัดหนี้สินและตรวจสอบสถานประกอบการ พบว่านายจ้างหยุดประกอบกิจการรวมทั้งสิ้นทรัพย์แล้วไม่ปรากฏทรัพย์สินใด ๆ ที่จะรายงานต่อกองนิติการ เพื่อดำเนินการตามกฎหมายได้

ข้อ (5) หนี้อายุความ 10 ปี

ให้ดำเนินการดังนี้

9.1 พิจารณาว่าเหตุการณ์ตามข้อ (1) (5) มีผลเมื่อใด

9.2 ให้ปรับปรุงหนี้ค้างชำระให้เป็นไปตามข้อเท็จจริง คือ

- ยกเลิกหนี้ทั้งหมดที่เกิดขึ้นหลังเหตุการณ์ตามข้อ (1) - (4) มีผล

- ยกเลิกหนี้ที่ออกโดยการประเมินเพิ่ม 10% หรือ 20 % ทั้งหมดของ

เหตุการณ์ตามข้อ (1) - (5)

- สรุปเรื่องของนายจ้างพร้อมส่งแฟ้มให้สำนักงานกองทุนเงินทดแทน ขออนุมัติจำหน่ายหนี้ออกจากบัญชีเป็นหนี้สูญ

- เมื่อได้ผลการพิจารณาแล้ว แจ้งให้ฝ่ายบัญชีทราบเพื่อปรับปรุงด้านบัญชีต่อไป

10. การดำเนินการเกี่ยวกับเช็คที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน (ส่วนภูมิภาค)

10.1 โทรศัพท์แจ้งให้นายจ้างทราบว่าธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คจะต้องนำเงินสดมาเปลี่ยนเช็ค นัดวันที่จะชำระพร้อมค่านวนเงินเพิ่มให้ทราบ และบันทึกผลการติดตามทุกครั้ง

10.2 ภายใน 15 วัน สำนักงานประกันสังคม ผู้รับเช็คซึ่งธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน จะต้องสรุปข้อเท็จจริงนำเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดหรือประกันสังคมจังหวัด (กรณีได้รับมอบอำนาจจากผู้ว่าราชการจังหวัด) เพื่อลงนามในหนังสือบอกกล่าวถึงนายจ้างผู้ออกเช็คทางไปรษณีย์ตอบรับให้นายจ้างนำเงินสดไปชำระภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับหนังสือบอกกล่าว

10.3 หากนายจ้างนำเงินสดมาชำระภายในกำหนดครบถ้วนตามหน้าเช็คคดีอาญาเลิกกัน ส่งเช็คคืนนายจ้าง และแจ้งจำนวนเงินเพิ่มที่ต้องจ่ายให้นายจ้างทราบ (ค่านวนตั้งแต่วันที่พ้นกำหนดถึงวันที่นำเงินสดมาเปลี่ยนเช็ค)

10.4 หากครบกำหนด 30 วัน ตามหนังสือบอกกล่าว นายจ้างออกเช็ค ไม่นำเงินมาเปลี่ยนเช็ค สำนักงานประกันสังคมจังหวัดสรุปข้อเท็จจริงเสนอผู้ว่าราชการ จังหวัด ภายใน 15 วัน เพื่อมอบอำนาจให้เจ้าหน้าที่สำนักงานประกันสังคม ตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับ 3 ไปร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนโดยทำหนังสือถึงสารวัตรใหญ่สถานีตำรวจในท้องที่ที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน พร้อมเช็คพิพาท ใบคืนเช็ค ใบนำ ส่งเช็คคืนและพยานบุคคลเพื่อให้ปากคำต่อพนักงานสอบสวน

10.5 หลังจากแจ้งความร้องทุกข์แล้ว หากนายจ้างนำเงินสดมาเปลี่ยนเช็ค คดีอาญาเลิกกัน ให้สรุปเรื่องเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด มอบอำนาจให้เจ้าหน้าที่สำนักงานประกันสังคม ตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับ 3 ถอนคำร้องทุกข์โดยทำหนังสือถึงสารวัตรใหญ่ สถานีตำรวจที่ไปร้องทุกข์

10.6 เมื่อดำเนินการถึงที่สุด คดีอาญาเลิกกันหรือคดีถึงที่สุด ผลเป็นกระบวนการใดให้รายงานเลขาธิการเพื่อโปรดทราบ

การแบ่งหน้าที่การปฏิบัติราชการของผู้ตรวจราชการกรม

ด้วยสำนักงานประกันสังคม มีคำสั่งที่ 265/2540 ลงวันที่ 29 พฤษภาคม 2540 เรื่อง การแบ่งหน้าที่การปฏิบัติราชการของผู้ตรวจราชการกรม ด้วย ก.พ. ได้มีมติอนุมัติให้สำนักงานประกันสังคมมีตำแหน่งผู้ตรวจราชการกรม จำนวน 6 ตำแหน่ง โดยให้ปรับปรุงการกำหนดตำแหน่งและชื่อตำแหน่งระดับกลาง หรือตำแหน่งระดับ 9 เป็น เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 9 ประเภทเชี่ยวชาญเฉพาะ ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร 0707.5/134 ลงวันที่ 11 เมษายน 2540 และสำนักผู้ตรวจราชการกรม ได้มีการแบ่งหน้าที่การปฏิบัติราชการของผู้ตรวจราชการกรม และให้มีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนพื้นที่ในการตรวจราชการเมื่อครบ 1 ปี นั้น

เพื่อให้การปฏิบัติราชการของสำนักผู้ตรวจราชการกรม เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ จึงให้มีการแบ่งเขตพื้นที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจราชการกรม ดังนี้

1. นายสมเกียรติ ฉายะศรีวงศ์ รับผิดชอบ

เขต 1 คือ จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ พระนครศรีอยุธยา และอ่างทอง รวม 5 จังหวัด

เขต 9 คือ จังหวัดพิษณุโลก พิจิตร เพชรบูรณ์ แพร่ น่าน อุตรดิตถ์ รวม 6 จังหวัด และสำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่ 1 (ดินแดง)

2. นางอรพินท์ นุตสาระ รับผิดชอบ

เขต 2 คือ จังหวัดชัยนาท นครนายก ลพบุรี สระบุรี สิงห์บุรี และสุพรรณบุรี รวม 6 จังหวัด

เขต 6 คือ จังหวัดขอนแก่น เลย สกลนคร หนองคาย อุดรธานี และหนองบัวลำภู รวม 6 จังหวัด และสำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่ 4 (คลองเตย)

3. นายผดุงศักดิ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา รับผิดชอบ

เขต 5 คือ จังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และมหาสารคาม รวม 6 จังหวัด

เขต 10 คือ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย พะเยา แม่ฮ่องสอน ลำพูน และลำปาง รวม 6 จังหวัด

4. นายชนมย์ยืน ภูมิ รับผิดชอบ

เขต 4 คือ จังหวัดกาญจนบุรี นครปฐม ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสงคราม และสมุทรสาคร รวม 7 จังหวัด

เขต 11 คือ จังหวัดชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี พังงา ภูเก็ต กระบี่ และนครศรีธรรมราช รวม 7 จังหวัด และสำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่ 3 (รามอินทรา)

5. นายอำพน คุณะสวัสดิ์ รับผิดชอบ

เขต 3 คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ปราจีนบุรี และสระแก้ว รวม 7 จังหวัด

เขต 8 คือ จังหวัดกำแพงเพชร ตาก นครสวรรค์ สุโขทัย และอุทัยธานี รวม 5 จังหวัด และสำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่ 5 (ประชาชื่น)

6. นายปรีดีมน นครินทร์ รับผิดชอบ

เขต 7 คือ จังหวัดกาฬสินธุ์ นครพนม ร้อยเอ็ด มุกดาหาร อุบลราชธานี ยโสธร และอำนาจเจริญ รวม 7 จังหวัด

เขต 12 คือ จังหวัดตรัง พัทลุง สตูล สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส รวม 7 จังหวัด และสำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่ 2 (บางขุนเทียน)

กำหนดการออกตรวจของผู้ตรวจราชการกรม เขต 1-12

ประจำเดือนมิถุนายน - กันยายน 2540

ที่	ชื่อ	เขตรับ ติดต่อ	ปฏิทินปฏิบัติงาน	
			วัน เดือน ปี	จังหวัดที่ออกตรวจ
1	นายชนมมัยน์ ภูมิ	4,11	9 - 13 มิถุนายน 2540 19 - 26 มิถุนายน 2540 7 - 11 กรกฎาคม 2540 22 - 25 กรกฎาคม 2540 4 - 5 สิงหาคม 2540 10 - 12 สิงหาคม 2540 18 - 21 สิงหาคม 2540 8 - 9 กันยายน 2540	ภูเก็ต พังงา สุราษฎร์ธานี จุมพร ระนอง นครศรีธรรมราช กระบี่ ราชบุรี เพชรบุรี กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสาคร นครปฐม สมุทรสงคราม
2	นายสมเกียรติ ฉายะศรีวงศ์	1,9	10 มิถุนายน 2540 13 มิถุนายน 2540 17 มิถุนายน 2540 20 มิถุนายน 2540	สมุทรปราการ ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา นนทบุรี
3	นางอรพินทร์ นุตสาระ	2,6	6 มิถุนายน 2540 9 มิถุนายน 2540 11 มิถุนายน 16 มิถุนายน 2540 18 มิถุนายน 2540	ชัยนาท ลพบุรี สิงห์บุรี สุพรรณบุรี สระบุรี
4	นายผดุงศักดิ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา	5,10	1 - 4 กรกฎาคม 2540 15 - 17 กรกฎาคม 2540 5 - 6 สิงหาคม 2540 13 - 15 สิงหาคม 2540 9 - 11 กันยายน 2540	บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ นครราชสีมา ชัยภูมิ มหาสารคาม เวียงจันทน์ พะเยา ลำปาง เชียงใหม่ ลำพูน แม่ฮ่องสอน
5	นายอำพน คุณะสวัสดิ์	3,8	9 - 13 มิถุนายน 2540 19 - 20 มิถุนายน 2540 23 - 24 มิถุนายน 2540 7 - 10 กรกฎาคม 2540 7 - 11 กรกฎาคม 2540	ชลบุรี ระยอง สุโขทัย พิษณุโลก ฉะเชิงเทรา กำแพงเพชร ตาก อุทัยธานี นครสวรรค์

กำหนดการออกตรวจของผู้ตรวจราชการกรม เขต 1-12

ประจำเดือนมิถุนายน - กันยายน 2540

ที่	ชื่อ	เขตรับ ผิดชอบ	ปฏิทินปฏิบัติงาน	
			วัน เดือน ปี	จังหวัดที่ออกตรวจ
6	นายปรีดิมน นครินทร์	7,12	22 - 25 กรกฎาคม 2540	กำแพงเพชร ตาก
			6 - 8 สิงหาคม 2540	สุโขทัย
			18 - 22 สิงหาคม 2540	ปราจีนบุรี สระแก้ว
			8 - 12 สิงหาคม 2540	จันทบุรี ตราด
			17 - 20 มิถุนายน 2540	อุบลราชธานี อำนาจเจริญ ยโสธร
			7 - 10 กรกฎาคม 2540	กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด
			22 - 25 กรกฎาคม 2540	นครพนม มุกดาหาร
			4 - 8 สิงหาคม 2540	นราธิวาส ยะลา ปัตตานี
	สงขลา พัทลุง ตรัง สตูล			

รายงานผลการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการกรม เขต.....

สำนักงานประกันสังคมจังหวัด.....

วันที่.....

ที่	เรื่อง/งานที่ตรวจ	ข้อเท็จจริง	ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอ/ แนวทางแก้ไข
	<u>งานบริหารทั่วไป</u>			
1	สำนักงาน			
2	การใช้จ่ายเงินงบประมาณและเงิน บริหารกองทุนฯ ประจำปี 2540			
3	การรายงานการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปี			
4	การรายงานการเงินประจำเดือน			
5	การจัดส่งงบเดือนประจำเดือน			
6	การลงทะเบียนครุภัณฑ์			
7	การตรวจสอบครุภัณฑ์ประจำปี			
8	อื่น ๆ			
	<u>การเจ้าหน้าที่</u>			
1	การประเมินผลการปฏิบัติงานในการ เลื่อนระดับ			
2	การประเมินผลทดลองการปฏิบัติหน้าที่ ราชการสำหรับข้าราชการบรรจุใหม่			
3	การส่งค่าส่งลูกจ้างประจำพร้อมทั้งจัด ทำประวัติ			
4	การรายงานวันลา			
5	อื่น ๆ			
	<u>งานนิติการ</u>			
1	การดำเนินการตามกฎหมาย			
2	การตรวจติดตามผลคดีอาญา			
3	การตรวจติดตามผลคดีแพ่ง			
4	อื่น ๆ			

รายงานผลการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการกรม เขต.....

สำนักงานประกันสังคมจังหวัด.....

วันที่.....

ที่	เรื่อง/งานที่ตรวจ	ข้อเท็จจริง	ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอ/ แนวทางแก้ไข
10	การอนุมัติการส่งจ่ายเงิน งานกองทุนเงินทดแทน			
1	การส่งงบการเงินและรายละเอียด ประกอบงบตลอดจนรายงานเงินคงเหลือ ของทุกสิ้นปี			
2	อื่น ๆ			
	การดำเนินงานเกี่ยวกับเงินสมทบ			
1	โครงการจ้างเหมาบันทึกข้อมูล			
2	การตรวจสอบ สปส.1-10 ให้ถูกต้องก่อน จัดส่งให้กองเงินสมทบจ้างเหมาบันทึก ข้อมูล			
3	การจัดส่งสำเนาแบบ สปส.1-10 ที่ ตรวจ สอบแล้วพร้อมทะเบียนคุมให้กองเงิน สมทบ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง			
4	โครงการระบบ OFF LINE -การบันทึกข้อมูลตามแบบ สปส.1-10 -การจัดส่งแผ่น Diskette ที่บันทึกข้อมูล เรียบร้อยแล้วให้กองทะเบียนฯ ลงฐาน ข้อมูล			
5	การดำเนินการกรณีผู้ประกันตน ม.39			
6	จัดส่งสำเนาเอกสารให้กองเงินสมทบ เพื่อบันทึกข้อมูลอย่างสม่ำเสมออย่าง น้อยเดือนละครั้ง (สปส.1-20, สปส.1-11 สปส.1-21, สปส.1-34)			

รายงานผลการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการกรม เขต.....

สำนักงานประกันสังคมจังหวัด.....

วันที่.....

ที่	เรื่อง/งานที่ตรวจ	ข้อเท็จจริง	ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอ/ แนวทางแก้ไข
	กองทุนประกันสังคม งานการเงินและบัญชี			
1	การตรวจนับเงินสดคงเหลือประจำวัน			
2	กรรมการตรวจนับเงินและถือบัญชี นิรภัย			
3	การบันทึกรายการทางบัญชีในสมุดบัญชี เงินฝากธนาคารและสมุดบัญชีแยก ประเภท			
4	การส่งรายงานการรับเงินและงบการเงิน ให้ส่วนกลาง			
5	จัดทำรายงานเงินคงเหลือประจำวันและ การแต่งตั้งกรรมการ			
6	การรายงานการรับเงินประจำวันให้ ประกันสังคมจังหวัดทราบ			
7	การควบคุมการเบิกจ่ายเกินรักษาแบบ พิมพ์ใบเสร็จรับเงิน ใบสำคัญรับเงิน และการจัดทำทะเบียนคุมการจ่ายเช็ค			
8	ปัญหาอุปสรรค - ความร่วมมือของธนาคารกรุงไทย - การจ่ายค่าบริการทางการแพทย์เหมา จ่ายให้สถานพยาบาลในโครงการ ผู้ประกันตน - การจ่ายค่าอุบัติเหตุ 72 ชม. สำหรับ ผู้ประกันตนเกิดอุบัติเหตุจากรถ			
9	การบันทึกดอกเบียรับของบัญชีเงินลงทุน กองทุนประกันสังคม			

รายงานผลการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการกรม เขต.....

สำนักงานประกันสังคมจังหวัด.....

วันที่.....

ที่	เรื่อง/งานที่ตรวจ	ข้อเท็จจริง	ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอ/ แนวทางแก้ไข
7	การตรวจสอบการนำส่งเงินสมทบของ นายจ้างลูกจ้าง			
8	ติดตามเร่งรัดหนี้ค้ำชำระส่วนราชการ และเอกชน			
	<u>งานกองทุนเงินทดแทน</u>			
1	ติดตามนายจ้างมาขึ้นทะเบียน			
2	จำนวนนายจ้างที่เพิ่มขึ้น			
3	หนี้ค้ำชำระและการติดตาม			
4	อื่น ๆ			
	<u>การดำเนินงานเกี่ยวกับงานตรวจสอบ</u>			
1	การตรวจสอบสถานประกอบการโดย ประสานงานกับหน่วยงานราชการอื่นที่ เกี่ยวข้องและการตรวจติดตามให้นาย จ้างมาขึ้นทะเบียน			
2	การตรวจสอบสถานประกอบการประเภท สถานีน้ำมันและก๊าซ บริการรักษาความ ปลอดภัย รักษาความสะอาด ร้านอาหาร และรับเหมาก่อสร้างเช่นเดียวกับกิจการ ประเภทอื่น ๆ			
3	รายงานการตรวจส่งส่วนกลางในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป			
4	การตรวจสอบสถานประกอบการตาม คำร้องเรียน และสรุปผลเบื้องต้นหรือทำ รายงานภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับ คำร้องเรียน			

รายงานผลการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการกรม เขต.....

สำนักงานประกันสังคมจังหวัด.....

วันที่.....

ที่	เรื่อง/งานที่ตรวจ	ข้อเท็จจริง	ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอ/ แนวทางแก้ไข
5	ให้บันทึกตารางแสดงการชำระเงินสมทบ ของสถานประกอบการ			
6	อื่น ๆ การดำเนินงานเกี่ยวกับงานจ่าย ประโยชน์ทดแทน			
1	การรับเรื่อง			
2	เรื่องค้าง			
3	ระยะเวลาการรับวินิจฉัยสั่งจ่าย			
4	เรื่องค้างจ่ายกรณีสั่งจ่ายแล้วแต่ผู้ประกัน ตนยังไม่มารับเงิน			
5	ปัญหาการปฏิบัติงานการพิจารณาจ่าย ประโยชน์ - ข้อกฎหมาย - แนวทางปฏิบัติ - อื่น ๆ (ระบุ) กองทุนเงินทดแทน			
1	การวินิจฉัยเงินทดแทน			
2	เรื่องที่อยู่ระหว่างพิจารณา			
3	ระยะเวลาดำเนินการแต่ละเรื่อง			
4	การแสดงตนของผู้มีสิทธิ			
5	การสั่งจ่ายค่ารักษาพยาบาล			
6	การวินิจฉัยจ่ายทดแทนตาม ม.18(1) และ (2)			
7	การติดตามลูกจ้างให้มารับเงินทดแทน			
8	อื่น			

รายงานผลการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการกรม เขต.....

สำนักงานประกันสังคมจังหวัด.....

วันที่.....

ที่	เรื่อง/งานที่ตรวจ	ข้อเท็จจริง	ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอ/ แนวทางแก้ไข
	การดำเนินงานเกี่ยวกับงานบริหารทาง การแพทย์และฟื้นฟูสมรรถภาพ			
1	การส่งบัตรรับรองสิทธิ - ตรวจสอบการส่งบัตรรับรองสิทธิฯ (มค.40 - มีค.40)			
2	ประกาศรับสมัครสถานพยาบาลเอกชน เข้าโครงการประกันสังคม ปี 2541 (มีค.40 - เมย.40)			
3	การส่งรายชื่อสถานพยาบาล ปี 2541 ให้ผู้ประกันตน			
4	ส่งรายชื่อสถานพยาบาล (สค.40)			
5	รับแบบขอเปลี่ยนแปลงสถานพยาบาล และแก้ไขข้อมูลการออกบัตรรับรองสิทธิฯ			
6	การรายงานข้อมูลการออกบัตรรับรอง สิทธิฯ (เฉพาะจังหวัด OFF LINE 49 ภายในวันที่ 10 ของทุกเดือน			
7	สอบถามปัญหาและอุปสรรคในการ ดำเนินการและแจ้งสรุปข้อเรื่องเรียน บริการทางการแพทย์ รายงานส่งเป็น ประจำทุกเดือน ภายในวันที่ 10 ของ เดือนถัดไป			
8	ปัญหาอุปสรรคในการตรวจเยี่ยมสถาน พยาบาล สรุปรายงานส่งเป็นประจำทุก เดือนภายในวันที่ 10 ของเดือนถัดไป			
9	ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน โครงการประกันสังคมเคลื่อนที่ ปี 2540			

รายงานผลการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการกรม เขต.....

สำนักงานประกันสังคมจังหวัด.....

วันที่.....

ที่	เรื่อง/งานที่ตรวจ	ข้อเท็จจริง	ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอ/ แนวทางแก้ไข
10	ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน โครงการเชื่อมผู้ประกันตน ณ สถาน พยาบาล ปี 2540			
11	อื่น ๆ การดำเนินงานเกี่ยวกับงานทะเบียนและ ประมวลผล			
1	เร่งรัดให้ตรวจสอบการนำส่งแบบขึ้น ทะเบียนนายจ้าง (สปส.1-01) และให้นำ ส่งสำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียน นิติบุคคลแนบมาด้วย			
2	การนำส่งแบบแจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อ เท็จจริงของนายจ้าง (สปส.6-15) พร้อม ทั้งให้การตรวจสอบความถูกต้อง			
3	การนำส่งใบสรุปปะหน้า (สปส.6-12) และ แบบขึ้นทะเบียนผู้ประกันตน (สปส.1-03)			
4	การแจกบัตรประกันสังคมเมื่อได้รับจาก กองบัตรประกันสังคม			
5	การตรวจสอบการบันทึกข้อมูลให้ถูกต้อง ก่อนส่งสื่อ			
6	การแก้ไขงานทันทีที่มีการท้วงติง พร้อม ส่งเอกสารประกอบการแก้ไข			
7	การดำเนินงานจัดส่งสื่อข้อมูล การบันทึก เงินสมทบให้ส่วนกลาง			
8	การส่งเลขชั่วคราวของผู้ประกันตนภาย หลังจากเปลี่ยนแปลงเลขชั่วคราวเป็น เลขถาวรที่ได้รับจากส่วนกลาง			

รายงานผลการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการกรม เขต.....

สำนักงานประกันสังคมจังหวัด.....

วันที่.....

ที่	เรื่อง/งานที่ตรวจ	ข้อเท็จจริง	ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอ/ แนวทางแก้ไข
9	ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับโปรแกรม - OFF LINE - ON LINE - พิมพ์บัตรรับรองสิทธิฯ - ใบเสร็จรับเงิน			
10	ปัญหาต่าง ๆ ที่พบจากการใช้เครื่อง คอมพิวเตอร์			
11	การรณรงค์นายจ้างส่งข้อมูลเงินสมทบ ด้วยสื่อคอมพิวเตอร์			
12	อื่น ๆ การดำเนินงานเกี่ยวกับงานวิชาการและ แผนงาน			
1	การดำเนินงานของอนุกรรมการการ ประกันสังคมจังหวัดให้สอดคล้องกับ อำนาจหน้าที่ซึ่งคณะกรรมการประกัน สังคมมอบหมาย			
2	ผลการดำเนินงานและปัญหาอุปสรรค ด้านสถิติข้อมูลเกี่ยวกับการประกันสังคม			
3	การดำเนินงานและปัญหาอุปสรรคจาก การปฏิบัติตามนโยบายที่เลขาธิการมอบ หมายเมื่อไปตรวจเยี่ยม ณ จังหวัดนั้น ๆ			
4	โครงการอบรมชี้แจงนายจ้าง ลูกจ้าง			
5	การดำเนินงานและปัญหาอุปสรรคด้าน สถิติข้อมูลเกี่ยวกับการประกันสังคม			
6	อื่น			

บทที่สี่

หลักการตรวจราชการ

หลักการทั่วไปของการตรวจราชการ

1. มโนทัศน์หลักของการตรวจราชการ

การตรวจราชการควรเป็นไปในทางเสริมสร้างพัฒนาคุณภาพของการปฏิบัติงานขององค์กรตามหลักวิชาทั้งศาสตร์และศิลป์ของการบริหาร โดยใช้หลักการประสานงาน การป้องกันแก้ไขปัญหา และการปรับปรุงงานและคน ด้วยวิธีให้คำแนะนำปรึกษา สร้างแรงจูงใจใฝ่ปรารถนา ส่งเสริมบำรุงขวัญและกำลังใจของบุคลากรเป็นสำคัญ ไม่ใช่มุ่งตรวจเพื่อจับผิดการปฏิบัติงานของพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ลักษณะการปฏิบัติงานของผู้ตรวจราชการเป็นการติดตามงานทั้งทางด้านเอกสารรายงานและการติดตาม ณ สถานที่ปฏิบัติงานเพื่อดูแลสอดส่องหามูลเหตุและปัญหาที่เกิดขึ้น ช่วยแนะนำวิธีการปฏิบัติงานและการแก้ปัญหา รวมทั้งให้คำปรึกษาเสนอแนะในการปรับปรุงหน่วยงานและระบบงาน

2. ประสิทธิภาพของการตรวจราชการ

นอกจากหน้าที่ในการติดตามงานดังกล่าวแล้ว บทบาทหน้าที่ที่สำคัญอีกประการหนึ่งของผู้ตรวจราชการ ก็คือหน้าที่ในการประสานงานระหว่างราชการส่วนกลางกับส่วนภูมิภาค และกับประชาชนในชนบทห่างไกล เพื่อให้บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องสามารถรู้และเข้าใจนโยบาย รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาให้ตรงเป้าหมายอย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ โดยการทำหน้าที่เป็นผู้เชื่อมโยงนำนโยบายของผู้บริหารในส่วนกลางไปชี้แจงให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติในส่วนภูมิภาคได้รับทราบและนำไปปฏิบัติ พร้อมทั้งเป็นผู้สะท้อนความต้องการและปัญหาของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ รวมทั้งความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชนในพื้นที่มาให้ผู้บริหารได้รับทราบเพื่อกำหนด นโยบายต่อไป

การตรวจราชการจึงควรทำหน้าที่เสมือนจุดต่อเชื่อมระหว่างราชการกับประชาชนและข้าราชการ โดยมีความมุ่งหมายสำคัญที่จะให้ได้มาซึ่งข้อมูลข้อเท็จจริงในการปฏิบัติราชการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามแผนงานและโครงการต่างๆของกระทรวงทบวงกรม รับทราบปัญหาความเดือดร้อน ความต้องการของประชาชน ข้อปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นกับประชาชนในพื้นที่

รวมถึงปัญหาข้อขัดข้องและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารที่จะได้ทราบและพิจารณาปรับปรุงแก้ไขเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องที่มีให้บรรเทาเบาบาง หรือหมดสิ้นไป ทำให้การปฏิบัติราชการได้บรรลุผลและสมประโยชน์ต่อทางราชการ (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2538)

การตรวจราชการที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้บริหารได้ทราบถึงสภาพการณ์และข้อเท็จจริงในการบริหารราชการอย่างชัดเจน จากรายงานข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของผู้ตรวจราชการที่เสนอขึ้นมาผ่านการกลั่นกรองอย่างรอบคอบและเป็นระบบ ช่วยให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจสั่งการได้งายรวดเร็วและเหมาะสม ลดความผิดพลาดที่อาจมีขึ้นเนื่องจากไม่มีข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่จำเป็นมาช่วยการวินิจฉัยอย่างรวดเร็วทันเหตุการณ์ ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานเพื่อแก้ปัญหาให้ประชาชนหรือตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ทันท่วงที อาจมีผลร้ายกระทบต่อราชการและประชาชนในที่สุด

สิ่งสำคัญที่จะต้องดำเนินการในการตรวจราชการให้บังเกิดประสิทธิผลและเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ คือการประสานงานการตรวจราชการร่วมกันระหว่างผู้ตรวจราชการระดับ “กระทรวง” และระดับ “กรม” ทุกกรม มีการกำหนดแผนและแนวทาง การตรวจราชการร่วมกัน แล้วร่วมมือร่วมแรงร่วมใจปฏิบัติตามแผนและแนวทางให้สำเร็จเรียบร้อยและบรรลุเป้าประสงค์ การประสานการตรวจราชการเช่นนี้ นอกจากจะทำให้งานการตรวจราชการมีประสิทธิภาพแล้ว ยังเป็นการประหยัดทรัพยากรการบริหารลงได้อย่างมากอีกด้วย (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม, 2537)

3. การประมวลและประเมินผลการตรวจราชการ

นอกจากนี้ การประเมินผลการตรวจราชการก็เป็นเรื่องที่สำคัญและมีความจำเป็น เริ่มจากการที่ผู้ตรวจราชการกระทรวงและผู้ตรวจราชการทุกกรมออกไปตรวจราชการแต่ละครั้งย่อมจะให้คำปรึกษาแนะนำและข้อเสนอแนะแก่บุคลากรในหน่วยงานต่างๆ สำหรับถือปฏิบัติหรือให้ดำเนินการในเรื่องต่างๆ ทั้งหลายทั้งปวงตามภารกิจที่เกี่ยวข้องที่จะช่วยทำให้นโยบายของผู้บริหารบรรลุผล และเมื่อให้เวลาแก่หน่วยงานได้ปฏิบัติหรือ ดำเนินการไประยะหนึ่งแล้ว ควรจะได้มีมาตรการประเมินผลหรือติดตามผลว่าแต่ละหน่วยงานได้ปฏิบัติตามข้อเสนอของผู้ตรวจราชการไปบ้างแล้วหรือไม่เพียงใด ยังมีปัญหาหรืออุปสรรคประการใด การติดตามและ

ประเมินผลนอกจากจะทำให้ทราบความคืบหน้าของการปฏิบัติและการดำเนินงานของหน่วยงานแล้ว ยังเป็นการช่วยแก้ปัญหา ขจัดอุปสรรคในการทำงานให้แก่หน่วยงานต่างๆ สอนงานเสริมแรง(REINFORCEMENT) เพิ่มพลังแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตลอดจนเป็นการบำรุงขวัญสร้างกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่การงานให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานอีกด้วย (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม, 2537, Ibid.)

แนวปฏิบัติที่ดีในการตรวจราชการ

ในระบบการบริหารราชการ การตรวจราชการถือว่าเป็นการควบคุมงานวิธีหนึ่ง แต่การที่จะให้ได้ผลในการปรับปรุงพัฒนาหน่วยงานอย่างแท้จริง จำเป็นต้องอาศัยระเบียบวิธี และหลักที่ดีสำหรับยึดถือและปฏิบัติในการตรวจราชการ ที่จะสามารถส่งผลกระทบต่อองค์กรและบุคลากรให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในเชิงคุณภาพอย่างยั่งยืนต่อไป ในที่นี้ขอเสนอแนะประเด็นสำคัญสำหรับนำไปพิจารณาเพื่อการปฏิบัติดังนี้

1. การตรวจราชการควรจะต้องกระทำเป็นประจำและสม่ำเสมอ การตรวจราชการควรมีกำหนดการตรวจและแผนงานการตรวจที่มีกำหนดเวลาที่แน่นอนและชัดเจน เพื่อหน่วยงานที่รับการตรวจจะได้จัดทำแผนปฏิบัติงานให้สอดคล้องและสนองรับกันอย่างเหมาะสม แต่บางครั้งบางโอกาส ในลักษณะของงานพิเศษฉุกเฉินเร่งด่วน อาจไม่จำเป็นต้องแจ้งให้หน่วยงานรับทราบล่วงหน้า

2. ผู้ตรวจราชการจะต้องสร้างบรรยากาศของความเป็นมิตรในการตรวจราชการ สามารถปลูกฝังความศรัทธา ความเชื่อมั่น และความไว้วางใจให้เกิดขึ้นในหมู่เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่ไปตรวจราชการ ทำให้เกิดความรู้สึกและทัศนคติที่ดีว่าผู้ตรวจราชการเป็นที่พึงที่ปรึกษาที่จริงใจและจริงจัง และเป็นมิตรคอยช่วยเหลือแก้ไขปัญหาลดอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการทำงานของหน่วยงานอยู่ตลอดเวลา

3. ผู้ตรวจราชการต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ มีความรอบรู้และเข้าใจหลักการของ พฤติกรรมศาสตร์ซึ่งเป็นพหุวิชาเกี่ยวข้องกับจิตวิทยา สังคมวิทยา และมนุษยศาสตร์ เพื่อที่จะสามารถตรวจและเข้าใจผู้คนที่รับการตรวจในแต่ละหน่วยงานที่ล้วนแต่มีความแปลกแยกแตกต่างกันทั้งในด้านงานและคน

4. ผู้ตรวจราชการต้องรู้จักใช้ศิลปะมนุษยสัมพันธ์และมีทักษะในการติดต่อสื่อสารอย่างชัดเจนและตรงประเด็น เพื่อให้ผู้รับการตรวจเกิดการเรียนรู้ มีความเข้าใจที่ถูกต้องในการปฏิบัติงาน มีขวัญและกำลังใจที่ดี ทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีและยั่งยืนระหว่างผู้ตรวจราชการกับผู้รับการตรวจ

5. ผู้ตรวจราชการพึงระลึกเสมอว่า เป้าหมายสำคัญของการตรวจราชการทุกครั้งคือ “เพื่อปรับปรุงพัฒนาองค์กรทั้งงานและคนให้ดีขึ้น” ไม่ใช่การจับผิด เพราะการจับผิด ไม่ใช่การตรวจราชการเพื่อการพัฒนาองค์กร (กองตรวจราชการและเรื่องราวร้องทุกข์, สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม, 2537)

4. อำนาจหน้าที่และบทบาทการตรวจราชการ

การตรวจราชการและผู้ตรวจราชการมีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 35 ดังนี้

ผู้ตรวจราชการของกระทรวง ทบวง หรือกรม มีอำนาจหน้าที่ตรวจและแนะนำการปฏิบัติราชการอันเกี่ยวกับกระทรวง ทบวง หรือกรม หรือมติของคณะรัฐมนตรี หรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรี และในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ พ.ศ. 2532 ข้อ 10-13 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจราชการแต่ละระดับไว้ดังนี้

ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่ตรวจราชการเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของหน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐในฐานะผู้สอดส่องดูแลแทนคณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี และปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยให้มีอำนาจติดต่อประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ชี้แจง ให้ถ้อยคำ และส่งเอกสารหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณา

ผู้ตรวจราชการกระทรวง มีอำนาจหน้าที่ตรวจราชการเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของหน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐเฉพาะในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของกระทรวงในฐานะผู้สอดส่องดูแลแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวง รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง และปลัดกระทรวง โดยให้มีอำนาจติดต่อประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดกระทรวงให้ชี้แจง ให้ถ้อยคำ และส่งเอกสารหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณา

ผู้ตรวจราชการกรม มีอำนาจหน้าที่ตรวจราชการเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เฉพาะในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของกรมในฐานะผู้สอดส่องดูแลแทนอธิบดี โดยให้มีอำนาจติดต่อประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดกรมให้ชี้แจง ให้ถ้อยคำ และส่งเอกสารหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณา

ในการตรวจราชการทั้ง 3 ระดับดังกล่าว หากผู้ตรวจราชการตรวจพบและเห็นว่าการปฏิบัติงานใด ถ้าปล่อยให้ดำเนินการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการหรือประโยชน์ของประชาชนอย่างร้ายแรง ก็ให้มีอำนาจสั่งยับยั้งการปฏิบัติงานนั้นไว้ก่อนโดย

ให้สิ่งเป็นลายลักษณ์อักษร แล้วรับรายงานผู้บังคับบัญชาเพื่อพิจารณาโดยด่วนที่สุด

อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจราชการตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายและระเบียบ
สำนักนายกรัฐมนตรี ข้างต้น เป็นอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ โดยมีกำหนดขอบเขต
ของการตรวจราชการแต่ละระดับลดหลั่นกันลงไป กล่าวคือ ผู้ตรวจราชการสำนักนายก
รัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่ตรวจราชการซึ่งครอบคลุมงาน โครงการและการปฏิบัติราชการของ
กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ผู้ตรวจราชการกระทรวงมีอำนาจหน้าที่ตรวจราชการในงาน/
โครงการเฉพาะของกระทรวง และการปฏิบัติราชการของกรมต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวง ผู้ตรวจ
ราชการกรมมีอำนาจหน้าที่ตรวจราชการตามงาน/โครงการเฉพาะของกรม และการปฏิบัติราชการ
ของหน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัดกรมซึ่งการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการตามกฎหมาย
และระเบียบฯ ดังกล่าว มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อเป็นการตรวจแนะนำเพื่อให้การปฏิบัติงาน
ของหน่วยงานที่รับการตรวจเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ฯลฯ นโยบายของรัฐบาล กระทรวง
ทบวง กรม มติของคณะรัฐมนตรี รวมถึงตลอดจนการสั่งการของผู้บริหารระดับสูง บทบาทของ
ผู้ตรวจราชการจึงเท่ากับเป็นตัวแทนของผู้บริหารระดับสูงในการตรวจติดตาม เฝ้าระวังการปฏิบัติ
งาน ให้คำแนะนำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ รวมทั้งเป็นผู้แสวงหาข้อเท็จจริงในการปฏิบัติ
ราชการ ตลอดจนปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อให้ผู้บริหารได้รับทราบและพิจารณาแก้ไขปรับปรุง
เพื่อให้การปฏิบัติราชการได้บรรลุผลและสมประโยชน์ต่อทางราชการ

อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจราชการ นอกจากจะมีการกำหนดไว้เป็นหลักการอย่าง
กว้าง ๆ ตามกฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่า
ด้วยการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการแล้ว ผู้บริหารอาจจะมอบอำนาจหน้าที่ให้ผู้ตรวจ
ราชการเพิ่มเติม โดยกำหนดเป็นรายละเอียดหรือเป็นกรณีเฉพาะเรื่องตามที่ผู้บริหารเห็น
สมควรก็ได้ ทั้งนี้แล้วแต่ที่ผู้บริหารจะเห็นความสำคัญและประโยชน์ของงานตรวจราชการ
มากน้อยเพียงใด ซึ่งถ้าหากผู้บริหารเห็นความสำคัญและประโยชน์ของงานตรวจราชการหรือ
ตำแหน่งผู้ตรวจราชการ โดยมีการมอบหมายอำนาจหน้าที่และภารกิจให้แก่ผู้ตรวจราชการไป
ปฏิบัติ หรืออีกนัยหนึ่งผู้บริหารได้มีการใช้งาน และรับฟังผู้ตรวจราชการมากเท่าใดแล้ว
บทบาทของผู้ตรวจราชการก็ย่อมมีความสำคัญมากขึ้นเท่านั้น

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบัน ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจราชการ
ของผู้ตรวจราชการ พ.ศ. 2532 กำหนดให้มีคณะกรรมการกำหนดแผนและติดตามผลการ

ตรวจราชการของผู้ตรวจราชการทุกระดับซึ่งถือได้ว่าเป็นการสร้างระบบที่ให้ผู้บังคับบัญชา ระดับสูงเข้ามามีส่วนร่วมและรับรู้เกี่ยวกับงานตรวจราชการ เพื่อจะได้เห็นประโยชน์และความ สำคัญของการตรวจราชการและผู้ตรวจราชการ โดยองค์گردังกล่าวเป็นผู้กำหนดแผนการ ตรวจราชการกรณีปกติประจำปีของผู้ตรวจราชการ และพิจารณารายงานผลการตรวจงาน/ โครงการตามที่กำหนดในแผนการตรวจราชการในลักษณะภาพรวมด้วย

สำหรับอำนาจของผู้ตรวจราชการตามที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจ ราชการ พ.ศ. 2532 กำหนดไว้ ได้แก่ อำนาจในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งในราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น ที่อยู่ในสังกัด กระทรวง ทบวง กรม ตลอดจนรัฐวิสาหกิจเพื่อให้ชี้แจงให้ด้วยคำ และส่งเอกสารหลักฐานเพื่อ ประกอบการพิจารณาได้ และในกรณีที่ตรวจพบและเห็นว่าการปฏิบัติงานใดด้าปล่อยให้ ดำเนินการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการหรือประโยชน์ของประชาชนอย่างร้ายแรง ผู้ตรวจราชการก็มีอำนาจที่จะสั่งให้ยับยั้งไว้ก่อนได้ แล้วให้รับรายงานผู้บังคับบัญชาทราบ ซึ่ง ผู้ตรวจราชการทุกระดับและทุกสังกัดจะมีอำนาจดังกล่าวเหมือนกันภายในขอบเขตของ การตรวจราชการที่รับผิดชอบ (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2532)

อย่างไรก็ดี แม้ว่าระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจราชการของผู้ตรวจ ราชการ พ.ศ. 2532 จะกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจราชการแต่ละระดับไว้อย่างชัดเจนในเรื่องของหน่วยงานที่ผู้ตรวจราชการมีอำนาจหน้าที่ไปตรวจติดตามการปฏิบัติราชการ แต่ใน ทางปฏิบัติ ขอบเขตอำนาจหน้าที่ในการตรวจติดตามแผนงาน งาน และโครงการของส่วนราชการ ต่าง ๆ ของผู้ตรวจราชการแต่ละระดับ ยังไม่มีจุดแบ่งแยกที่ชัดเจน จึงทำให้หน่วยงานที่รับ การตรวจเห็นว่าการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการในบางกรณี มีความซ้ำซ้อน เนื่องจากมิได้ มีการกำหนดขอบเขตหน้าที่ในการตรวจราชการในเรื่องระดับของการบริหารราชการ ไว้ว่าการ ตรวจติดตามงาน/โครงการของผู้ตรวจราชการแต่ละระดับมีจุดเน้นของการตรวจในระดับใด เช่น ระดับนโยบาย ระดับแผนงาน หรือระดับปฏิบัติการ

สำหรับบทบาทของผู้ตรวจราชการ ซึ่งได้รับการส่งเสริมโดยระบบของคณะกรรมการกำหนดแผนและติดตามผลการตรวจราชการนั้น มีข้อพิจารณาว่าคณะกรรมการ กำหนดแผนฯ แต่ละคณะ ได้ปฏิบัติหน้าที่ในการส่งเสริมบทบาทของผู้ตรวจราชการอย่างมี ประสิทธิภาพผลสมตามเจตนารมณ์ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจราชการของ

ผู้ตรวจราชการ พ.ศ. 2532 มากน้อยเพียงใด ซึ่งหากคณะกรรมการแต่ละคณะได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจัง ก็ย่อมจะช่วยส่งเสริมบทบาทของผู้ตรวจราชการได้เป็นอย่างมาก

4. สภาพปัญหาของการตรวจราชการของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

1. ด้านกาบริหาร

1.1 ขาดอัตรากำลัง (ผู้ตรวจฯ และเจ้าหน้าที่)

1.1.1 สำนักงานประกันสังคม

- ขาดอัตรากำลังผู้ตรวจฯเพิ่ม 4 ตำแหน่ง
- เจ้าหน้าที่ 11 ตำแหน่ง

1.1.2 กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

- ขาดแคลนบุคลากรทำหน้าที่สนับสนุนการตรวจ

1.1.3 กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

- ขาดพนักงานขับรถและเจ้าหน้าที่

1.1.4 กรมการจัดหางาน

- ควรเพิ่มอัตราผู้ตรวจฯ

1.2 ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์

1.2.1 กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

- ขาดวัสดุ

1.2.2 กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

- ขาดเครื่องมือเครื่องใช้ ยานพาหนะในการตรวจราชการ

1.3 ขาดแคลนงบประมาณ

1.3.1 กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

- ขาดงบประมาณสนับสนุนการตรวจราชการตามแผนประจำปี

1.3.2 กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

- ไม่สามารถจัดหางบประมาณได้เอง

1.3.3 กรมการจัดหางาน

- มีงบประมาณในการไปตรวจราชการน้อย ทำให้ออกตรวจได้ไม่เต็มที่ ควรเพิ่มงบประมาณและจัดงบประมาณไว้สำหรับสำนักผู้ตรวจราชการกรมโดยเฉพาะ

1.4 ผู้ตรวจราชการไม่มีอำนาจสั่งการ

1.4.1 กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

- ผู้ตรวจราชการไม่มีอำนาจสั่งการใด ๆ ทำให้การปฏิบัติงานไม่ได้ผลเท่าที่ควร

1.5 ควรให้ผู้ตรวจราชการมีส่วนร่วมในการพิจารณาความดีความชอบและ

การเลื่อนระดับ

1.5.1 กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

1.6 ควรจัดตั้งสำนักงานผู้ตรวจราชการให้ถูกต้องตามกฎหมาย

- รัฐควรให้ความสำคัญของการตรวจราชการ และนำปัญหามาให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบแก้ไขอย่างจริงจัง และเห็นควรจัดตั้งสำนักงานผู้ตรวจราชการ โดยมีข้าราชการประจำเพื่อปฏิบัติงานโดยตรง

1.7 ควรปรับระดับผู้ตรวจราชการให้สูงขึ้น

1.7.1 สำนักงานประกันสังคม

- เห็นด้วยกับผลการสัมมนาผู้ตรวจราชการของสำนักนายก-รัฐมนตรีในการปรับปรุงมาตรฐานกำหนดตำแหน่งผู้ตรวจราชการกรมเป็นระดับ 9 ผู้ตรวจราชการกระทรวง เป็นระดับ 10 - 11 ควรจะได้พิจารณาผลักดันให้ผลการสัมมนาดังกล่าวเป็นจริงโดยเร็ว

1.7.2 กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

- ควรสร้างขวัญกำลังใจ จัดระบบความก้าวหน้าของผู้ตรวจราชการกรมเป็นระดับ 8 - 9 ผู้ตรวจราชการกระทรวง เป็นระดับ 10 - 11

1.8 ควรมีการฝึกอบรมด้านการตรวจราชการและศึกษาดูงาน

1.8.1 กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

- การตรวจราชการมีเทคนิคการปฏิบัติงานเป็นการเฉพาะ ซึ่งอยู่นอกเหนือหลักสูตรการบริหาร ควรจัดหลักสูตรด้านการตรวจราชการสำหรับผู้ตรวจราชการเป็นการเฉพาะ เพื่อให้ผู้ตรวจราชการมีความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการตรวจราชการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ตรวจราชการอย่างแท้จริง

1.8.2 กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

- ควรให้การสนับสนุนผู้ตรวจราชการไปดูงานต่างประเทศ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และได้รับเทคนิคใหม่ ๆ ที่ทันสมัย

1.8.3 กรมการจัดหางาน

- ควรให้โอกาสผู้ตรวจราชการไปศึกษาดูงานเพิ่มเติมต่างประเทศ เพื่อเพิ่มทักษะในการปฏิบัติงาน

2. ด้านการตรวจราชการ

2.1. แนวปฏิบัติในการตรวจราชการไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

2.1.1 กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

- การตรวจราชการในปัจจุบันยังขาดแนวปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ควรมีแนวปฏิบัติและแบบรายงานที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อสะดวกในการจัดทำข้อมูลรายละเอียดที่จะใช้ประโยชน์ต่อราชการ

2.2 ผู้รับการตรวจบางส่วนไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการตรวจ

ราชการ

2.2.1 กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

- ผู้รับการตรวจมีทัศนคติว่าผู้ตรวจราชการมาตรวจเพื่อจัดผิด บางครั้งผู้รับการตรวจมีฐานะหรืออาวุโสเท่ากัน จึงไม่ยอมรับในตัวผู้ตรวจ ซึ่งมีผลต่อเนื่องถึงประสิทธิภาพในการตรวจ

รวมทั้งการดำเนินการตามข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของผู้
ตรวจด้วย

2.3 ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการตรวจไม่ได้รับการยอมรับ หรือนำไป
ปฏิบัติอย่างจริงจัง

2.3.1 กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

- ไม่ได้รับการยอมรับหรือนำไปดำเนินการโดยหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง ทั้ง ๆ ที่สามารถปฏิบัติได้

2.3.2 กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

- ไม่ได้นำไปดำเนินการอย่างจริงจัง

2.4 การตรวจราชการบางโครงการหรืองานอยู่ในความรับผิดชอบหลาย
หน่วยงาน ทำให้เกิดความล่าช้า

2.4.1 กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

- เนื่องจากต้องขอรับข้อมูลจากหลายหน่วยงาน และบาง
หน่วยงานก็มีงานในหน้าที่เร่งด่วนตั้งปฏิบัติมากอยู่แล้ว
จึงทำให้เกิดความล่าช้า

2.5 ขาดการประสานงาน

2.5.1 กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

- ขาดการประสานงานเท่าที่ควร

ความคาดหวังและเจตนารมณ์ที่ต้องการในการดำเนินการโครงการส่งเสริม ประสิทธิภาพในสำนักงานประกันสังคมที่พึงประสงค์

1. การดำเนินงานของสำนักงานประกันสังคม ต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติ 2 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 และพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 ซึ่งกฎหมาย 2 ฉบับ นี้ได้บังคับใช้กับนายจ้างที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป โดยจ่ายเงินเข้ากองทุนประกันสังคม กองทุนเงินทดแทน และสำนักงานประกันสังคมจ่ายประโยชน์ทดแทนและเงินทดแทนให้แก่ผู้ประกันตนและลูกจ้าง ที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันไม่เนื่องมาจากการทำงานและเนื่องจากการทำงาน จึงมีกระแสการเรียกร้องของผู้รับบริการให้สำนักงานประกันสังคม ให้มีการบริการอย่างมีประสิทธิภาพ
2. สืบเนื่องจากการปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวที่บัญญัติไว้ ทำให้สำนักงานประกันสังคมมีภารกิจที่ต้องเร่งดำเนินการให้ทันตามแผนการที่กำหนดไว้ เช่น การสงเคราะห์บุตร หรือชราภาพ จึงมีความจำเป็นต้องปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีความกระชับและรวดเร็ว เพื่อตอบสนองภารกิจของสำนักงานประกันสังคมที่จะต้องดำเนินการต่อไปในอนาคต จึงจำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาเพื่อให้ระบบงานเป็นมาตรฐานสากล
3. ระบบประกันสังคมเป็นเรื่องใหม่สำหรับประเทศไทย การวางรากฐานในปัจจุบันเพื่อก้าวไปสู่อนาคต ให้เข้าสู่ระบบสากล จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องผู้เชี่ยวชาญด้านประกันสังคมที่มีประสบการณ์ระดับนานาชาติ มาเป็นผู้ชี้แนะให้คำแนะนำ เพื่อให้สำนักงานประกันสังคมสามารถดำเนินงานเข้าสู่ระบบสากลเท่าที่อารยประเทศ
4. สำนักงานประกันสังคม ได้ตั้งวิสัยทัศน์ไว้ดังนี้ “มุ่งสร้างศรัทธาในงานประกันสังคม ให้เกิดการยอมรับ เป็นหลักประกันความมั่นคงของชีวิตด้วยการบริการเป็นเลิศ พร้อมทั้งเสริมกองทุนให้มีเสถียรภาพ” ฉะนั้น การดำเนินการไปสู่วิสัยทัศน์ตามที่ตั้งไว้ จำเป็นต้องมีการพัฒนากระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เพื่อที่จะเข้าสู่วิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้
5. ตลอดระยะเวลา 6 ปีที่ผ่านมา สำนักงานประกันสังคมได้มีการพัฒนากระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา เพื่อมุ่งเน้นบริการที่เป็นเลิศไปสู่ นายจ้างและผู้ประกันตน จำเป็นอย่างยิ่งที่สำนักงานประกันสังคม ต้องทบทวนกระบวนการทำงานที่ผ่านมาว่าเดินทางถูกทางแล้วหรือไม่ เพื่อเปรียบเทียบและตรวจสอบกระบวนการทำงาน หากถูกต้องจะดำเนินการต่อไป ถ้าผิดพลาดจะมีการปรับปรุงแก้ไขตามที่บริษัทที่ปรึกษาให้คำแนะนำ

6. การดำเนินงานของสำนักงานประกันสังคม ในปัจจุบันมีกิจกรรมหลายด้าน ได้แก่ เจ็บป่วย ทูพพลภาพ ตาย คลอดบุตร สงเคราะห์บุตร ชราภาพ และว่างงาน กิจกรรมทั้ง 7 อยู่ในหน่วยงานเดียวกัน ซึ่งตรงข้ามกับอารยประเทศที่พัฒนาระบบแล้ว จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุง ลดเอกสาร โดยการนำเอาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาทดแทน

บทที่ห้า

บทสรุป : การพัฒนาการตรวจราชการเพื่อนำองค์กรสู่ความเป็นเลิศ

1. การพัฒนาระบบการตรวจราชการ : จนถึงปัจจุบัน

หากการตรวจราชการเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศ เพื่อให้บริการที่ดีและแก้ปัญหาให้ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมควรพัฒนาระบบการตรวจราชการทั้งระบบให้มีประสิทธิภาพและเสริมพลังให้ปฏิบัติการกิจอย่างได้ผลและเข้มแข็ง สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจึงได้จัดสัมมนาเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการตรวจราชการมาแล้ว รวม 5 ครั้ง เพื่อหาแนวทางและระดมความคิดเห็นปรับปรุงระบบการตรวจราชการ สรุปได้ดังนี้

1.ครั้งที่ 1 และ 2

เมื่อวันที่ 7 - 9 กันยายน
2531 และวันที่ 24 สิงหาคม

1. ได้มีการสัมมนาเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการตรวจราชการเพื่อหาแนวทางในการวางระบบการตรวจราชการและบทบาทของผู้ตรวจราชการที่เหมาะสมเป็นประโยชน์ต่อการบริหารราชการแผ่นดิน ผลจากการสัมมนาทำให้เกิดมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจราชการ พ.ศ. 2532 ซึ่งทำให้

1) ระบบการตรวจราชการและบทบาทของผู้ตรวจราชการที่รับผิดชอบการตรวจราชการแต่ละระดับ คือ ระดับสำนักนายกรัฐมนตรี ระดับกระทรวง และระดับกรม มีความชัดเจนขึ้น

2) มีการกำหนดองค์กรในรูปของคณะกรรมการชื่อว่า "คณะกรรมการกำหนดแผนและติดตามผลการตรวจราชการ (กกผ.)" เป็น 3 ระดับ ตามระดับของการตรวจ ทำหน้าที่ในการกำหนดแผนการตรวจ การรายงานผลและการประสานเชื่อมโยงกับ กกผ. ในระดับต่าง ๆ องค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยในส่วนของ กกผ.นร. มีหน้าที่เพิ่มเติมในเรื่องของการให้ข้อเสนอแนะ ให้คำปรึกษากันนายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี

และองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย การจัดระบบ และการบริหารด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับผู้ตรวจราชการ และการตรวจราชการทุกระดับด้วย กณ.ทั้ง 3 ระดับ จะเป็นกลไกที่ทำให้ ระบบการตรวจราชการของไทยมีความเป็นเอกภาพได้ในระดับหนึ่ง

2. ครั้งที่ 3

เมื่อวันที่ 26 - 28 พฤศจิกายน
2536

2. ได้มีการสัมมนาในหัวข้อเรื่องกระบวนการตรวจราชการ การประสานงานการตรวจราชการอำนาจหน้าที่และบทบาทของผู้ตรวจราชการ ระบบการสรรหาและคุณสมบัติของผู้ตรวจราชการและการจัดตั้งหน่วยงานสนับสนุนการตรวจราชการ

ผลจากการสัมมนาได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นใน กกณ.นร. 2 ชุด เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับระบบสรรหาและกำหนดคุณสมบัติของผู้ตรวจราชการและการแก้ไขปรับปรุงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ พ.ศ.2532

ในการปรับปรุงแก้ไขระเบียบฯ ได้พิจารณาในส่วนที่ยังไม่ชัดเจนหรือทำให้การปฏิบัติงานของผู้ตรวจราชการไม่คล่องตัว เป็นต้นว่า บทบาท อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจราชการ หน้าที่ของผู้รับการตรวจ องค์ประกอบของ กกณ.นร.เรื่องประสานการออกตรวจราชการร่วมกัน รวมทั้งการกำหนดให้มีหัวหน้าผู้ตรวจราชการ และรองหัวหน้าผู้ตรวจราชการไว้ในระเบียบด้วย ผลการปรับปรุงทำให้ได้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2539 ได้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 14 มีนาคม 2539 เป็นต้นไป สำหรับในเรื่องของระบบสรรหา และกำหนดคุณสมบัติของผู้ตรวจราชการและการจัดตั้งหน่วยงานสนับสนุนการตรวจราชการ ยังมีส่วนที่ตัดขาดจากกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ระเบียบปฏิบัติของทางราชการและรวมไปถึงทัศนคติ การยอมรับหรือเห็นความ

สำคัญของการตรวจราชการของผู้บริหารระดับสูงของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ที่มีผู้ตรวจราชการรวมทั้งรัฐบาล ซึ่งจะต้อง ร่วมกันผลักดันให้เกิดความสำเร็จต่อไป

3. ครั้งที่ 4

เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม ถึง
2 กันยายน 2538

3. ได้มีการสัมมนากันในหัวข้อเรื่อง บทบาทผู้ตรวจราชการใน การสนองนโยบายของรัฐบาล บทบาทของ กกผ. ทบพจนแนว ททางการประสานการตรวจราชการ การปรับปรุงหน่วยงานสนับสนุนการตรวจราชการ

4. ครั้งที่ 5

เมื่อวันที่ 31 มกราคม ถึง
2 กุมภาพันธ์ 2539

4. ได้มีการสัมมนากันในหัวข้อเรื่อง กลยุทธ์การประสานการ ตรวจราชการร่วมกันในระดับนโยบาย ผลจากการสัมมนาครั้งที่ 4 และครั้งที่ 5 ทำให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการประสาน การตรวจขึ้น กกผ.นร. เพื่อช่วยเหลือ กกผ.นร. การประสาน การตรวจราชการร่วมกัน และการประสานการรายงานผลการ ตรวจราชการ อนุกรรมการประสานการตรวจราชการประกอบด้วย หัวหน้าผู้ตรวจราชการหรือผู้แทนของทุกกระทรวงที่มี ผู้ตรวจราชการและผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีหัวหน้า ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ช่วยให้เกิด ความร่วมมือในการตรวจราชการระหว่างสำนักนายกรัฐมนตรี และกระทรวงต่าง ๆ มากขึ้น ช่วยให้ระบบการตรวจราชการมี ความเข้มแข็ง เป็นเอกภาพ ผลการตรวจเป็นประโยชน์ต่อการ บริหารราชการแผ่นดินมากขึ้นด้วย

จากการสัมมนาทั้ง 5 ครั้งดังกล่าว ส่วนใหญ่จะมีลักษณะของการวิเคราะห์ หยิบยกปัญหาที่เผชิญอยู่แต่ละปี เห็นหัวข้อการสัมมนาเพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไข ข้อเสนอแนะของที่ประชุมหลายประการยังไม่อาจผลักดันให้ประสบผลสำเร็จได้ ที่ผ่านมายังไม่เคยมีการกำหนดทิศทางการพัฒนาให้ชัดเจน และยังไม่มีการกำหนดแผนพัฒนาการตรวจราชการที่มีวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์ที่จะทำให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีระบบ การตรวจราชการมีประสิทธิภาพมากขึ้นจากผลของการพัฒนาที่สามารถวัดผลสำเร็จได้

แต่นับจากวันนี้เป็นต้นไป ระบบการตรวจราชการกำลังได้รับการพัฒนาให้มีทิศทางและแผนการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน มีเป้าหมายและมุ่งพัฒนาองค์กรไปสู่ความเป็นเลิศในการบริการและแก้ไขปัญหาให้ประชาชน

2. การเสริมสร้างประสิทธิภาพการตรวจราชการ

การสัมมนาผู้ตรวจราชการเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการตรวจราชการได้จัดให้มีการประชุมกลุ่มย่อยในหัวข้อ การเสริมสร้างประสิทธิภาพการตรวจราชการ รวม 4 กลุ่ม แต่ละกลุ่มพิจารณาหัวข้อเรื่องที่กำหนดให้เป็นการเฉพาะ กลุ่มละ 1 เรื่อง ประกอบด้วย อำนาจหน้าที่และบทบาทของผู้ตรวจราชการ ระบบการสรรหาและคุณสมบัติของผู้ตรวจราชการ กระบวนการตรวจราชการและการประสานงานการตรวจราชการ รวมทั้งพิจารณาเรื่องการแก้ไขปรับปรุงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ พ.ศ.2532 และปัญหาอื่น ๆ ที่มีความสำคัญต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพการตรวจราชการ ซึ่งสรุปผลการสัมมนาได้ดังนี้

2.1 เรื่องอำนาจหน้าที่และบทบาทของผู้ตรวจราชการ

ปัญหา

- 1) อำนาจหน้าที่ตามระเบียบฯ ยังมีความไม่ชัดเจนในทางปฏิบัติในทุกระดับ
- 2) ผู้ตรวจราชการไม่ได้รับการมอบอำนาจจากผู้บังคับบัญชาอย่างชัดเจน
- 3) บทบาทของผู้ตรวจราชการที่กำหนดไว้ในระเบียบฯ เป็นเพียงผู้แทนของผู้บริหารแต่ละระดับเท่านั้น

แนวทางแก้ไข

- 1) ควรกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ตรวจแต่ละระดับให้ชัดเจน

ดังนี้

(1) ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ควรตรวจสอบการปฏิบัติงานของกระทรวงและหน่วยงานว่าได้ปฏิบัติงานสนองนโยบายของรัฐบาลที่แถลงต่อสภาแค่นั้นเพียงใด มีอุปสรรคข้อขัดข้องที่ต้องปรับปรุงแก้ไขในระดับรัฐบาลอย่างไร และอาจตรวจติดตามงานกรณีที่ได้รับมอบหมายจากนายกรัฐมนตรีเป็นพิเศษทั้งในระดับกระทรวง กรมและภูมิภาค

(2) ผู้ตรวจราชการกระทรวง ควรตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ในสังกัดของกรมต่าง ๆ ว่าได้กำหนดแผนงาน/โครงการ ฯลฯ สอดคล้องนโยบายของกระทรวง ซึ่งได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้ปฏิบัติจัดทำแค่ไหนเพียงใด มีประสิทธิภาพประสิทธิผลหรือไม่

(3) ผู้ตรวจราชการกรม ควรตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ในสังกัด ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะในเรื่องของผลการปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ

นอกจากนี้ แนวทางปฏิบัติของผู้รับการตรวจไม่ได้ถูกกำหนดไว้ในระเบียบฯ จึงควรเพิ่มให้มีข้อกำหนดที่ผู้รับการตรวจต้องปฏิบัติตามข้อเสนอแนะในผลการตรวจ เพื่อให้ผลการตรวจมีผลในทางปฏิบัติอย่างจริงจัง โดยให้ผู้บริหารของหน่วยงานที่ได้รับการตรวจมีการสั่งการให้ชัดเจน

2) ระบุให้ผู้ตรวจราชการมีอำนาจที่ชัดเจนขึ้น ดังนี้

2.1 อำนาจในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่

อำนาจนี้จัดว่าเป็นอำนาจโดยแท้จริงของผู้ตรวจราชการเป็นลักษณะ

ของการใช้อำนาจในการตรวจสอบ ติดตาม ให้ข้อเสนอแนะ ตลอดจนอำนวยความสะดวกในบางครั้งให้เกิดผลในทางที่สมประโยชน์ต่อทางราชการ อำนาจเช่นนั้น ได้แก่ การตรวจสอบการปฏิบัติราชการของหน่วยงานเพื่อให้สามารถเปรียบเทียบสภาพความเป็นจริงกับสภาพการณ์ที่คาดไว้ว่าได้สัมฤทธิ์ผลเพียงใด จึงควรมีอำนาจดังต่อไปนี้

(1) เรียกเจ้าหน้าที่ บุคคล เอกสาร จากหน่วยงานมาตรวจสอบ สอบถามข้อเท็จจริง ความคิดเห็นอื่น ๆ ได้โดยตรง

(2) เข้าไปในสถานที่ปฏิบัติงานหรือที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานทุกประเภทของหน่วยงานใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการตรวจราชการ

(3) เรียกประชุมเจ้าหน้าที่ในเขตตรวจราชการที่รับผิดชอบเพื่อชี้แจง ชักข้อม ข้อราชการได้ตามควรแก่กรณี

(4) สืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง สอบสวนทางวินัย

2.2 อำนาจที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย นอกเหนือจากอำนาจตามระเบียบเดิม ควรระบุให้ชัด ดังนี้

(1) ระบุอำนาจให้มีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคลในฐานะผู้ให้ข้อมูลพื้นฐานในการพิจารณาความดีความชอบหรือพิจารณาโทษทางวินัย รวมทั้งให้ข้อมูลบุคคล ข้าราชการและรัฐวิสาหกิจ ตามอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจราชการแต่ละระดับ

(2) เสนอความเห็นต่อปลัดกระทรวง รัฐมนตรีว่าการกระทรวง นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการเพิ่มเติมแก้ไขเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหรือยกเลิกนโยบาย กฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้อง ให้มีความสอดคล้อง และก้าวหน้าอยู่เสมอ

(3) เข้าร่วมประชุมและเป็นคณะกรรมการดำเนินการในนามของกระทรวงกับส่วนราชการอื่น ๆ ทั้งในระดับกระทรวงต่อกระทรวง หรือกระทรวงกับกรม/รัฐวิสาหกิจต่าง ๆ

3) ควรเพิ่มบทบาทของผู้ตรวจราชการในหมวดที่ 1 ส่วนที่ 2 ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ พ.ศ.2532 โดยกำหนดให้ผู้ตรวจราชการมีบทบาท ดังนี้

3.1 บทบาทในฐานะเป็นผู้ตรวจราชการและติดตามการปฏิบัติราชการของหน่วยงานแทนผู้บริหาร

3.2 บทบาทในฐานะผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ

3.3 บทบาทในฐานะผู้ประสานงาน

3.4 บทบาทในฐานะผู้ติดตามประเมินผล

2.2 เรื่องระบบการสรรหาและคุณสมบัติของผู้ตรวจราชการ

ปัญหา

1. มาตรฐานกำหนดตำแหน่งผู้ตรวจราชการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งตามที่สำนักงาน ก.พ. กำหนดไว้ ยังไม่เหมาะสมและไม่สนองต่อการเลือกสรรบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้ตรวจราชการอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ สำนักงาน ก.พ. ยังไม่ได้กำหนดตำแหน่งผู้ตรวจราชการในระดับกรมให้ชัดเจน

2. การสรรหาบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งผู้ตรวจราชการ ผู้มีอำนาจในการแต่งตั้ง ยังไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการและขั้นตอนการคัดเลือกตามที่สำนักงาน ก.พ. กำหนดอย่างเคร่งครัด

3. ผู้บังคับบัญชาในระดับสูงบางส่วนมักจะไม่ให้ความสนใจงานตรวจราชการและตำแหน่งผู้ตรวจราชการเท่าที่ควร
4. ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจราชการยังขาดขวัญ กำลังใจในการทำงาน ทำให้ขาดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน
5. ผู้ตรวจราชการบางคนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่จำเป็นจะต้องนำมาใช้ในการตรวจราชการ

หัวข้อพิจารณาที่ 1 มาตรฐานกำหนดตำแหน่งผู้ตรวจราชการในส่วนที่เกี่ยวกับคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งตามที่ ก.พ. ได้กำหนดไว้ในปัจจุบันมีความเหมาะสมและสามารถสนองต่อการเลือกสรรบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้ตรวจราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่เพียงใด และควรกำหนดตำแหน่งผู้ตรวจราชการกรมไว้โดยเฉพาะหรือไม่เพราะเหตุใด

ความเห็นและข้อเสนอแนะ

ตามหลักการบริหาร ระบบการตรวจติดตามถือว่าเป็นส่วนที่สำคัญส่วนหนึ่งของระบบการบริหารงาน และระบบการตรวจติดตามเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบราชการ ประกอบกันเป็นการเสริมสร้างความเชื่อมั่นในระบบการตรวจราชการให้มากยิ่งขึ้นของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งฝ่ายบริหาร ผู้ตรวจราชการและผู้รับการตรวจ จึงเห็นสมควรปรับปรุงการกำหนดตำแหน่งผู้ตรวจราชการและมาตรฐานการกำหนดตำแหน่งผู้ตรวจราชการให้เหมาะสมยิ่งขึ้น กล่าวคือ

- 1) ปัจจุบันยังมิได้กำหนดให้มีตำแหน่งผู้ตรวจราชการในทุกกระทรวง ทบวง กรม ดังนั้น จึงสมควรกำหนดให้มีตำแหน่งนี้ครบทุกกระทรวง ทบวง กรม
- 2) ระดับสำนักนายกรัฐมนตรี/ระดับกระทรวง ควรกำหนดตำแหน่งผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี และผู้ตรวจราชการกระทรวง เป็นระดับ 10 และระดับ 11 โดยกำหนดให้มีหัวหน้าผู้ตรวจราชการเป็นระดับ 11
- 3) ระดับกรม ควรกำหนดตำแหน่งผู้ตรวจราชการระดับกรมให้ชัดเจน และกำหนดให้ระดับตำแหน่งผู้ตรวจราชการกรมเป็นระดับ 9 - 10 (ระดับ 10 รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี นายเทอดพงษ์ ไชยนันทน์ เป็นผู้เสนอ)
- 4) มาตรฐานตำแหน่งผู้ตรวจราชการ ให้สำนักนายกรัฐมนตรี และสำนักงาน ก.พ. เป็นผู้กำหนด โดยยึดหลักการที่ว่าผู้เข้าสู่ตำแหน่งต้องมีคุณภาพสูงและมี

ความสำคัญต่อระบบการบริหารราชการแผ่นดิน และควรให้ผู้ตรวจราชการกระทรวงอื่นได้เข้า
ร่วมพิจารณาด้วย

หัวข้อพิจารณาที่ 2 ระบบการสรรหาบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งผู้
ตรวจราชการควรมีหลักเกณฑ์อย่างไร เพื่อจะได้บุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมมาดำรง
ตำแหน่ง

ความเห็นและข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การตรวจราชการเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในทางปฏิบัติ
อย่างจริงจังในระบบบริหารราชการแผ่นดิน ผู้ตรวจราชการจึงจำเป็นต้องเป็นบุคคลที่มี
ความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์อย่างกว้างขวาง จึงเห็นสมควรกำหนดวิธีสรรหาผู้ที่
จะมาดำรงตำแหน่งผู้ตรวจราชการ ดังนี้

1. การสรรหาบุคคลที่จะแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจราชการทุกระดับ
สำนักงาน ก.พ. ควรกำหนดให้ผู้มีอำนาจในการแต่งตั้งถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และ
ขั้นตอนการคัดเลือกบุคคลตามที่ ก.พ. ได้กำหนดไว้ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร
0711/ว 10 ลงวันที่ 31 กรกฎาคม 2534 เรื่อง การดำเนินการเกี่ยวกับการคัดเลือกเพื่อเลื่อน
ข้าราชการพลเรือนสามัญขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งระดับ 9 และ 10 และระดับ 11 โดยเคร่ง
ครัด

2. ในระดับสำนักนายกรัฐมนตรี/ระดับกระทรวง การสรรหาผู้ที่จะมา
ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจราชการ ให้พิจารณาคัดเลือกจากข้าราชการผู้ที่ดำรงตำแหน่งระดับ 10
มาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี

3. ในระดับกรม การสรรหาผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งผู้ตรวจราชการให้
พิจารณาคัดเลือกจากข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่ามาแล้วไม่น้อย
กว่า 2 ปี และให้สำนักงาน ก.พ. กำหนดคุณสมบัติให้ชัดเจน

หัวข้อพิจารณาที่ 3 โอกาสและทางก้าวหน้าของผู้ตรวจราชการกรม ผู้
ตรวจราชการกระทรวง และผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ควรมีรูปแบบและทางก้าว
หน้าอย่างไร

ความเห็นและข้อเสนอแนะ

ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจราชการนับว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดใน
ระบบหนึ่งของการบริหารราชการแผ่นดิน ฉะนั้นผู้ที่ได้รับมอบหมายให้มาดำรงตำแหน่งนี้จึง

เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์อย่างกว้างขวาง ควรจะต้องมีความก้าวหน้าไปสู่ตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานนั้น ๆ จึงเห็นสมควรกำหนดแนวทางเพื่อความก้าวหน้า คือ

1. ควรกำหนดตำแหน่งผู้ตรวจราชการให้สูงขึ้น โดยในระดับสำนักนายกรัฐมนตรีและระดับกระทรวง ควรเป็นตำแหน่งเริ่มจากระดับ 10 และให้มีตำแหน่งหัวหน้าผู้ตรวจราชการเป็นตำแหน่งระดับ 11 ส่วนในระดับกรมปรับตำแหน่งผู้ตรวจราชการให้สูงขึ้นเป็นระดับ 9 - 10 หนึ่ง ในเรื่องนี้ผู้ตรวจราชการบางส่วนเห็นว่า ควรกำหนดให้ผู้ตรวจราชการกรมเป็นระดับ 8 - 9 และผู้ตรวจราชการกระทรวงเป็นระดับ 10 - 11

2. ควรกำหนดระยะเวลาการดำรงตำแหน่งของผู้ตรวจราชการแต่ละครั้งให้แน่นอน โดยกำหนดการหมุนเวียนไปดำรงตำแหน่งอื่นเช่นเดียวกับตำแหน่งบริหารอื่น ๆ และถือปฏิบัติอย่างจริงจัง รวมทั้งกำหนดให้ผู้บริหารระดับสูงต้องผ่านการเป็นผู้ตรวจราชการมาก่อนเพื่อให้ทราบงานในภาพรวมของทั้งกระทรวง

หัวข้อพิจารณาที่ 4 นอกจากผู้ตรวจราชการจะต้องผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารระดับสูงของสำนักงาน ก.พ. หรือหลักสูตรนักบริหารระดับสูงที่ ก.พ. รับรองแล้ว สมควรที่จะให้ สำนักงาน ก.พ. จัดหลักสูตรการอบรมสำหรับผู้ตรวจราชการเป็นการเฉพาะหรือไม่อย่างไร

ความเห็นและข้อเสนอแนะ

เนื่องจากการตรวจราชการมีเทคนิคในการปฏิบัติงานเป็นการเฉพาะ ซึ่งอยู่นอกเหนือหลักสูตรการบริหาร จึงเห็นควรให้สำนักงาน ก.พ. จัดหลักสูตรการฝึกอบรมด้านการตรวจราชการสำหรับผู้ตรวจราชการเป็นการเฉพาะ เพื่อให้ผู้ตรวจราชการมีความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการตรวจราชการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจราชการอย่างแท้จริง พร้อมทั้งจัดให้ผู้ตรวจราชการเดินทางไปดูงานตรวจราชการของต่างประเทศที่ได้รับการยอมรับว่ามีระบบการตรวจราชการที่ดี เช่น ประเทศอังกฤษ ประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น

2.3 เรื่องกระบวนการตรวจราชการ

ปัญหา

การกำหนดแผนการตรวจราชการ

1. ผู้บริหารระดับสูงมักจะไม่ค่อยให้ความสำคัญและเข้าร่วมประชุมพิจารณากำหนดแผนการตรวจราชการประจำปีของผู้ตรวจราชการ ส่วนใหญ่จะมอบผู้บังคับบัญชาระดับรองลงไปทำหน้าที่แทน ทำให้แผนการตรวจที่กำหนดขึ้นนั้น ไม่สอดคล้องกับความต้องการและนโยบายของหน่วยงาน

2. แผนการตรวจราชการกรณีปกติประจำปีของผู้ตรวจราชการส่วนใหญ่มักจะนำแผนปฏิบัติการประจำปีแต่ละกระทรวงและกรม มากำหนดเป็นแผนการตรวจราชการประจำปี โดยมีได้คัดเลือกตามหลักเกณฑ์การพิจารณาที่ได้กำหนดไว้ในคู่มือทั่วไปในการตรวจราชการ จึงทำให้มีแผนงาน งาน และโครงการที่ผู้ตรวจราชการจะต้องตรวจติดตามเป็นจำนวนมากเกินขีดความสามารถที่ผู้ตรวจราชการจะตรวจติดตามได้อย่างครบถ้วน และเป็นผลให้รายงานผลการตรวจราชการที่นำเสนอผู้บังคับบัญชานั้นขาดเอกภาพ มีน้ำหนักน้อยในการรับฟัง และไม่สามารถใช้ประโยชน์ในการพิจารณาสั่งการต่อไปได้เท่าที่ควร

การปฏิบัติงานตรวจราชการ

1. ไม่ได้มีการวางแผนปฏิบัติการตรวจราชการไว้เป็นการล่วงหน้าเป็นเหตุให้ขาดความพร้อมในการออกตรวจราชการ

2. ผู้รับการตรวจส่วนใหญ่ยังมองไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการตรวจราชการ รวมทั้งยังมีทัศนคติว่าผู้ตรวจราชการมาตรวจเพื่อจับผิด บางครั้งผู้รับการตรวจมีฐานะหรืออาวุโสเท่ากับผู้ตรวจราชการ เป็นเหตุให้ไม่ยอมรับในตัวผู้ตรวจราชการ ซึ่งมีผลต่อเนื่องถึงประสิทธิภาพในการตรวจราชการ รวมทั้งการดำเนินการตามข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของผู้ตรวจราชการด้วย

3. ในบางหน่วยงาน ยังไม่มีหน่วยงานสนับสนุนการตรวจราชการ ขาดแคลนบุคลากร รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

4. มีการตรวจติดตามแผนงาน งาน และโครงการที่เป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล ซึ่งเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงานซ้ำซ้อนกัน ทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณและสร้างภาระแก่ผู้รับการตรวจ

5. การตรวจราชการในปัจจุบัน จะมีลักษณะการปฏิบัติงานในลักษณะของงานประจำมากกว่าการปฏิบัติในเชิงรุก คือ การรับฟังปัญหาจากประชาชนเพื่อนำไปแจ้งแก่ผู้บริหารระดับสูงและเสนอแนะเพื่อเป็นการป้องกันปัญหา จึงเป็นเหตุให้ผลการตรวจราชการนั้นไม่ได้รับการยอมรับและไม่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานให้บรรลุนโยบาย แผนงาน และกระบวนการบริหารได้

6. การตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ ส่วนใหญ่จะเป็นการรับฟังข้อมูลข่าวสารจากส่วนราชการเอง มากกว่าจะรับฟังจากภาคเอกชนหรือส่วนที่เป็นสภาพแวดล้อมของระบบตรวจราชการ ดังนั้น ผลกระทบย้อนกลับ (Feedback) จึงเป็นลักษณะปรุงแต่งแล้วจากส่วนราชการ และยังไม่ได้รับผลกระทบย้อนกลับจากภายนอก ทั้งจากองค์กรเอกชน สาธารณประโยชน์ (N.G.O.) ประชาชน บริษัท หรือองค์กรธุรกิจอื่นเท่าที่ควร

การรายงานและติดตามผลการตรวจราชการ

1. ผู้บังคับบัญชาไม่ให้ความสนใจและไม่ได้นำเอารายงานผลการตรวจราชการไปใช้ประโยชน์ในการบริหารเท่าที่ควร
2. ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะในรายงานผลการตรวจราชการไม่ได้รับการยอมรับหรือนำไปดำเนินการโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง
3. รายงานผลการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการในบางหน่วยงานยังมิได้มีการจัดทำในลักษณะภาพรวมของทั้งแผนงาน งาน และโครงการ ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบฯ นอกจากนี้รายงานผลการตรวจราชการยังไม่มีข้อมูลที่ชัดเจนเพียงพอที่จะใช้รายงานผลในเชิงสถิติแก่ผู้บริหารเพื่อเสนอปรับปรุงเปลี่ยนแปลง พัฒนานโยบายและแผนได้ จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้บริหารไม่ให้ความสนใจต่อรายงานดังกล่าว
4. หน่วยงานสนับสนุนการตรวจราชการบางหน่วยงาน ยังมิได้ดำเนินการติดตามผลการดำเนินการตามข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของผู้ตรวจราชการตามที่กำหนดไว้ในระเบียบอย่างจริงจัง

หัวข้อพิจารณาที่ 1 ควรจะมีวิธีการอย่างไร เพื่อให้ผู้บริหารระดับสูงเห็นความสำคัญของงานตรวจราชการ และให้ความสำคัญในการมอบนโยบายและกำหนดแผนการตรวจราชการ รวมทั้งให้มีการนำผลการตรวจราชการไปใช้ประโยชน์ในการบริหารอย่างจริงจัง

ความเห็นและข้อเสนอแนะ

1. หากลวิธีให้ผู้บริหารระดับสูงเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณากำหนดแผนการตรวจราชการ ในการประชุมคณะกรรมการกำหนดแผนและติดตามผลการตรวจราชการ โดยมีผู้ส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุม
2. ให้ปลัดกระทรวงกำชับอธิบดีให้เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการกำหนดแผนฯ ของกระทรวงด้วย
3. ผู้บริหารต้องมอบหมายให้ผู้ตรวจราชการ เข้าร่วมประชุมของกระทรวงและของกรม โดยเฉพาะในกรณีที่เป็นเรื่องนโยบาย เพื่อประโยชน์ในการเชื่อมโยงการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับนโยบาย
4. ควรจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน โครงการที่จะไปตรวจติดตาม
5. การทำแผนการตรวจราชการ ควรเป็นแผนในเชิงรุกเพื่อทราบปัญหาตั้งแต่เริ่มแรกและแก้ปัญหาได้อย่างทัน่วงที่
6. ปรับปรุงรายงานการตรวจราชการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะเนื้อหา ควรให้มีความชัดเจนเป็นรูปธรรมและปฏิบัติได้
7. ตัวผู้ตรวจราชการเองต้องมีคุณสมบัติ และพฤติกรรมที่เหมาะสม (สร้างคุณค่าของตัวผู้ตรวจราชการ)

หัวข้อพิจารณาที่ 2 ควรมีวิธีการอย่างไร เพื่อให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของผู้ตรวจราชการในรายงานผลการตรวจราชการ ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานผู้ปฏิบัติ/หน่วยงานที่รับการตรวจ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมีการนำข้อสังเกตและข้อเสนอแนะดังกล่าวไปดำเนินการอย่างจริง

ความเห็นและข้อเสนอแนะ

1. ผู้ตรวจราชการและทีมงาน จะต้องม้องค์ความรู้ในเรื่องที่จะไปตรวจ
2. ข้อเสนอแนะต้องถูกต้อง สามารถปฏิบัติได้ และแก้ปัญหาให้แก่ผู้รับการตรวจได้

หัวข้อพิจารณาที่ 3 นอกจากการตรวจแผนงาน โครงการ การตรวจเยี่ยมเยียนหรือตรวจเพื่อสืบสวนสอบสวน อันเป็นการปฏิบัติงานประจำปีซึ่งรับฟังข้อมูลจากส่วนราชการเป็นส่วนใหญ่แล้ว ควรที่จะเน้นในการรับฟังความเห็นของภาคเอกชนและ

ประชาชนมากขึ้นหรือไม่เพียงใด นอกจากนี้ ควรเพิ่มบทบาทมาเป็นการตรวจในเชิงรุก โดยติดตาม สดับตรับฟังสถานการณ์เพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นและคาดว่าจะเกิดขึ้นหรือไม่ อย่างไร

ความเห็นและข้อเสนอแนะ

1. เห็นด้วยกับการตรวจราชการเชิงรุก โดยรับฟังความเห็นของหน่วยงาน หรือสถาบันเอกชนที่มีอยู่ เช่น กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ สถาบันครู สื่อมวลชนทุกประเภท เพื่อให้ได้ข้อมูลในหลาย ๆ ด้าน
2. ควรมีการตั้งศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ เพื่อทราบปัญหาที่แท้จริงของประชาชน

หัวข้อพิจารณาที่ 4 หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในคู่มือทั่วไปในการตรวจราชการเกี่ยวกับการพิจารณาคัดเลือกแผนงาน งาน และโครงการเพื่อบรรจุในแผนการตรวจราชการ การเตรียมการในเรื่องการออกตรวจ การจัดทำรายงานผลการตรวจราชการในลักษณะภาพรวม และการติดตามผลการตรวจราชการนั้น ในทางปฏิบัติมีปัญหาอุปสรรคอย่างไรหรือไม่ และมีข้อที่ควรแก้ไขปรับปรุงอย่างไร

ความเห็นและข้อเสนอแนะ

ไม่ข้อแก้ไขในหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในคู่มือทั่วไปในการตรวจราชการ แต่เห็นควรให้มีการดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในคู่มือฯ ในเรื่องต่อไปนี้

1. ให้มีการจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน โครงการ ที่จะคัดเลือกตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในคู่มือการตรวจราชการ
2. ควรมีการเตรียมการล่วงหน้าก่อนการออกตรวจ
3. ให้ผู้รับการตรวจสรุปข้อมูลและปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า
4. ให้รับฟังข้อคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่การตรวจที่เกี่ยวข้องด้วย
5. ควรดูผลกระทบของแผนงาน/โครงการนั้น ๆ
6. การรายงานต้องรวดเร็วทันเหตุการณ์
7. ควรให้มีการจัดทำรายงานในลักษณะภาพรวมของประเทศ (เดิมมักจะรายงานเป็นรายจังหวัดและรายเขต) เสนอให้ผู้บริหารตัดสินใจเพื่อแก้ไขปัญหาต่อไป

8. ให้มีการติดตามผลการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจราชการ ทั้งติดตามโดยผู้ตรวจราชการเองและให้หน่วยงานรายงานผลให้ทราบ

หัวข้อพิจารณาที่ 5 ประสิทธิภาพของการตรวจราชการขึ้นอยู่กับปัจจัยใดบ้าง (ผู้ตรวจราชการ หน่วยงานสนับสนุน บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ ฯลฯ) และการตรวจราชการในปัจจุบันควรที่จะพัฒนาปรับปรุงปัจจัยใดหรือไม่อย่างไร

ความเห็นและข้อเสนอแนะ

ประสิทธิภาพของการตรวจราชการขึ้นอยู่กับปัจจัยต่อไปนี้ ผู้ตรวจราชการ หน่วยงานสนับสนุน บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งในปัจจุบันควรมีการปรับปรุงในเรื่องต่อไปนี้

1. ควรมีการพัฒนาองค์ความรู้ของผู้ตรวจราชการ
2. เพิ่มจำนวนบุคลากรและยกระดับตำแหน่งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

สนับสนุนการตรวจ

3. เพื่อให้การตรวจราชการของผู้ตรวจราชการเกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด และเป็นการตรวจสอบและถ่วงดุลย์ความถูกต้อง (check and balance) อย่างจริงจัง จำเป็นจะต้องมีหน่วยงานสนับสนุนการตรวจของผู้ตรวจราชการ จึงสมควรให้มีสำนักผู้ตรวจราชการในหน่วยงานที่มีตำแหน่งผู้ตรวจราชการ สำหรับระดับของสำนักผู้ตรวจราชการให้ขึ้นอยู่กับปริมาณและคุณภาพของงาน อย่างไรก็ตาม ควรยกระดับสำนักผู้ตรวจราชการกระทรวง อย่างน้อยให้เป็นระดับกอง ทั้งนี้ ให้สำนักผู้ตรวจราชการดังกล่าว มีหน้าที่ประการหนึ่งในการเป็นศูนย์รับฟังความคิดเห็นของประชาชนและรับเรื่องราวร้องทุกข์ เพื่อทราบปัญหาที่แท้จริงของประชาชน

4. ควรมีศูนย์ประสานการตรวจราชการทุกระดับที่สำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อทำหน้าที่ประสานงานระหว่างการตรวจราชการระดับสำนักนายกรัฐมนตรี ระดับกระทรวง และระดับกรม และศูนย์ประสานการตรวจราชการระดับกระทรวง เพื่อทำหน้าที่ในการประสานงานระหว่างกรมในกระทรวง รวมทั้งศูนย์ประสานการตรวจราชการในระดับภาคหรือเขต เพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการทุกระดับ

5. ควรนำเครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้ในการประมวลและวิเคราะห์ข้อมูลมากขึ้น

2.4 เรื่องการประสานงานการตรวจราชการ

ปัญหา

จากการปฏิบัติงานตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ โดยอาศัยกรอบแนวคิด หลักการแนวทางการดำเนินงานตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ พ.ศ.2532 และคู่มือทั่วไปในการตรวจราชการที่ออกตามระเบียบดังกล่าว ซึ่งใช้มาเป็นระยะเวลา รวม 4 ปีแล้ว หากพิจารณาการปฏิบัติงานตรวจราชการทั้งระบบ นับตั้งแต่การแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดแผนและติดตามผลการตรวจราชการระดับต่าง ๆ การจัดตั้งหน่วยงานสนับสนุนการตรวจราชการ การกำหนดแผนการตรวจราชการ การปฏิบัติงานตรวจราชการ การจัดทำรายงานการตรวจ การติดตามผลและรายงานผลการตรวจราชการ รวมทั้งการจัดให้มีวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องอำนวยความสะดวกต่อการปฏิบัติงานตรวจราชการ อาจกล่าวได้ว่าหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีผู้ตรวจราชการได้มีการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวแล้วในระดับหนึ่ง แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าการปฏิบัติงานตรวจราชการในส่วนของ การประสานงานการตรวจราชการของการตรวจราชการระดับสำนักนายกรัฐมนตรี ระดับกระทรวง และระดับกรม ยังไม่มีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม

สำนักนายกรัฐมนตรี ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการกำหนดแผนและติดตามผลการตรวจราชการระดับสำนักนายกรัฐมนตรี ได้จัดทำแนวทางการประสานงานการตรวจราชการของการตรวจราชการระดับสำนักนายกรัฐมนตรี ระดับกระทรวง และระดับกรม ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ พ.ศ.2532 ซึ่งคณะกรรมการกำหนดแผนและติดตามผลการตรวจราชการระดับสำนักนายกรัฐมนตรี (กทผ.นร.) ในการประชุมครั้งที่ 1/2536 เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2536 พิจารณาแล้วมีมติเห็นชอบกับแนวทางการประสานงานการตรวจราชการดังกล่าว และนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีพิจารณา ซึ่งนายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้วมีบัญชาให้แจ้งส่วนราชการที่มีตำแหน่งผู้ตรวจราชการทราบ และถือเป็นแนวปฏิบัติต่อไป ในกรณีนี้ สำนักนายกรัฐมนตรีได้ดำเนินการตามนัยบัญชาแล้ว โดยแจ้งให้ส่วนราชการต่าง ๆ ทราบ เมื่อเดือน พฤษภาคม 2536 แต่ก็ยังมีได้มีการประสานงานกันอย่างจริงจัง

หัวข้อพิจารณาที่ 1 แนวทางการประสานงานการตรวจราชการระดับกรม ระดับกระทรวงและระดับสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งมีรูปแบบประสานใน 5 ลักษณะ คือ การประสานแผนการตรวจราชการ การประสานการปฏิบัติงานตรวจราชการ การ

ประสานรายงานผลและติดตามผลการตรวจราชการ การประสานข้อมูลการตรวจราชการ และการประสานหรือแลกเปลี่ยนแนวความคิดนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด เห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมแนวทางอย่างไร

ความเห็นและข้อเสนอแนะ

การสัมมนาครั้งนี้ ที่ประชุมเห็นชอบในหลักการกับแนวทางการประสานงานการตรวจราชการของการตรวจราชการทั้ง 3 ระดับ ตามที่สำนักนายกรัฐมนตรีจัดทำขึ้น (โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการกำหนดแผนและติดตามผลการตรวจราชการระดับสำนักนายกรัฐมนตรี) ทั้งนี้ ที่ประชุมเห็นสมควรปรับปรุงในส่วนของลักษณะและวิธีการประสานงานบางส่วน ซึ่งแนวทางการประสานงานการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ตรวจราชการกระทรวงและผู้ตรวจราชการกรม ตามผลการสัมมนา

3. การพัฒนาบทบาทและแนวทางการตรวจราชการ

การสัมมนาผู้ตรวจราชการเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการตรวจราชการซึ่งได้ จัดให้การประชุมกลุ่มย่อย 4 กลุ่ม พิจารณาเรื่องต่าง ๆ รวม 4 เรื่อง ประกอบด้วยเรื่อง บทบาทของผู้ตรวจราชการในการสนองนโยบายของรัฐบาล บทบาทของคณะกรรมการ กำหนดแผนและติดตามผลการตรวจราชการ การทบทวนแนวทางการประสานงานการตรวจราชการของการตรวจราชการระดับสำนักนายกรัฐมนตรี ระดับกระทรวง และระดับกรม และการปรับปรุงหน่วยงานสนับสนุนการตรวจราชการซึ่งสรุปผลการสัมมนาได้ดังนี้

3.1 เรื่องบทบาทของผู้ตรวจราชการในการสนองนโยบายของรัฐบาล

หัวข้อพิจารณาที่ 1 ควรมีการปรับปรุงแก้ไขระบบ หรือวิธีการตรวจราชการและการรายงานผลการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการแต่ละระดับอย่างไร เพื่อให้ งานตรวจราชการมีผลทำให้การดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ความเห็นและข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารระดับสูงควรจะได้มีการมอบนโยบายให้ทุกกระทรวงให้ความสำคัญกับการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ

2. ผู้ตรวจราชการสามารถสนองนโยบายของรัฐบาลได้ตามระดับของการตรวจราชการตามที่กำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ พ.ศ.2532 แล้วอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตามผู้ตรวจราชการในฐานะที่มีบทบาทเป็น Staff Function ของผู้บริหารจึงควรได้รับมอบหมายให้เข้าร่วมประชุมหัวหน้าส่วนราชการระดับกรมและระดับกระทรวงทุกครั้ง เพื่อรับทราบนโยบายของผู้บริหาร พร้อมทั้งเสนอแผนการตรวจราชการให้ที่ประชุมรับทราบ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเน้นย้ำการปฏิบัติงานให้สามารถสนองนโยบายของกรม กระทรวงและรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การกำหนดแผนการตรวจราชการเป็นปัจจัยสำคัญในการที่จะทำให้ผู้ตรวจราชการสามารถสนองนโยบายของรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น คณะกรรมการกำหนดแผนและติดตามผลการตรวจราชการ (กคผ.) แต่ละระดับควรมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการ หรือแต่งตั้งคณะทำงานกำหนดแผนการตรวจราชการฯ พิจารณาคัดเลือกแผนงาน งานและโครงการที่จะกำหนดไว้ในแผนการตรวจฯ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การคัดเลือกที่กำหนดไว้ในคู่มือการตรวจราชการ และไม่ควรมีจำนวนมากนัก อีกทั้งควรมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการ หรือคณะทำงานกำหนดแผนการตรวจราชการฯ ของ กคผ.ทั้ง 3 ระดับ ประสานแผนการตรวจราชการซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ สำนักนายกรัฐมนตรีควรเป็นแกนกลางในการจัดทำแผนการตรวจราชการร่วมกัน สำหรับงาน/โครงการที่เป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลเรื่องเดียวกัน เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน และเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะที่กว้างขวาง ครบถ้วน สมบูรณ์ อีกทั้งจะเป็นการช่วยลดภาระแก่ผู้รับการตรวจ ทั้งนี้ควรพิจารณาจัดทำตั้งแต่ต้นปีงบประมาณ

หัวข้อพิจารณาที่ 2 การรายงานผลการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการเกี่ยวกับงานที่สนองนโยบายของรัฐบาลในเรื่องเดียวกัน แต่อยู่ในความรับผิดชอบของหลายกระทรวง ควรมีการประสานกันระหว่างผู้ตรวจราชการกระทรวงต่าง ๆ เพื่อจัดทำรายงานเสนอรัฐบาลเป็นรายงานเดียวหรือไม่ ถ้าควร รูปแบบและวิธีการของการรายงานควรเป็นอย่างไร

ความเห็นและข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการประสานงานกันระหว่างผู้ตรวจราชการที่รับผิดชอบการตรวจราชการระดับสำนักนายกรัฐมนตรี ระดับกระทรวง และระดับกรม เพื่อจัดทำรายงานเสนอรัฐบาลเป็นรายงานเดียว ทั้งกรณีที่เป็นงาน/โครงการเดียวกันและกรณีที่เป็นรายงานผล

แผนงาน/โครงการที่สนองนโยบายของรัฐบาลในด้านเดียวกันและเกี่ยวข้องหรืออยู่ในความรับผิดชอบของหลายกระทรวง กรม

2. การรายงานผลการตรวจราชการ ตามข้อ 1 ควรดำเนินการดังนี้

2.1 รายงานผลโดยตรงต่อผู้บังคับบัญชาของผู้ตรวจราชการนั้น

2.2 เมื่อได้มีการรายงานผลต่อผู้บังคับบัญชาของผู้ตรวจราชการแล้ว

ควรประมวลผลในลักษณะภาพรวมผลการตรวจราชการทั้ง 3 ระดับ ที่กล่าวไว้ในข้อ 1

2.3 ในการประมวลผลการตรวจราชการทั้ง 3 ระดับ ตามข้อ 2 ควรจัดให้มีองค์กรที่รับผิดชอบ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนของผู้ตรวจราชการแต่ละระดับ เพื่อร่วมกันพิจารณาจัดทำรายงานกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อทราบและพิจารณาสั่งการ และแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบปัญหานายกรัฐมนตรี และติดตามให้เป็นไปตามนัยบัญชาดังกล่าวต่อไป

3.2 เรื่องบทบาทของคณะกรรมการกำหนดแผนและติดตามผลการตรวจราชการ

หัวข้อพิจารณาที่ 1 คณะกรรมการกำหนดแผนและติดตามผลการตรวจราชการในแต่ละระดับสามารถดำเนินการประชุมและปฏิบัติหน้าที่ที่กำหนดไว้ในระเบียบฯ และตามแนวทางการปฏิบัติที่กำหนดไว้ในคู่มือทั่วไปในการตรวจราชการได้มากน้อยเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการหรือไม่ (ถ้ามี) จะแก้ไขอย่างไร

ความเห็นและข้อเสนอแนะ

1. สำนักนายกรัฐมนตรีควรมีการประชุมชี้แจงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ ให้ กกผ.ทุกระดับ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ เพื่อให้มีความเข้าใจชัดเจนในบทบาทและหน้าที่ของตน และเพื่อยึดถือและปฏิบัติตามระเบียบฯ ต่อไป

2. ควรกำหนดแผนปฏิบัติงานของ กกผ.แต่ละระดับไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของกระทรวง กรม และควรสนับสนุนงบประมาณรายจ่ายประจำปี สำหรับการดำเนินงานของ กกผ. และสำหรับงานตรวจราชการของผู้ตรวจราชการกระทรวงและผู้ตรวจราชการกรมให้เพียงพอ

3. ควรมีการประชุม กกผ. ในแต่ละระดับให้มากขึ้นและควรระบุให้ กกผ.กระทรวง รายงานผลการปฏิบัติงานตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ เช่น ผลการ

ประชุม กกผ. กระทรวงต่อกกผ.นร. และขณะเดียวกัน กกผ.กรม ก็รายงานผลต่อ กกผ. กระทรวงด้วย เพื่อให้การปฏิบัติงานของ กกผ.ทั้ง 3 ระดับ ประสานงานกันอย่างต่อเนื่อง

หัวข้อพิจารณาที่ 2 การประสานโครงสร้างและองค์ประกอบของคณะกรรมการกำหนดแผนและติดตามผลการตรวจราชการในระดับต่าง ๆ นั้น จะมีวิธีการอย่างไรที่จะให้อธิบดีซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการฯ ระดับกรมไปร่วมประชุมในคณะกรรมการฯ ระดับกระทรวง และให้ปลัดกระทรวง ซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการฯ ระดับกระทรวงไปร่วมประชุมในคณะกรรมการฯ ระดับสำนักนายกรัฐมนตรี หรืออย่างน้อยก็มอบผู้แทนในระดับที่ตัดสินใจได้ไปร่วมประชุมและควรมอบให้ต่อเนื่อง หรือจะมีวิธีการอื่นใด ที่จะให้การดำเนินงานของคณะกรรมการ ทั้ง 3 ระดับ มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน เพื่อให้ระบบการตรวจราชการมีเอกภาพยิ่งขึ้น

ความเห็นและข้อเสนอแนะ

1. ปลัดกระทรวง และอธิบดีในฐานะประธานกรรมการหรือกรรมการ ควรเข้าประชุม กกผ. ด้วยตนเอง (อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง) หากไม่สามารถเข้าประชุมได้ ผู้ที่ได้รับมอบหมายควรเป็นผู้ที่ทราบเรื่องของการตรวจราชการดีพอ และไม่ควรเปลี่ยนผู้แทนบ่อย รวมทั้งควรมอบหมายให้ต่อเนื่อง และควรเป็นบุคคลเดียวกัน

2. ควรมีการปรับปรุงโครงสร้างของ กกผ. ระดับกระทรวงโดยให้ฝ่ายเลขานุการเป็นกรรมการและเลขานุการ เช่นเดียวกับ กกผ.นร. และ กกผ. ระดับกรมด้วย

หัวข้อพิจารณาที่ 3 บทบาทของคณะกรรมการกำหนดแผนและติดตามผลการตรวจราชการโดยเฉพาะบทบาทในด้านการประสานงานการตรวจราชการ ควรจะมีวิธีการปรับปรุงอย่างไร เพื่อให้การปฏิบัติงานในด้านการประสานงานตรวจราชการ ทั้ง 5 ลักษณะ บังเกิดผลเป็นรูปธรรม

ความเห็นและข้อเสนอแนะ

ฝ่ายเลขานุการของ กกผ. ระดับกระทรวง และกรม ควรประสานงานทั้ง 5 ลักษณะ กล่าวคือ การประสานหรือแลกเปลี่ยนแนวความคิด การประสานข้อมูลการตรวจราชการ การประสานแผนการตรวจราชการ การประสานการปฏิบัติงานการตรวจราชการ และการประสานรายงานผลติดตามผลการตรวจราชการ เท่าที่จะทำได้ ไปยังสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อให้การตรวจราชการทั้ง 3 ระดับ ประสานสอดคล้องกัน

3.3 เรื่องทบทวนแนวทางการประสานงานการตรวจราชการ

หัวข้อพิจารณา สาเหตุที่ทำให้การประสานงานการตรวจราชการทั้ง 5 ลักษณะ โดยเฉพาะการประสานข้อมูลการตรวจราชการ การประสานแผนการตรวจราชการ การประสานการปฏิบัติงานตรวจราชการ และการประสานรายงานผลและติดตามผลการตรวจราชการ ยังไม่บังเกิดผลเป็นรูปธรรมเท่าที่ควร เนื่องจากอะไร และควรจะได้ทบทวนขั้นตอนหรือวิธีการปฏิบัติของการประสานงานในแต่ละลักษณะอย่างไรหรือไม่

ความเห็นและข้อเสนอแนะ

แนวทางการประสานงานที่เป็นผลจากการสัมมนาผู้ตรวจราชการเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการตรวจราชการ เมื่อปีงบประมาณ พ.ศ.2537 ทั้ง 5 ลักษณะ กล่าวคือ การประสานหรือแลกเปลี่ยนแนวคิด การประสานข้อมูลการตรวจราชการ การประสานแผนการตรวจราชการ การประสานการปฏิบัติงานตรวจราชการ และการประสานรายงานผลและติดตามผลการตรวจราชการ เหมาะสมดีแล้ว แต่ในทางปฏิบัติยังไม่บังเกิดผลเป็นรูปธรรมเท่าที่ควร เนื่องจากมีปัญหาหลายประการ กล่าวคือ เขตตรวจราชการในระดับกระทรวงไม่ตรงกัน ขาดการพิจารณาจัดทำแผนการตรวจราชการร่วมกันในโครงการที่เป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล และไม่มีการจัดทำแผนการตรวจราชการระยะยาวร่วมกัน ปัญหาดังกล่าวเห็นควรมีแนวทางแก้ไข ดังนี้ ควรกำหนดเขตตรวจราชการของทุกกระทรวงให้ตรงกัน สำนักนายกรัฐมนตรีเป็นแกนกลางในการจัดทำแผนการตรวจราชการระยะยาวร่วมกัน

3.4 เรื่องการปรับปรุงหน่วยงานสนับสนุนการตรวจราชการ

หัวข้อพิจารณา หน่วยงานที่ปฏิบัติงานสนับสนุนการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการบางกระทรวง กรม ยังมีโครงสร้างองค์กร อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบและทรัพยากรให้สอดคล้องเหมาะสมกับภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และในสภาวะของการจำกัดการเพิ่มอัตรากำลัง ควรปรับปรุงรูปแบบหน่วยงานสนับสนุนงานตรวจราชการและบทบาทของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเป็นอย่างไร

ความเห็นและข้อเสนอแนะ

1. โครงสร้างองค์กร

1.1 องค์ประกอบขององค์กร ทุกหน่วยงานควรมีผู้ตรวจราชการในระดับและมีคณะเจ้าหน้าที่ที่สนับสนุนการปฏิบัติงาน

1.2 ภารกิจขององค์กร นอกเหนือจากที่องค์กรการตรวจราชการจะต้องมีกฎหมายรองรับเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ที่ชอบธรรมแล้ว องค์กรพึงจะมีภารกิจอย่างน้อย ดังนี้

- งานรับเรื่องราวร้องทุกข์
- งานแผนการตรวจราชการ
- งานข้อมูลและการรายงาน
- งานประสานและบริหารงานทั่วไป

1.3 ขนาดขององค์กรสนับสนุนงานตรวจราชการ ไม่ควรจะขึ้นอยู่กับจำนวนเจ้าหน้าที่ที่มีอยู่ หากแต่รัฐควรให้ความสำคัญของบทบาทและภาระหน้าที่ของการตรวจราชการ และพึงสนับสนุนให้มีคณะเจ้าหน้าที่ดำเนินการสนับสนุนการตรวจให้เพียงพอ ซึ่งอย่างน้อยที่สุดองค์กรการสนับสนุนควรมีสถานะไม่ต่ำกว่า “กอง” และบางหน่วยงานหากมีศักยภาพและมีความพร้อมก็ควรจะเป็น “สำนัก” ต่อไป

2. บุคลากร

บุคลากรในองค์กรที่ปฏิบัติงานสนับสนุนการตรวจราชการพึงได้รับการจัดสรรในปริมาณที่เหมาะสมและสอดคล้องกับปริมาณงานและลักษณะการบริหารงานของหน่วยงาน ขณะเดียวกันประเภทและคุณสมบัติของบุคลากรคงจะมีหลากหลายและมีคุณภาพตามความจำเป็นและเหมาะสมในภาระหน้าที่ของหน่วยงานสนับสนุนนั้น ๆ นอกจากนี้หน่วยงานจะต้องพยายามจัดให้มีเส้นทางความก้าวหน้า รวมทั้งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สอดคล้องเหมาะสมต่อไปด้วย ซึ่งการพัฒนาด้านวิชาการและเทคโนโลยี ควรเป็นดังนี้

2.1 องค์ความรู้ของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานสนับสนุนการตรวจราชการได้รับการพัฒนาทั้งองค์ความรู้ด้านทั่วไป และความรู้เฉพาะการตรวจราชการด้วย

2.2 อุปกรณ์ ที่เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน ทุกหน่วยงานควรมีเครื่องมือ โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์ที่จะช่วยในเรื่องการประมวลและวิเคราะห์ข้อมูลและควรจะมีพัฒนาอย่างเป็นระบบและมีเครือข่ายการประสานงานที่ชัดเจน

3. กลยุทธ์การดำเนินงานเพื่อความสัมฤทธิ์

3.1 มอบหมายให้หน่วยงานสนับสนุนการตรวจราชการของทุก
กระทรวง ทบวง กรม วิเคราะห์งานและภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบกับปริมาณเจ้าหน้าที่ที่พึงจะ
มี

4. เรื่องอื่น ๆ

4.1 การเพิ่มศักดิ์ศรีของผู้ตรวจราชการให้มีระดับสูงกว่าผู้รับการตรวจ
เนื่องจากผู้ตรวจราชการกรมจะต้องตรวจติดตามงานของกองต่าง ๆ ซึ่งเป็นระดับ 8 ด้วยกัน
จึงสมควรสนับสนุนให้ผู้ตรวจราชการกรม เป็นระดับ 9 ซึ่งสูงกว่าผู้รับการตรวจ ประกอบ
กับปัจจุบัน ก.พ. ได้กำหนดให้หัวหน้าหน่วยงานระดับจังหวัด จำนวน 2 ตำแหน่ง ได้แก่
ปลัดจังหวัด และสาธารณสุขจังหวัด เป็นระดับ 9 ดังนั้น ผู้ตรวจราชการกรม ซึ่งสามารถ
ที่จะตรวจติดตามงานในส่วนของความรับผิดชอบดังกล่าว สมควรได้รับการสนับสนุนเป็นระดับ 9
เช่นเดียวกัน

4.2 องค์ความรู้ของผู้ตรวจราชการ ควรได้รับการพัฒนาทั้งก่อนและ
หลังดำรงตำแหน่ง รวมทั้งองค์ความรู้ด้านทั่วไป และความรู้เฉพาะด้านการตรวจ โดย
เฉพาะอย่างยิ่งแบบแผนการตรวจราชการที่ควรมีลักษณะเช่นเดียวกันในทุกกระทรวง ทบวง
กรม

4.3 ควรมีการแข่งขันเขตตรวจราชการให้เหมือนกันในทุกกระทรวง

4.4 ควรจัดให้มีสวัสดิการให้กับข้าราชการที่มีลักษณะงานที่ต้องเดิน
ทางไปตรวจราชการ

4.5 ควรมีการปรับปรุงสมุด ปค.2 ที่ผู้ตรวจราชการจะต้องบันทึกเมื่อ
ทำการตรวจ ให้มีช่องที่แสดงผลการตรวจกว้างขึ้น

4.6 ควรมีการจัดสัมมนาปลัดกระทรวง อธิบดี และเลขาธิการ ก.พ.
เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาการตรวจราชการอย่างเป็นรูปธรรม

4.7 ควรจัดสัมมนาผู้ตรวจราชการเป็นประจำทุกปี และจัดในช่วงต้น
ปีงบประมาณ

4.8 ควรมีการจัดตั้งชมรมผู้ตรวจราชการและเจ้าหน้าที่ เพื่อเสริม
สร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการตรวจราชการ

4. บทสรุปและข้อเสนอแนะในภาพรวมของระบบตรวจราชการ

การสัมมนาผู้ตรวจราชการเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการตรวจราชการได้จัดให้มีการประชุมกลุ่มย่อย ซึ่งสมาชิกแต่ละกลุ่มประกอบด้วยผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี และผู้ตรวจราชการกระทรวง รวม 4 กลุ่ม แต่ละกลุ่มพิจารณาหัวข้อเรื่องเดียวกัน คือ กลยุทธ์การประสานการตรวจราชการร่วมกันในระดับนโยบาย สรุปผลการสัมมนาได้ดังนี้

4.1 การประสานหรือแลกเปลี่ยนแนวความคิด

4.1.1 วัตถุประสงค์

- เพื่อใช้เสนอแนะในการลดและแก้ไขปัญหาของจังหวัด
- เพื่อใช้เสนอแนะในการลดและแก้ปัญหาของส่วนกลาง

4.1.2 มาตรการ

- ระดมแนวความคิดด้านนโยบาย
- ระดมแนวความคิดด้านปฏิบัติ

4.1.3 กลยุทธ์

- จัดตั้งคณะกรรมการโดยให้สำนักนายกรัฐมนตรีเป็นแกนกลางในการประสาน โดยจัดให้มีการพบปะกันเป็นประจำ และตั้งกรรมการประจำภาพขึ้นเป็นผู้ประสานการพบปะและจัดถกแถลงแนวความคิด
- สรุปข้อเสนอแนะจากการประสานแลกเปลี่ยนแนวความคิดให้ผู้บริหารระดับสูงทราบ

4.2 การประสานข้อมูลการตรวจราชการ

4.2.1 วัตถุประสงค์

- เพื่อใช้เสนอแนะในการแก้ไขปัญหา
- เพื่อใช้เสนอแนะในการจัดทำแผนประสานการตรวจ

4.2.2 มาตรการ

- แลกเปลี่ยนข้อมูลด้านนโยบายของรัฐบาล (โดยผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี)
- แลกเปลี่ยนข้อมูลด้านปฏิบัติของกระทรวง (โดยผู้ตรวจราชการกระทรวง)

4.2.3 กลยุทธ์

- นำข้อมูลที่ได้จากการประสานแลกเปลี่ยนแนวความคิดและข้อมูลที่ได้จากการตรวจราชการมาประมวลร่วมกัน
- ทุกกระทรวงเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ให้สำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นแกนกลางในการประสานรวบรวมข้อมูลดังกล่าวให้ครบถ้วน และแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบต่อไป

4.3 การประสานแผนการตรวจราชการ

4.3.1 วัตถุประสงค์

- เพื่อให้ผู้ตรวจราชการทุกท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนประสานการตรวจราชการ
- เพื่อให้แผนประสานการตรวจราชการมีความสมบูรณ์ทั้งด้านนโยบายและการปฏิบัติ

4.3.2 มาตรการ

- เสนอแนะแนวความคิดและข้อมูลต่อคณะกรรมการกำหนดแผนและติดตามผลการตรวจราชการของแต่ละกระทรวง
- เสนอแนะแนวความคิดและข้อมูลต่อคณะกรรมการกำหนดแผนและติดตามผลการตรวจราชการระดับสำนักนายกรัฐมนตรี (กกผ.นร.)

4.3.3 ขั้นตอนหรือกลยุทธ์

- สำนักนายกรัฐมนตรี และทุกกระทรวงที่มีผู้ตรวจราชการ นำข้อมูลที่ได้จากการประสานหรือแลกเปลี่ยนแนวความคิดและการประสานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง กำหนดแผนการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีและผู้ตรวจราชการกระทรวง
- สำนักนายกรัฐมนตรีนำแผนการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี เสนอ กกผ.นร. พิจารณาและนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ แล้วส่งแผนการตรวจราชการดังกล่าวให้กระทรวงต่าง ๆ ทราบ

- กระทรวงต่าง ๆ นำแผนการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ กระทรวงเสนอ กกผ.กระทรวงและรัฐมนตรีว่าการกระทรวง ของแต่ละกระทรวงให้ความเห็นชอบ แล้วส่งแผนการตรวจราชการดังกล่าว ให้สำนักนายกรัฐมนตรี

- สำนักนายกรัฐมนตรี โดยคณะกรรมการกำหนดแผนและติดตามผลการตรวจราชการระดับสำนักนายกรัฐมนตรี แต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นประกอบด้วย หัวหน้าผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวง หรือผู้แทน เป็นอนุกรรมการ โดยมีฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการกำหนดแผนและติดตามผลการตรวจราชการระดับสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ เพื่อพิจารณาการประสานแผนการตรวจราชการ ซึ่งการประสานแผนการตรวจราชการกำหนดได้เป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 แผนงาน/โครงการที่จะตรวจติดตามร่วมกัน ซึ่ง คณะอนุกรรมการฯ ควรกำหนดไว้ไม่เกินปีละ 2 โครงการ

รูปแบบที่ 2 แผนงาน/โครงการ ภายใต้กรอบนโยบายของ รัฐบาลเดียวกัน ซึ่งเป็นการจัดแผนงาน/โครงการที่แต่ละกระทรวงได้กำหนดเป็นแผนการตรวจราชการไว้ให้เป็นหมวดหมู่ (แผนงาน/โครงการที่กล่าวถึงอาจตรวจร่วมกันหรือไม่ก็ได้)

นอกจากนั้น ยังอาจมีการประสานแผนการตรวจราชการตามที่ รัฐบาลมอบหมายให้ออกตรวจติดตามร่วมกัน สำหรับแผนงาน/โครงการที่เป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลอีกด้วย

- คณะอนุกรรมการฯ นำแผนการตรวจราชการที่มีการประสานแผน ทั้ง 2 รูปแบบดังกล่าว ให้ประธานคณะกรรมการกำหนดแผนและติดตามผลการตรวจราชการระดับสำนักนายกรัฐมนตรีกราบเรียนนายกรัฐมนตรี เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ

- เมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นชอบการประสานแผนการตรวจราชการ แล้ว ให้สำนักนายกรัฐมนตรีเชิญประชุมปลัดกระทรวงที่เกี่ยวข้องเพื่อรับทราบและดำเนินการ ตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว

- ให้ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นผู้ประสานแผนการตรวจราชการในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนงานเฉพาะกิจ (งานตรวจราชการกรณีพิเศษ) เช่น กรณีเกิดปัญหาอุทกภัย เป็นต้น

4.4 การประสานการออกตรวจติดตามร่วมกัน

4.4.1 วัตถุประสงค์ เพื่อให้ระบบการตรวจราชการเกิดประสิทธิภาพ

4.4.2 มาตรการ

- จัดทำแนวทางประเด็นและกำหนดการตรวจติดตามร่วมกัน
- ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ข้อมูลงาน โครงการ ข้อมูลงานบริหารทั่วไป และข้อมูลอื่น ๆ เพื่อจัดเตรียมความพร้อมในการแก้ปัญหาและข้อเสนอแนะ

4.4.3 ขั้นตอนหรือกลยุทธ์

- เพื่อให้ระบบการตรวจราชการเกิดประสิทธิภาพ ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี และผู้ตรวจราชการกระทรวงต่าง ๆ ควรจะมีการออกตรวจติดตามร่วมกันใน 3 กรณีดังนี้

(1) การตรวจเยี่ยม แนะนำตัวชี้แจงแนวนโยบายและแผนการตรวจราชการของแต่ละกระทรวง โดยควรตรวจร่วมกันปีละ 1 ครั้ง ในระยะต้นปีงบประมาณ

(2) กรณีที่คณะอนุกรรมการฯ พิจารณาให้มีการตรวจติดตามร่วมกัน

(3) กรณีที่เป็นนโยบายเร่งด่วน ซึ่งรัฐบาลมอบหมายให้ไปตรวจติดตามร่วมกัน

- คณะอนุกรรมการฯ พิจารณากำหนดแนวทาง ประเด็นและกำหนดการตรวจติดตาม ทั้งนี้ กำหนดการตรวจติดตาม ควรอยู่ในช่วงเวลาของเดือนธันวาคม และเมษายน ของทุกปี โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมในเรื่องระยะเวลาและงบประมาณของแผนงาน/โครงการนั้น ๆ ประกอบด้วย

- ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีแต่ละเขตจะประสานกับผู้ตรวจราชการกระทรวงที่เกี่ยวข้องในเขตเดียวกัน หรือที่รับผิดชอบพื้นที่จังหวัดเดียวกันเพื่อกำหนดช่วงเวลาออกตรวจร่วมกัน

- เมื่อได้กำหนดการหรือช่วงเวลาของการตรวจติดตามร่วมกันแล้ว ผู้ตรวจราชการที่เกี่ยวข้องทุกท่านควรเตรียมข้อมูลให้ครบถ้วน สมบูรณ์ และพบปะปรึกษาหารือ เพื่อพิจารณาหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน และออกตรวจติดตามร่วมกันตามกำหนดการนั้น

- ระหว่างการออกตรวจติดตามควรมีการประชุมร่วมกัน และในวันสุดท้ายของการออกตรวจติดตามแต่ละครั้ง ให้ผู้ตรวจราชการร่วมกันสรุปผลการตรวจในประเด็นสำคัญ ๆ ให้แล้วเสร็จในพื้นที่

4.5 การประสานรายงานผลและติดตามผลการตรวจ

4.5.1 วัตถุประสงค์

- เพื่อให้รายงานผลการตรวจติดตามร่วมกันเป็นรายงานฉบับเดียวกัน

- เพื่อจะได้ติดตามผลการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของคณะผู้ตรวจราชการ เป็นไปอย่างมีระบบ

4.5.2 มาตรการ

- ผู้ตรวจราชการที่ออกตรวจติดตามร่วมกันจัดทำรายงานผลการตรวจติดตามหลังการตรวจติดตามร่วมกัน โดยในแต่ละเขตให้ยึดตามแนวทางที่ได้มีการสรุปผลการตรวจร่วมกันในพื้นที่ แล้วนำเสนอผู้บังคับบัญชาของแต่ละหน่วยงาน

- เสนอรายงานผลการตรวจติดตามฉบับเดียวกันต่อคณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี หรือปลัดกระทรวง แล้วแต่กรณี เพื่อแจ้งหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามนโยบาย และติดตามผลการดำเนินการเพื่อรายงานให้ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวข้างต้นต่อไป

4.5.3 ขั้นตอนหรือกลยุทธ์

- การประสานรายงานผลการตรวจติดตาม มี 2 รูปแบบดังนี้
รูปแบบที่ 1 แผนงาน/โครงการที่ออกตรวจติดตามร่วมกัน

เมื่อได้จัดทำรายงานผลการตรวจติดตามร่วมกันในวันสุดท้ายของการออกตรวจติดตามแต่ละครั้งแล้วให้ดำเนินการดังนี้

(1) ผู้ตรวจราชการแต่ละกระทรวงที่ได้ไปตรวจติดตามร่วมกัน นำรายงานเสนอผู้บังคับบัญชาพิจารณา ผลการพิจารณาสั่งการเป็นประการใด ให้แจ้ง ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีทราบเป็นการประสานงาน

(2) คณะอนุกรรมการฯ ประมวลรายงานผลการตรวจติดตาม ของผู้ตรวจราชการทุกคณะเป็นรายงานเดี่ยวหรือรายงานภาพรวม

รูปแบบที่ 2 แผนงาน/โครงการที่อยู่ภายใต้กรอบนโยบายของ รัฐบาลเดียวกัน ให้ดำเนินการดังนี้

(1) เมื่อผู้ตรวจราชการกระทรวงไปตรวจติดตามแผนงาน/โครงการตามแผนการตรวจราชการและนำเสนอผู้บังคับบัญชาพิจารณาแล้ว ให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการกำหนดแผนและติดตามผลการตรวจราชการระดับกระทรวง (กคผ. กระทรวง) ส่งสำเนารายงานของผู้ตรวจราชการที่เสนอผู้บังคับบัญชาและให้คณะอนุกรรมการฯ ด้วย

(2) คณะอนุกรรมการฯ ประมวลรายงานผลการตรวจติดตาม ของผู้ตรวจราชการทุกกระทรวง ซึ่งอยู่ภายใต้กรอบนโยบายของรัฐบาลด้านเดียวกันเข้าไว้เป็น รายงานเดี่ยวหรือรายงานภาพรวม

- คณะอนุกรรมการฯ จะนำประมวลรายงานผลการตรวจติดตาม ทั้ง 2 รูปแบบ ให้ประธาน กคผ.นร. นำกราบเรียนนายกรัฐมนตรี เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี รับทราบหรือสั่งการแล้วแต่กรณี

- เมื่อคณะรัฐมนตรีรับทราบ หรือสั่งการอย่างใดแล้ว ให้สำนักนายกรัฐมนตรีเชิญประชุมปลัดกระทรวงทุกกระทรวงที่เกี่ยวข้องหรือแจ้งให้หน่วยงานที่รับผิดชอบและที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบ หรือดำเนินการตามนโยบายของนายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีตามที่เห็นสมควร พร้อมแจ้งผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี และผู้ตรวจราชการกระทรวงทราบเป็นการประสานงาน

- คณะอนุกรรมการฯ ติดตามผลการดำเนินงานตามข้อสังเกต หรือข้อเสนอแนะของผู้ตรวจราชการที่นายกรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีมีบัญชาแล้วสรุปนำเสนอนายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีทราบ พร้อมแจ้งให้ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี และผู้ตรวจราชการกระทรวงทราบเป็นการประสานงาน

4.6 การประสานงานระหว่างผู้ตรวจราชการและผู้รับการตรวจ

4.6.1 สำนักนายกรัฐมนตรีจะประสานแผนการตรวจราชการทั้ง 2 รูปแบบ ที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบไปยังหน่วยผู้รับการตรวจ

4.6.2 สำนักนายกรัฐมนตรีประสานแนวทาง ประเด็น และกำหนดการตรวจติดตาม (อค. - เมย.) ของแผนงาน/โครงการที่จะต้องติดตามร่วมกัน

4.7 เรื่องอื่น ๆ

4.7.1 ควรกำหนดเขตตรวจราชการของแต่ละกระทรวงให้มีรูปแบบเดียวกันและมีจำนวนผู้ตรวจราชการเท่ากัน โดยอาจนำสภาพเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดต่างๆ มาเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา ทั้งนี้ โดยที่เรื่องนี้ได้มีผลสรุปจากการสัมมนาผู้ตรวจราชการหลายครั้งแล้ว แต่ยังไม่เห็นผลในทางปฏิบัติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีในฐานะเป็นศูนย์ประสานการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการทุกระดับ จึงควรเป็นผู้นำในการผลักดันเรื่องนี้ โดยเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาสั่งการให้มีการดำเนินการอย่างจริงจัง และรายงานผลการดำเนินงานให้ทราบเป็นระยะ ๆ ถึงความคืบหน้าและปัญหาอุปสรรค เพราะเรื่องดังกล่าว นอกจากจะต้องได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงเจ้าสังกัดโดยตรงแล้ว ยังจะต้องได้รับการสนับสนุนจากสำนักงาน ก.พ. และสำนักงบประมาณด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจะต้องติดตามผลในทางปฏิบัติอีกทางหนึ่งด้วย

4.7.2 ควรพิจารณาจัดตั้งหน่วยงานสนับสนุนการตรวจราชการให้ครบทุกกระทรวงที่มีตำแหน่งผู้ตรวจราชการ และกำหนดอัตรากำลังให้พอเพียงกับปริมาณและคุณภาพของงาน หากมีข้อจำกัดในการเพิ่มอัตรากำลังก็ให้ผู้มีอำนาจสั่งการให้ข้าราชการจากส่วนราชการอื่นมาช่วยงานตรวจราชการในช่วงระยะเวลาออกตรวจราชการเป็นครั้งคราวก็ได้ และผู้ตรวจราชการของแต่ละกระทรวง อาจจำเป็นต้องช่วยเหลือการดำเนินงานซึ่งกันและกันในบางโอกาส

4.7.3 ผู้ตรวจราชการกระทรวง ควรได้รับมอบอำนาจหน้าที่จากปลัดกระทรวง ในการเสนอความเห็นข้อเสนอแนะในการพิจารณาความดีความชอบและแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการทุกระดับที่ปฏิบัติงานในพื้นที่เขตตรวจราชการที่รับผิดชอบ



4.7.4 ผู้ตรวจราชการกระทรวงควรได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวนหนึ่งเพื่อใช้ในการพัฒนา แผนงาน โครงการ ที่เหมาะสมกับพื้นที่เขตตรวจราชการที่รับผิดชอบ

4.7.5 ควรจัดตั้งสถาบันการศึกษารวมผู้ตรวจราชการ เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการให้ผู้ตรวจราชการได้มีโอกาสศึกษาดูงานในต่างประเทศด้วย

4.7.6 ควรจัดตั้งชมรมผู้ตรวจราชการขึ้น โดยมีผู้ตรวจราชการสำนักงานก.พ. รัฐมนตรีเป็นแกนนำ รวมทั้งให้มีการสร้างขวัญและกำลังใจของผู้ตรวจราชการโดยการคัดเลือกผู้ตรวจราชการดีเด่น ให้มีการแต่งตั้ง โยภยาศัยผู้ตรวจราชการของบางกระทรวงโดยระบบคุณธรรม

4.7.7 ตามที่ได้เคยมีมติให้ยกระดับหัวหน้าผู้ตรวจราชการ เป็นระดับ 11 นั้น ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงาน ก.พ. เห็นควรติดตามเร่งรัดสำนักงาน ก.พ. ให้เกิดผลโดยเร็ว

4.7.8 ในระยะยาวควรสนับสนุนให้สถาบันผู้ตรวจราชการมีเอกภาพและอิสระในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบการตรวจสอบของประเทศ เพื่อประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริง มิใช่เพียงแต่เป็นกลไกของฝ่ายบริหารในการดำเนินงานตามนโยบายแต่เพียงอย่างเดียว

4.7.9 ควรนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) เข้ามาใช้เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตรวจราชการทั้งหมดของทุกกระทรวง ทบวง กรม เข้าไว้ด้วยกันและให้มีการเรียกใช้ข้อมูลร่วมกันได้

หนังสืออ้างอิง

1. สำนักนายกรัฐมนตรี. 2540. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ. พ.ศ. 2532. เอกสารวิชาการเสนอในการประชุมสัมมนาเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการตรวจราชการ ณ จังหวัดชลบุรี. 18-20 ก.พ. 2540. โรเนียว.
2. สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. 2538. คู่มือทั่วไปในการตรวจราชการ. ออกตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ. พ.ศ. 2532. โรเนียว.
3. สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. 2536. เอกสารประกอบการประชุมกลุ่มย่อยกรมเสริมสร้างประสิทธิภาพการตรวจราชการ. เสนอในการประชุมสัมมนาผู้ตรวจราชการทั่วประเทศ. ณ โรงแรมเมเลีย หัวหิน ประจวบคีรีขันธ์ วันที่ 26-28 พฤศจิกายน 2536. โรเนียว.
4. สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. 2538. เอกสารประกอบการประชุมกลุ่มย่อย. เสนอในการประชุมสัมมนาส่งผู้ตรวจราชการทั่วประเทศเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ. ณ ดิกลันตีไมตรี ทำเนียบรัฐบาล วันที่ 31 สิงหาคม - 2 กันยายน 2538. โดยความร่วมมือของมูลนิธิ KONRAD ADENAUER FOUNDATION. โรเนียว.
5. สำนักวิชาการแรงงานและสวัสดิการสังคม, สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. 2540. เอกสารสรุปนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. เสนอในการประชุมมอบนโยบายแก่ผู้บริหารของกระทรวง. โรเนียว.

6. สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. 2538. บทความเกี่ยวกับการตรวจราชการ. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาผู้ตรวจราชการทั่วประเทศ. ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล. ไร้เนียบ.
7. สำนักงานประกันสังคม. 2540. แผนการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการกรม สำนักงานประกันสังคม ประจำปีงบประมาณ 2540. ไร้เนียบ.
8. สำนักงานประกันสังคม. 2538. คู่มือการติดตามเร่งรัดหนี้สินของสำนักงานกองทุนเงินทดแทน. ไร้เนียบ.
9. สำนักงานประกันสังคม. 2537. นโยบาย มาตรการการตรวจราชการ และผลการดำเนินงานประกันสังคม. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาคณะกรรมการประกันสังคม. 8-9 มีนาคม 2537. ไร้เนียบ.
10. กองตรวจราชการและเรื่องราวร้องทุกข์, สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. 2539. รายงานสภาพปัญหาทั่วไปของการตรวจราชการระดับกรม และกระทรวง กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. เอกสารเสนอในการประชุมผู้ตรวจราชการของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. 10 ส.ค. 2539. ไร้เนียบ.
11. นายลำพูน ฉะเชิงเทรา(นามแฝง). 2530. “ผู้ตรวจราชการกับการบริหารนโยบายของรัฐบาล”. สยามรัฐ, 29 ต.ค. 2530.
12. —————. 2529. “การตรวจราชการ: กลไกหนึ่งของระบบบริหาร”. วารสารข้าราชการ. ปีที่ 31, พฤศจิกายน 2529.

